

Ghid practic privind naționalitatea

Noțiuni legate de naționalitate și
apatridie în contextul protecției
internaționale

Ghid practic privind naționalitatea

**Noțiuni legate de naționalitate și apatridie în contextul
protecției internaționale**

Martie 2025

La 19 ianuarie 2022, Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO) a devenit Agenția Uniunii Europene pentru Azil (EUAA). Toate trimerile la EASO, la produsele și organismele EASO trebuie înțelese ca trimeri la EUAA.

Manuscris finalizat în ianuarie 2025

Nici Agenția Uniunii Europene pentru Azil (EUAA) și nici orice alte persoane care acționează în numele EUAA nu sunt responsabile pentru modul în care ar putea fi utilizate informațiile oferite în continuare.

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2026

Print ISBN 978-92-9410-947-7 doi:10.2847/1434386 BZ-01-24-033-RO-C
PDF ISBN 978-92-9410-946-0 doi:10.2847/8575964 BZ-01-24-033-RO-N

© Agenția Uniunii Europene pentru Azil (EUAA), 2026

Pentru orice utilizare sau reproducere a unor elemente care nu sunt deținute de EUAA, este posibil să fie necesară solicitarea permisiunii direct de la titularii drepturilor respective. EUAA nu deține drepturile de autor asupra următoarelor elemente:

— Ilustrație de copertă fabioderby, © AdobeStock, 2024.

Despre ghid

De ce a fost creat acest ghid? Misiunea Agenției Uniunii Europene pentru Azil (EUAA) este de a facilita și de a sprijini activitățile statelor membre ale Uniunii Europene și ale țărilor asociate spațiului Schengen [țările UE+ ⁽¹⁾] în ceea ce privește punerea în aplicare a sistemului european comun de azil. În conformitate cu obiectivul său general de a promova punerea în aplicare corectă și eficientă a sistemului european comun de azil și de a permite convergența, EUAA elaborează standarde și indicatori operaționali comuni, ghiduri și instrumente practice.

Cum a fost elaborat acest ghid? Prezentul ghid a fost creat de experți din întreaga Uniune Europeană (UE), cu contribuții valoroase din partea Comisiei Europene, a Înalțului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați, a Consiliului European pentru Refugiați și Exilați, *European Network on Statelessness* (Rețeaua europeană a programului pentru apatrizi) și a dr. Hugo Storey ⁽²⁾.

Le mulțumim membrilor grupului de lucru care au contribuit la elaborarea acestui ghid: dna Victoria Brännmark, dl Maxime Lismonde și dna Marthe Rudlang.

Elaborarea ghidului a fost facilitată și coordonată de EUAA. Înainte de finalizare, ghidul a făcut obiectul unei consultări cu toate țările UE+ prin Rețeaua EUAA privind procesele de azil. Ghidul a fost adoptat de Consiliul de administrație al EUAA în XX 2025.

Cui se adresează acest ghid? Ghidul este destinat în primul rând ofițerilor de decizie în domeniul azilului, intervievatorilor și factorilor de decizie, precum și consilierilor juridici din cadrul autorităților decizionale naționale și responsabililor cu înregistrarea. În plus, acest instrument le este util responsabililor cu calitatea și responsabililor de elaborarea politicilor și, de asemenea, le poate fi util responsabililor cu primirea și responsabililor cu luarea în custodie publică, responsabililor cu returnarea și consilierilor juridici.

Cum se utilizează acest ghid? Obiectul prezentului ghid este de a facilita înțelegerea de către cititor a noțiunilor de naționalitate și apatrizie, precum și implicațiile acestora pentru evaluarea cererii de protecție internațională. Verificarea naționalității este acoperită într-o măsură limitată. Ghidul acoperă, în principal, aspecte legate de examinarea incluziunii. Unele aspecte legate de încetare și excludere sunt menționate în mod limitat și numai în măsura în care au o legătură directă cu naționalitatea. Alte aspecte ale excluderii (cum ar fi aplicarea articolului 1D din Convenția din 1951 privind statutul refugiaților ⁽³⁾ persoanelor care ar face obiectul acesteia) nu sunt abordate în acest ghid.

⁽¹⁾ Cele 27 de state membre ale Uniunii Europene, precum și Elveția, Islanda, Liechtenstein și Norvegia.

⁽²⁾ Rețineți că ghidul final nu reflectă neapărat poziția Înalțului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați, a Consiliului European pentru Refugiați și Exilați, a *European Network on Statelessness* (Rețeaua europeană a programului pentru apatrizi) și a dr. Hugo Storey.

⁽³⁾ Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, [Convenția privind statutul refugiaților](#), Geneva, 28 iulie 1951, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratatate, vol. 189, p. 137, și [Protocolul privind statutul refugiaților](#), 31 ianuarie 1967, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratatate, vol. 606, p. 267 (denumită în legislația UE în domeniul azilului și de Curtea de Justiție a Uniunii Europene drept „Convenția de la Geneva”).

Cum se raportează acest ghid la legislația și practicile naționale? Acesta este un instrument de convergență fără caracter obligatoriu în cadrul sistemului european comun de azil. Reflectă standarde stabilite de comun acord. Ghidul nu este în sine obligatoriu din punct de vedere juridic.

Cum se raportează ghidul la alte instrumente ale EUAA? Ghidul practic privind naționalitatea – Noțiuni legate de naționalitate și apatridie în contextul protecției internaționale trebuie utilizat împreună cu alte ghiduri și instrumente practice ale EUAA, precum și cu analize judiciare. În mod specific, acesta trebuie utilizat împreună cu documentele Ghid practic: Condițiile de obținere a statutului de protecție internațională ⁽⁴⁾, Ghid practic privind evaluarea probelor și a riscului ⁽⁵⁾, Ghid practic privind înregistrarea ⁽⁶⁾, Ghid practic: Interviu personal ⁽⁷⁾, Ghid practic privind aplicarea clauzelor de încetare a protecției ⁽⁸⁾, *Ending international protection - Judicial analysis* (Încetarea protecției internaționale – Analiză judiciară) ⁽⁹⁾ și *Qualification for International Protection – Judicial analysis* (Condiții de obținere a statutului de protecție internațională – Analiză judiciară) ⁽¹⁰⁾. Toate instrumentele practice și analizele judiciare ale EUAA sunt disponibile public online pe site-ul EUAA: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides> și <https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/courts-and-tribunals>.

Ghidurile practice, instrumentele și analizele judiciare ale EUAA, la care se referă acest ghid practic, vor fi actualizate treptat în perioada 2025-2027. Actualizările vor alinia aceste publicații cu instrumentele legislative ale Pactului privind migrația și azilul ⁽¹¹⁾. Odată publicate, respectivele publicații actualizate vor fi disponibile și online pe paginile web ale EUAA, enumerate direct mai sus.

Declinarea responsabilității

Acest ghid a fost elaborat fără a aduce atingere principiului potrivit căruia doar Curtea de Justiție a Uniunii Europene poate da o interpretare cu valoare de autoritate a dreptului UE.

⁽⁴⁾ EASO, *Ghid practic: Condițiile de obținere a statutului de protecție internațională*, aprilie 2018.

⁽⁵⁾ EUAA, *Ghid practic privind evaluarea probelor și a riscului*, ianuarie 2024.

⁽⁶⁾ EASO, *Ghid practic privind înregistrarea – Depunerea cererilor de protecție internațională*, decembrie 2021.

⁽⁷⁾ EASO, *Ghid practic: Interviu personal*, decembrie 2014.

⁽⁸⁾ EASO, *Ghid practic privind aplicarea clauzelor de încetare a protecției*, noiembrie 2021.

⁽⁹⁾ EASO, *Ending International Protection – Judicial analysis* (Încetarea protecției internaționale – Analiză judiciară), ediția a doua, 2021.

⁽¹⁰⁾ EUAA, *Qualification for International Protection – Judicial analysis (Condiții de obținere a statutului de protecție internațională – Analiză judiciară)*, ediția a doua, ianuarie 2023.

⁽¹¹⁾ Comisia Europeană: Direcția Generală Migrație și Afaceri Interne, „Pactul privind migrația și azilul”, site-ul Comisiei Europene, 21 mai 2024, accesat la 24 ianuarie 2025, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

Cuprins

Lista abrevierilor	7
1. Introducere	9
1.1. Terminologie relevantă	9
1.2. Rolul și semnificația naționalității (sau a lipsei acesteia) în procedurile de protecție internațională	12
1.2.1. Impactul asupra examinării nevoii de protecție internațională	12
1.2.2. Impactul asupra chestiunilor procedurale	13
2. Concepte privind naționalitatea și apatridia.....	17
2.1. Modalități de dobândire a naționalității.....	18
2.2. Naționalitate multiplă	20
2.3. Țara de naționalitate ca stat	20
2.4. Naționalitatea nu necesită reședință	21
2.5. Apatridia	21
2.5.1. Definiția apatridiei în contextul protecției internaționale.....	21
2.5.2. Procedura de stabilire a apatridiei.....	22
3. Țara de referință	26
3.1. Indicatori ai naționalității (sau ai lipsei acesteia).....	27
3.2. În cazul solicitanților care dețin o naționalitate: țara de naționalitate	31
3.3. În cazul solicitanților apatrizi: țara în care își aveau reședința obișnuită	32
3.3.1. Conceptul de „țară în care își avea reședința obișnuită”.....	32
3.3.2. Criterii de stabilire a țării în care solicitantul avea reședința „obișnuită”	32
3.3.3. Stabilirea unei țări în care solicitantul „avea” reședința obișnuită	35
3.3.4. Stabilirea țării în care solicitantul își avea reședința obișnuită în cazul copiilor apatrizi.....	35
4. Situații speciale în ceea ce privește dobândirea sau pierderea naționalității.....	37
4.1. Privarea de naționalitate sau atribuirea naționalității contrar dreptului internațional.....	37
4.1.1. Privarea arbitrară și discriminatorie de naționalitate	37
4.1.2. Atribuirea naționalității în contextul ocupării sau al anexării de către alt stat.....	39
4.2. Cetățenia <i>ex lege</i> nerecunoscută (încă) oficial și cetățenia nedeținută în prezent ...	40
4.2.1. Cetățenia ex lege nerecunoscută (încă) în mod oficial	40
4.2.2. Naționalitate nedeținută în prezent.....	41
4.3. Cetățenia obținută din greșeală sau cu rea-credință	41
4.4. Renunțarea la naționalitate.....	42
4.5. Exercițarea drepturilor asociate naționalității	44

5. Dovezi pentru stabilirea naționalității, a apatridiei și a țării de origine	45
5.1. Declarațiile solicitantului	47
5.2. Documente justificative	50
5.3. Informații privind țara de origine	57
5.4. Alte probe	59
6. Protecția și cetățenia (sau lipsa acesteia)	61
6.1. Protecția națională	62
6.2. Protecția națională în cazul naționalității multiple	63
6.3. Naționalitate nedeținută în prezent	65
6.4. Solicitanți apatrizi: returnare sau protecție	66
6.4.1. Imposibilitatea sau lipsa dorinței de întoarcere	67
6.4.2. Mai multe țări în care solicitantul avea reședința obișnuită	68
6.5. Cetățenia și încetarea protecției internaționale	69
6.6. Excluderea bazată pe deținerea de drepturi și obligații asociate deținerii unei naționalități de către un solicitant care și-a stabilit reședința	70
7. Cetățenia și acte de persecuție sau de vătămare gravă	72
7.1. Privarea, refuzul sau atribuirea forțată a naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă	72
7.1.1. Privarea de naționalitate ca formă de persecuție sau de vătămare gravă	75
7.1.2. Refuzul naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă	79
7.1.3. Atribuirea forțată a naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă	80
7.2. Lipsa recunoașterii naționalității <i>ex lege</i> ca formă de persecuție sau de vătămare gravă	80
8. Naționalitatea ca motiv de persecuție	82

Lista abrevierilor

Abreviere	Definiție
APR	Regulamentul privind procedura de azil – Regulamentul (UE) 2024/1348 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 de stabilire a unei proceduri comune în materie de protecție internațională în Uniune și de abrogare a Directivei 2013/32/UE
Convenția privind statutul apatrizilor	Convenția din 1954 privind statutul apatrizilor
Convenția privind statutul refugiaților	Convenția din 1951 privind statutul refugiaților și Protocolul la aceasta din 1967 (denumită „Convenția de la Geneva” în legislația UE în materie de azil și de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene).
DCPI (reformată)	Directiva privind condițiile pentru protecția internațională – Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (reformată)
DPA (reformată)	Directiva privind procedurile de azil – Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (reformată)
EUAA	Agenția Uniunii Europene pentru Azil
ITO	Informații privind țara de origine
ONU	Organizația Națiunilor Unite
RCPI	Regulamentul privind condițiile pentru protecția internațională – Regulamentul (UE) 2024/1347 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, de modificare a Directivei 2003/109/CE a Consiliului și de abrogare a Directivei 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului

Abreviere	Definiție
Regulamentul privind procedura de screening	Regulamentul (UE) 2024/1356 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 de introducere a screeningului resortisanților țărilor terțe la frontierele externe și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240 și (UE) 2019/817
Stat membru (state membre)	Stat(e) membru(e) al(e) Uniunii Europene
Țările UE+	Statele membre ale Uniunii Europene și țările asociate spațiului Schengen
UE	Uniunea Europeană
UNCHR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați

1. Introducere

1.1. Terminologie relevantă

Tabelul de mai jos conține definiții succinte ale conceptelor recurente legate de conceptul de naționalitate, folosite în cuprinsul acestui ghid practic. Aceste concepte sunt detaliate mai mult în capitolele și secțiunile dedicate din acest ghid practic.

Tabelul 1. Definiții ale conceptelor recurente

	Definiție
Țara de origine	Țara de origine înseamnă, pentru solicitanții care dețin o naționalitate, țara de naționalitate sau, în cazul în care solicitantul este apatrid, țara în care își avea reședința obișnuită ⁽¹²⁾ .
Țara de referință	Țara de referință este țara (sau țările) de origine în legătură cu care trebuie evaluată nevoia de protecție internațională. În principiu, aceasta se suprapune cu țara de origine. Țara de referință este țara care a fost identificată și declarată de solicitant ca fiind țara sa de origine. De asemenea, puteți identifica o țară de referință pe baza indicatorilor disponibili.

⁽¹²⁾ Articolul 3 alineatul (13) din [Regulamentul \(UE\) 2024/1347](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, de modificare a Directivei 2003/109/CE a Consiliului și de abrogare a Directivei 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L, 2024/1347, 22.5.2024) (RCPI). Vezi, în mod similar, articolul 2 litera (n) din [Directiva 2011/95/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (reformată) (JO L 337, 20.12.2011) [DCPI (reformată)]: „«țară de origine» înseamnă țările sau țara al cărui cetățean este solicitantul sau, în cazul în care este apatrid, țara în care avea reședința obișnuită.”

	Definiție
Cetățenie	<i>Un statut juridic și o relație între o persoană și un stat sau o altă politică teritorială (cum ar fi Uniunea Europeană, o provincie federală sau state recunoscute doar parțial), care implică drepturi și obligații legale specifice. Cetățenia unui stat este, în general, folosită ca sinonim pentru naționalitate [...]. Atunci când cetățenia este utilizată într-un sens diferit de naționalitate, aceasta se referă la drepturile și obligațiile legale ale persoanelor, asociate naționalității în temeiul dreptului intern. În unele legislații naționale, cetățenia are un sens mai specific și se referă la drepturi și obligații care pot fi exercitate numai de cetățeni după vârsta majoratului (cum ar fi drepturile de vot) sau la drepturi și obligații pe care cetățenii le pot exercita numai pe teritoriul național ⁽¹³⁾.</i>
Refuz de acordare a naționalității	Refuzul de acordare a naționalității este decizia unei autorități naționale de a nu acorda naționalități țării sale unei persoane care nu a fost niciodată cetățean al țării respective.
Privare de naționalitate	Orice formă de pierdere involuntară a naționalității, pe cale automată sau neautomată (inclusiv expirare, retragere, anulare) care nu este inițiată de persoana în cauză sau de reprezentantul legal al acesteia. Se mai numește și „retragere” sau „revocare” a naționalității.
Naționalitate ex lege	O naționalitate este dobândită <i>ex lege</i> când este dobândită exclusiv prin efectul legii, în mod automat, fără nicio intervenție a autorităților naționale. Pentru dobândirea naționalității nu se impune nicio măsură legală, judiciară sau administrativă specifică. Orice astfel de măsură poate fi necesară nu pentru dobândirea naționalității (care este dobândită), ci pentru recunoașterea de către autoritățile naționale a naționalității și pentru culegerea de probe în acest sens.
<i>Jus sanguinis</i>	Expresia în latină pentru „dreptul sângelui”. Aceasta descrie dreptul unei persoane de a i se acorda naționalitatea părinților săi (unuia dintre părinții săi), pe baza legăturilor de sânge la naștere, indiferent de locul în care s-au născut.
<i>Jus soli</i>	Expresia în latină pentru „dreptul pământului”. Descrie dreptul oricărei persoane născute pe teritoriul unui stat de a i se acorda naționalitatea statului respectiv.

⁽¹³⁾ *Global Citizenship Observatory* (Observatorul global al cetățeniei), *Glossary on Citizenship and Electoral Rights* (Glosar privind cetățenia și drepturile electorale), *San Domenico di Fiesole: Global Citizenship Observatory* (Observatorul global al cetățeniei)/*Robert Schuman Centre for Advanced Studies* (Centrul Robert Schuman pentru studii avansate)/Institutul Universitar European, site-ul web Globalcit, 2020, material accesat la 18 octombrie 2024, <https://globalcit.eu/glossary/>.

	Definiție
Naționalitate (în „țara de naționalitate”)	Naționalitatea reprezintă legătura juridică dintre o persoană și un stat. O persoană poate avea naționalitate unică, dublă sau multiplă. Naționalitatea este, în general, sinonimă cu „cetățenia” (deși, în câteva țări, pot exista unele diferențe minore între cei doi termeni). Naționalitatea, așa cum este definită aici, nu trebuie confundată cu conceptul mult mai larg de naționalitate ca motiv de persecuție (vezi mai jos).
Naționalitate (ca motiv de persecuție)	Naționalitatea, ca motiv de persecuție, are o semnificație sociologică mai largă decât naționalitatea, astfel cum este înțeleasă în „țara de naționalitate”. În contextul motivelor de persecuție, DCPI (reformată) și RCPI definesc noțiunea de naționalitate în sensul că: <i>nu se limitează la cetățenie sau la inexistența acesteia, ci include, în special, apartenența la un grup determinat prin identitatea sa culturală, etnică sau lingvistică, prin originile sale geografice sau politice comune sau prin relația cu populația unui alt stat</i> ⁽¹⁴⁾ .
Naturalizare	Este actul juridic prin care o persoană care nu este cetățean al unei țări dobândește naționalitatea țării respective. Prin acest mod neautomat de dobândire a naționalității, persoanei în cauză i se impune, de obicei, să depună o cerere în acest sens și să îndeplinească diferite condiții, în funcție de dreptul intern.
Renunțarea la naționalitate	Renunțarea la naționalitate se referă la pierderea voluntară a naționalității, inițiată printr-o declarație sau o cerere adresată de persoana respectivă autorităților naționale, prin care le informează cu privire la intenția sa de a renunța la naționalitatea sa.
Apatrid	„[O] persoană care nu este considerată cetățean al nici unui stat, conform legii acestuia” ⁽¹⁵⁾ .

⁽¹⁴⁾ Articolul 10 alineatul (1) litera (c) din RCPI. Această formulare este identică cu cea folosită la articolul 10 alineatul (1) litera (c) din DCPI (reformată).

⁽¹⁵⁾ Articolul 1 alineatul (1) din [Convenția privind statutul apatrizilor](#) a Adunării Generale a ONU, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratatate, vol. 360, p. 117, 28 septembrie 1954; articolul 3 alineatul (15) din APR și articolul 2 alineatul (5) din Regulamentul privind procedura de screening.

	Definiție
Țară terță	O țară care nu este stat membru al Uniunii Europene (UE) ⁽¹⁶⁾ .
Naționalitate nedeterminată sau „îndoielnică”	Naționalitatea nedeterminată (sau „îndoielnică”) nu este un tip de naționalitate. Este o expresie care redă, mai degrabă, ideea lipsei de fundamentare a naționalității.

1.2. Rolul și semnificația naționalității (sau a lipsei acesteia) în procedurile de protecție internațională

1.2.1. Impactul asupra examinării nevoii de protecție internațională

Identificarea [naționalității](#) solicitantului (sau a lipsei naționalității) este un element-cheie al evaluării nevoii de protecție internațională.

Nevoia de protecție internațională poate fi stabilită dacă solicitantul are o temere bine întemeiată de a fi persecutat sau este supus unui risc real de vătămare gravă în țara sa de naționalitate (sau în care își are reședința obișnuită, în cazul solicitanților apatrizi) ⁽¹⁷⁾. Protecția internațională este un substitut al protecției naționale: o persoană are nevoie de protecție internațională tocmai pentru că nu poate găsi sau avea acces la protecție efectivă în țara sa de naționalitate. Atunci când solicitantul este apatrid, nevoia de protecție internațională se evaluează analizând dacă acesta se poate întoarce sau nu în țara în care avea reședința obișnuită din cauza unei temeri bine întemeiate sau a unui risc real ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Deși este o situație rară în practică, un cetățean al UE poate solicita statutul de protecție internațională în alt stat membru al UE (stat membru) în temeiul [Convenției privind statutul refugiaților](#) a Adunării Generale a ONU, Geneva, 28 iulie 1951, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratatate, vol. 189, p. 137 și al [Protocolului privind statutul refugiaților](#), 31 ianuarie 1967, Organizația Națiunilor Unite, seria tratate, vol. 606, p. 267 (denumită Convenția privind statutul refugiaților în sensul prezentului ghid, însă, în legislația UE în materie de azil și în jurisprudența CJUE, aceasta este denumită „Convenția de la Geneva”). În acest caz, unele state membre au adoptat un protocol specific în care au stabilit o serie de situații specifice în care cererea depusă de un alt cetățean al UE poate fi luată în considerare sau declarată admisibilă și, prin urmare, poate fi examinată de un stat membru. Vezi versiunea consolidată a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, [Protocolul \(nr. 24\) privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene](#) (JO 115, 9.5.2008). Vezi și [Qualification For International Protection – Judicial analysis \(Condiții de acordare a protecției internaționale - Analiză judiciară\)](#), EUAA, ediția a doua, ianuarie 2023.

⁽¹⁷⁾ Vezi definițiile refugiatului și persoanei eligibile pentru protecție subsidiară de la articolul 3 alineatele (5) și (6) din RCPI.

⁽¹⁸⁾ Vezi definițiile refugiatului și persoanei eligibile pentru protecție subsidiară prevăzute la articolul 3 alineatele (5) și (6) din RCPI, coroborată cu articolele 7 și 8 din RCPI privind agenții de protecție și alternativa de protecție în interiorul țării de origine.

Prin urmare, pentru examinarea corectă a nevoii sale de protecție internațională este esențial să se identifice în mod corespunzător naționalitatea (sau lipsa acesteia) în cazul fiecărui solicitant de protecție internațională și, în consecință, țara al cărei cetățean este sau țara în care a avut reședința obișnuită. În procedura de examinare, acestea sunt relevante pentru:

- a evalua dacă solicitantul se află în afara țării sale de naționalitate sau în care își avea reședința obișnuită;
- a stabili teritoriul țării (țărilor) în raport cu care trebuie examinate actele de persecuție sau vătămarea gravă; și
- a evalua dacă țara de naționalitate poate oferi protecție sau dacă solicitantul se poate întoarce în țara în care își avea reședința obișnuită ⁽¹⁹⁾.

Conceptul de naționalitate poate avea o relevanță suplimentară în examinarea anumitor cereri de protecție internațională, deoarece naționalitatea reprezintă unul dintre „motivele” de persecuție menționate în definiția refugiatului ⁽²⁰⁾. Acest aspect este elaborat în detaliu în capitolul [8. Naționalitatea ca motiv de persecuție](#).

1.2.2. Impactul asupra chestiunilor procedurale

Identificarea țării al cărei cetățean este sau a țării în care solicitantul avea reședința obișnuită poate determina procedurile utilizate la examinarea cererii.

Această secțiune prezintă câteva dintre modalitățile prin care a fi cetățean al unei țări sau a avea reședința obișnuită într-o țară poate declanșa aplicarea anumitor proceduri. Nu este însă menită să ofere îndrumări cu privire la condițiile în care acestea din urmă se pot aplica sau la garanțiile specifice care trebuie instituite pentru ca acestea să se aplice.

Aplicarea procedurilor depinde de cadrul legal aplicabil la momentul depunerii cererii. Această secțiune se referă atât la dispozițiile Regulamentului (UE) 2024/1348 (APR) ⁽²¹⁾, cât și la cele ale Directivei 2013/32/UE [DPA (reformată)] ⁽²²⁾. APR se aplică la toate cererile depuse începând cu 12 iunie 2026. Înainte de această dată, se aplică DPA (reformată) ⁽²³⁾.

În mod similar, această secțiune conține trimiteri la DCPI (reformată) și la RCPI. Acesta din urmă intră în vigoare la 1 iulie 2026 ⁽²⁴⁾.

⁽¹⁹⁾ Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), Hotărârea din 9 noiembrie 2021, [LW/Bundesrepublik Deutschland](#), Cerere de decizie preliminară, C-91/20, EU:C:2021:898, punctele 30-33. Rezumat disponibil în [Baza de date cu jurisprudența EUAA](#).

⁽²⁰⁾ Articolul 3 alineatul (5) din RCPI.

⁽²¹⁾ [Regulamentul \(UE\) 2024/1348](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 de stabilire a unei proceduri comune în materie de protecție internațională în Uniune și de abrogare a Directivei 2013/32/UE (JO L 2024/1348, 22.5.2024).

⁽²²⁾ [Directiva 2013/32/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (reformată) (JO L 180/60, 29.6.2013).

⁽²³⁾ Articolul 79 din APR.

⁽²⁴⁾ Articolul 42 din RCPI.

În continuare, în cuprinsul acestui ghid, sunt incluse dispozițiile relevante ale ambelor cadre juridice, după caz.

De exemplu, proveniența dintr-o țară considerată o țară de origine sigură ⁽²⁵⁾ este unul dintre motivele aplicării unei proceduri accelerate. În DPA (reformată), acest motiv de accelerare este opțional ⁽²⁶⁾, iar în temeiul APR este obligatoriu ⁽²⁷⁾.

În cazul cererilor cărora li se aplică APR, este, de asemenea, obligatoriu să se aplice o procedură accelerată solicitantului care:

deține cetățenia unei țări terțe sau, în cazul unui apatrid, și-a avut anterior reședința obișnuită într-o țară terță pentru care proporția deciziilor prin care autoritatea decizională acordă protecție internațională este, în conformitate cu cele mai recente date puse la dispoziție de către Eurostat privind media anuală la nivelul Uniunii, de 20 % sau mai mică (...) ⁽²⁸⁾.

De asemenea, se aplică obligatoriu procedura de azil la frontieră în cazul solicitanților care fac obiectul acesteia din același motiv ⁽²⁹⁾. De asemenea, în aceste cazuri, procedura căii de atac nu este automat suspensivă ⁽³⁰⁾. Identificarea țării de naționalitate sau a țării în care solicitantul avea reședința obișnuită va fi un factor determinant pentru a evalua dacă respectivele consecințe procedurale se pot aplica, ținând seama de situația personală a solicitantului. Unii factori pot împiedica aplicarea acestora. De exemplu, dacă solicitantul este un minor neînsoțit, nu i se poate aplica o procedură la frontieră pe baza faptului că provine dintr-o țară de origine sigură sau dintr-o țară având o rată de protecție de 20 % sau mai mică ⁽³¹⁾.

În schimb, în funcție de dreptul sau politicile interne, examinarea cererilor depuse de resortisanți sau apatrizi dintr-o anumită țară de origine poate fi stabilită cu prioritate dacă există probabilitatea ca cererea să fie bine întemeiată. Acest lucru poate fi valabil atunci când unui număr mare de solicitanți din țara respectivă li se acordă protecție internațională. Acest motiv de stabilire cu prioritate este aplicabil atât în temeiul DPA (reformată) ⁽³²⁾, cât și în temeiul APR ⁽³³⁾.

În plus, importanța identificării naționalității este subliniată în instrumentele juridice ale sistemului european comun de azil, de exemplu, sub următoarele aspecte.

⁽²⁵⁾ Articolele 61-63 din APR.

⁽²⁶⁾ Articolul 31 alineatul (8) litera (b) din DPA (reformată).

⁽²⁷⁾ Articolul 42 alineatul (1) litera (e) din APR.

⁽²⁸⁾ Articolul 42 alineatul (1) litera (j) din APR.

⁽²⁹⁾ Articolul 45 alineatul (1) din APR.

⁽³⁰⁾ Articolul 68 alineatul (3) litera (a) din APR.

⁽³¹⁾ Articolul 53 alineatul (1) din APR.

⁽³²⁾ Articolul 31 alineatul (7) litera (a) din DPA (reformată).

⁽³³⁾ Articolul 34 alineatul (5) litera (a) din APR.

- În temeiul Regulamentului (UE) nr. 2024/1356 (Regulamentul privind procedura de screening) ⁽³⁴⁾, verificarea preliminară a vulnerabilității include identificarea posibilității ca un resortisant al unei țări terțe să fie apatrid ⁽³⁵⁾, iar în formularul de screening trebuie inclusă o mențiune cu privire la naționalități sau apatridie ⁽³⁶⁾.
- În temeiul RCPI, solicitantul are obligații specifice în ceea ce privește justificarea naționalității sale sau a țării în care își avea reședința obișnuită, utilizând orice documente de care ar putea dispune ⁽³⁷⁾. Această obligație există deja în temeiul DCPI (reformată) ⁽³⁸⁾.
- În temeiul DPA (reformată), se poate aplica o procedură accelerată în cazul în care:
 - „solicitantul a indus în eroare autoritățile în ceea ce privește identitatea și/sau naționalitatea sa și/sau autenticitatea documentelor sale, prezentând informații sau documente false ori ascunzând informații și documente relevante care ar fi putut avea o influență nefavorabilă asupra deciziei, sau” ⁽³⁹⁾
 - „există probabilitatea ca solicitantul să fi distrus sau îndepărtat, cu rea-credință, acte de identitate sau documente de călătorie care ar fi contribuit la stabilirea identității sau a naționalității sale;” ⁽⁴⁰⁾.
- În temeiul APR, autoritățile decizionale au obligația de a accelera examinarea cererilor în cazul în care solicitantul a indus intenționat în eroare autoritățile, în special în ceea ce privește identificarea identității și a naționalității sale, în anumite condiții ⁽⁴¹⁾.
- În temeiul APR, atunci când un solicitant pretinde că nu are naționalitate, acest fapt „se înregistrează în mod clar până când se stabilește dacă persoana este apatridă” ⁽⁴²⁾.
- Stabilirea și verificarea naționalității solicitantului poate constitui un motiv pentru autoritatea competentă de a lua în considerare plasarea solicitantului în custodie publică și aplicarea unor alternative la luarea în custodie publică în cazul acestuia ⁽⁴³⁾.

⁽³⁴⁾ [Regulamentul \(UE\) 2024/1356](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 de introducere a screeningului resortisanților țărilor terțe la frontierele externe și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240 și (UE) 2019/817 (JO L, 2024/1356, 22.5.2024).

⁽³⁵⁾ Articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul privind procedura de screening.

⁽³⁶⁾ Articolul 17 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul privind procedura de screening. Vezi, de asemenea, articolul 8 alineatul (5) litera (c) și articolul 9 alineatul (2) litera (a), precum și articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul privind procedura de screening, care reglementează identificarea solicitantului în cadrul procesului de screening.

⁽³⁷⁾ Articolul 4 alineatul (2) litera (b) punctele (v) și (vi) din RCPI.

⁽³⁸⁾ Articolul 4 alineatul (2) din DCPI (reformată).

⁽³⁹⁾ Articolul 31 alineatul (8) litera (c) din DPA (reformată).

⁽⁴⁰⁾ Articolul 31 alineatul (8) litera (d) din DPA (reformată).

⁽⁴¹⁾ Articolul 42 alineatul (1) litera (c) din APR.

⁽⁴²⁾ Articolul 27 alineatul (2) din APR.

⁽⁴³⁾ Articolul 8 alineatul (3) litera (a) din [Directiva 2013/33/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare) (JO L 180, 29.6.2013); articolul 10 alineatul (4) litera (a) din [Directiva \(UE\) 2024/1346](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (JO L, 2024/1346, 22.5.2024).

Identificarea țării de naționalitate a solicitantului (sau a țării în care solicitantul are reședința obișnuită în cazul solicitanților apatrizi) este necesară în toate cererile. Amplitudinea evaluării poate diferi însă în funcție de țara de origine și de elementele prezentate în fiecare caz în parte.

Publicație EUAA conexă

Pentru informații suplimentare despre impactul naționalității (sau al lipsei acesteia) asupra aspectelor procedurale, consultați EASO, [*Ghid practic privind înregistrarea – Depunerea cererilor de protecție internațională*](#), decembrie 2021.

Pe lângă faptul că este esențială pentru examinarea cererii de azil, identificarea naționalității într-un stadiu incipient al procedurii poate permite aplicarea corectă a altor proceduri, cum ar fi reîntregirea familiei și relocarea, precum și procedurile de returnare.

2. Concepte privind naționalitatea și apatridia

Astfel cum se prevede în RCPI și în Convenția privind statutul refugiaților, o cerință esențială a regimului de protecție internațională este ca solicitantul să se afle în afara teritoriului țării sale de naționalitate și, în cazul solicitanților apatrizi, în afara țării în care aveau reședința obișnuită. Țara (Țările) de naționalitate sau de reședință obișnuită este (sunt) țara (țările) pentru care trebuie evaluată nevoia de protecție internațională a solicitantului pentru a stabili dacă ar fi expus unui risc de persecuție sau de vătămare gravă în cazul întoarcerii sale (vezi, în continuare, în secțiunea [3. Țara de referință](#)).

Articolul 3 alineatul (5) din RCPI – definiția refugiatului

„«refugiat» înseamnă orice **resortisant al unei țări terțe** care, din teama întemeiată de a fi persecutat din cauza rasei, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află **în afara țării** de cetățenie și nu poate sau, din cauza unor astfel de temeri, nu dorește să se prevaleze de **protecția respectivei țări sau orice apatrid** care, aflându-se din motivele menționate anterior **în afara țării în care își avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza unor astfel de temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară și căruia nu i se aplică articolul 12.**”

Articolul 3 alineatul (6) din RCPI – definiția persoanei eligibile pentru protecție subsidiară

„«persoană eligibilă pentru protecție subsidiară» înseamnă **orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid** care nu îndeplinește condițiile pentru a fi considerat refugiat, dar în privința căruia s-a dovedit că există motive serioase și întemeiate de a se crede că, **dacă ar fi trimis în țara sa de origine sau, în cazul unui apatrid, în țara în care își avea reședința obișnuită, ar fi supus unui risc real de a suferi vătămări grave, astfel cum sunt definite la articolul 15, căruia nu i se aplică articolul 17 alineatele (1) și (2) și care nu poate sau, ca urmare a acestui risc, nu dorește să se prevaleze de protecția respectivei țări;**”

Faptul că o persoană are sau nu naționalitate (și, prin urmare, este apatridă) este o chestiune de statut juridic. Pentru a identifica în mod corect naționalitatea unui solicitant (sau lipsa acesteia), este esențial să se înțeleagă corect semnificația naționalității și a apatridiei.

Naționalitatea reprezintă legătura juridică dintre o persoană și un stat. Numai un stat poate acorda naționalitate unei persoane⁽⁴⁴⁾. Deținerea naționalității unui stat conferă titularului său drepturi și obligații specifice. Naționalitatea este un mijloc legal de identificare a unei

⁽⁴⁴⁾ H. Storey, *The Refugee Definition in International Law* (Definiția refugiatului în dreptul internațional), Oxford University Press, Incorporated, 2024, secțiunea 3.2.1.

persoane ca aparținând unei anumite țări. Acesta „nu este un fapt fizic sau biologic, ci un fapt juridic” (45). În contextul protecției internaționale, naționalitatea se referă la naționalitatea actuală, adică naționalitatea pe care persoana o deține la momentul evaluării. Pentru excepții de la acest principiu, vezi secțiunea [4.2.2. Naționalitate nedetănută în prezent](#).

Naționalitatea ca statut juridic în comparație cu naționalitatea ca motiv de persecuție

Naționalitatea ca statut juridic în scopul stabilirii țării de referință a unui solicitant nu trebuie confundată cu conceptul mult mai larg de naționalitate ca motiv de persecuție (pentru aceasta, vezi secțiunea [8. Naționalitatea ca motiv de persecuție](#)).

2.1. Modalități de dobândire a naționalității

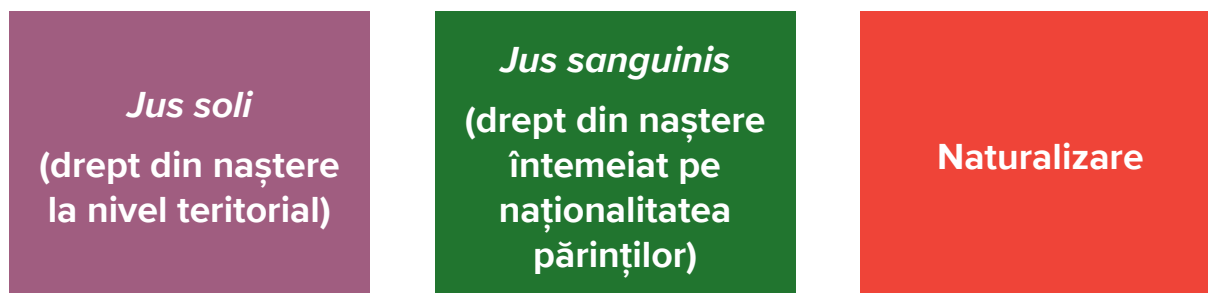
Fiecare țară are propriul set de norme care reglementează modul de acordare a naționalității. Există diferite modalități prin care o persoană poate dobândi o naționalitate. În funcție de reglementările naționale, o persoană poate dobândi naționalitatea la naștere prin intermediul părinților săi (*jus sanguinis*) și/sau prin faptul că s-a născut pe teritoriul național al unei țări (*jus soli*). De cele mai multe ori, atunci când naționalitatea poate fi dobândită prin nașterea pe teritoriul național al unei țări, este necesară îndeplinirea unor condiții suplimentare, cum ar fi reședința legală a părinților în țară, durata șederii și caracterul neîntrerupt al șederii. Altă modalitate, mai puțin frecventă, de dobândire a naționalității în funcție de locul nașterii, poate decurge din succesiunea statului, de exemplu, atunci când o regiune se desprinde dintr-un stat pentru a forma un stat nou, iar populația acesteia dobândește o nouă naționalitate [vezi, în continuare, indicatorii naționalității în secțiunea [3.1. Indicatori ai naționalității \(sau ai lipsei acesteia\)](#)].

De asemenea, naționalitatea poate fi dobândită independent de locul nașterii unei persoane sau de naționalitatea (naționalitățile) părinților ori de succesiunea statului. Acest proces se numește, în mod obișnuit, „naturalizare” și include, de exemplu, dobândirea naționalității prin adopție sau dobândirea naționalității pe baza unor criterii de „socializare” (de exemplu, căsătorie, ședere pe termen lung) sau datorită unor realizări extraordinare (de exemplu, în știință sau în sport). Țările pot naturaliza un cetățean în mai multe moduri. Adesea, aceasta constă într-o combinație de mai multe criterii, cum ar fi durata șederii legale, criterii lingvistice și cerințe socioeconomice. În plus, unele țări oferă alte posibilități de dobândire a naționalității, de exemplu, pe bază de investiții economice.

(45) H. Storey, [Nationality as an Element of the Refugee Definition and the Unsettled Issues of 'Inchoate Nationality' and 'Effective Nationality'](#) (Naționalitatea ca element al definiției refugiatului și problemele nesoluționate privind „naționalitatea în fază incipientă” și „cetățenia efectivă”), partea 1, Ref Law, 11 iunie 2017.

Figura 1. Principalele modalități de dobândire a naționalității

Cerințele procedurale de „formalizare” a dobândirii naționalității pot varia considerabil, adesea în funcție de modul de dobândire. De exemplu, naționalitatea prin naștere sau descendență funcționează adesea **automat**. Atunci când naționalitatea este dobândită automat, se spune despre ea că este **dobândită *ex lege***, prin aplicarea legii. În aceste situații, o persoană nu „depune o cerere” pentru acordarea naționalității, ci urmează o procedură de recunoaștere sau confirmare a naționalității ori de obținere a dovezii naționalității pe care o deține deja. Această procedură face adesea parte din procesul de înregistrare a nașterii copilului la autoritățile naționale la scurt timp după naștere, dar se poate desfășura și într-o etapă ulterioară.

Există cazuri în care naționalitatea *ex lege* este deținută de un solicitant, dar nu este încă recunoscută oficial. În acest caz, o persoană va deveni automat cetățean al statului respectiv, de exemplu, la naștere, chiar dacă naționalitatea sa (deja existentă) nu a fost încă recunoscută oficial. Cu alte cuvinte, faptul că este posibil ca persoana în cauză să nu fi luat (încă) măsuri pentru ca naționalitatea să-i fie recunoscută de autoritățile sale naționale (de exemplu, înregistrându-se la autoritățile sale naționale) nu infirmă faptul că există o legătură juridică cu țara respectivă, pe baza căreia această persoană poate fi considerată cetățean al țării respective. În cazul în care un solicitant are o naționalitate, chiar dacă nu are probe în acest sens, acesta este cetățean al țării respective.

Modurile **neautomate** de dobândire, bazate pe criteriul șederii pe termen lung și pe cel al „socializării”, înseamnă, de obicei, că persoana respectivă trebuie să solicite în mod explicit naționalitatea. Competența de a acorda naționalitatea poate fi discreționară, ceea ce înseamnă că autoritatea își rezervă posibilitatea de evaluare și apreciere. Acest lucru poate fi valabil, de exemplu, atunci când se ajunge la evaluarea a ceea ce constituie o „realizare extraordinară”. Acest lucru poate fi valabil și în cazul în care naționalitatea poate fi acordată din motive pur oportuniste. O cerere de acordare a naționalității poate fi respinsă chiar dacă îndeplinește criteriile necesare.

Există și situații în care, deși modalitatea de dobândire este neautomată, autoritatea nu are nicio putere discreționară și trebuie să acorde naționalitatea când sunt îndeplinite condițiile legale de dobândire. Acest lucru poate fi valabil, de exemplu, atunci când faptul de a fi născut din părinți care sunt cetățeni este suficient pentru a obține naționalitatea, dar trebuie făcută o cerere specifică și autoritățile naționale trebuie să ia o decizie oficială. Acest lucru se întâmplă frecvent când copilul solicită recunoașterea naționalității respective după ce devine adult.

2.2. Naționalitate multiplă

Persoanele care îndeplinesc condițiile de acordare a naționalității față de mai multe țări pot avea două sau mai multe naționalități. Aceasta se numește naționalitate „dublă” sau „multiplă”.

Naționalitatea multiplă poate fi dobândită la naștere sau după naștere. De multe ori, aceasta rezultă din interacțiunea unor diferite sisteme de dobândire a naționalității. De exemplu, naționalitatea multiplă poate apărea în cazurile în care legile privind naționalitatea de la locul nașterii atribuie naționalitatea pe baza *jus soli*, în timp ce dreptul intern al statului de naționalitate al unui părinte atribuie cetățenia prin descendență. Aceasta poate exista, de asemenea, atunci când părinții au naționalități diferite și ambele lor țări de naționalitate îi atribuie bebelușului nou-născut cetățenia pe baza *jus sanguinis* ⁽⁴⁶⁾. Naționalitatea multiplă poate rezulta și din faptul că o persoană dobândește o nouă naționalitate prin naturalizare, păstrând în același timp naționalitatea pe care o deține deja.

Anumite țări interzic persoanelor să dețină naționalități multiple sau permit acest lucru doar în anumite situații (de exemplu, când naționalitățile multiple au fost dobândite la naștere). În aceste cazuri, persoana care solicită naturalizarea poate fi obligată să renunțe la naționalitatea actuală sau cetățenia poate fi revocată automat când dobândește în mod voluntar altă naționalitate.

Consultați mai multe informații pe tema protecției în cazurile de naționalitate multiplă în secțiunea [6.2. Protecția națională în cazul naționalității multiple](#).

2.3. Țara de naționalitate ca stat

Existența naționalității presupune existența unui stat suveran, deoarece numai un stat poate crea o legătură de naționalitate. Măsura în care o entitate constituie un stat este determinată de dreptul internațional ⁽⁴⁷⁾.

În cazul în care nu știți sigur dacă un anumit teritoriu poate fi considerat stat suveran, trebuie să consultați directivele naționale pe această temă.

De reținut însă că următoarele situații **nu** duc la schimbarea naționalității.

- Un stat care își pierde guvernul central efectiv din cauza unui conflict armat rămâne un stat din punct de vedere juridic ⁽⁴⁸⁾, iar cetățenii săi rămân cetățeni ai acestui stat.

⁽⁴⁶⁾ E. Fripp, *Nationality and Statelessness in the International Law of Refugee Status* (Naționalitatea și apatridia în dreptul internațional privind statutul de refugiat), *Bloomsbury Publishing Plc*, 2016, punctul 1.94.

⁽⁴⁷⁾ Vezi, de exemplu, criteriile prevăzute la articolul 1 din [Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States](#) (Convenția privind drepturile și obligațiile statelor, adoptată în cadrul Celei de a șaptea conferințe internaționale a statelor americane), 49 Stat. 3097, seria Tratatate 881, 26 decembrie 1933 (cunoscută sub numele de Convenția de la Montevideo privind drepturile și obligațiile statelor), conform căreia un stat este constituit atunci când o entitate are o populație permanentă, un teritoriu definit, un guvern și capacitatea de a intra în relații cu alte state.

⁽⁴⁸⁾ Vezi, *mutatis mutandis*, [Handbook on Protection of Stateless Persons](#) (Manual privind protecția apatrizilor), Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), 2014, punctul 21.

- Agenții neguvernamentale – de exemplu, grupurile armate – exercită în mod efectiv jurisdicția asupra unei părți a unui stat și, uneori, își asumă funcții guvernamentale similare statului pe teritoriul respectiv. În acest context, aceste grupuri se pot prezenta ca „state”, pot acorda așa-numita „cetățenie” și pot emite documente de stare civilă, precum certificate de naștere, documente de identitate și de călătorie. Însă, atât timp cât aceste entități nu îndeplinesc condițiile pentru a fi considerate state la momentul examinării cererii de protecție internațională, solicitantul ar fi în continuare cetățean al statului (oficial). Recunoașterea internațională a unui astfel de teritoriu poate fi un indicator al faptului că teritoriul a dobândit statutul de stat.
- Funcția de protecție sau administrativă a unui stat este preluată temporar de organizații (internaționale). În aceste situații, rezidenții sunt în continuare cetățeni ai statului în cauză ⁽⁴⁹⁾. Astfel cum este detaliat în capitolul 6, aceste organizații pot totuși să se califice drept agenți de protecție în temeiul articolului 7 din RCPI ⁽⁵⁰⁾ (vezi secțiunea [6.1. Protecție națională](#)).

2.4. Naționalitatea nu necesită reședință

Este perfect posibil ca o persoană să dețină o anumită naționalitate, dar să nu fi intrat sau locuit niciodată în țara sa de naționalitate. Este posibil să-și fi petrecut întreaga viață în străinătate fără să fi dobândit vreodată altă naționalitate. Deoarece naționalitatea este o chestiune de drept, este irelevant dacă persoana respectivă a locuit vreodată în țara sa de naționalitate. Aceasta din urmă va rămâne țara de naționalitate.

2.5. Apatridia

2.5.1. Definiția apatridiei în contextul protecției internaționale

APR definește apatridul ca fiind „o persoană pe care niciun stat nu o consideră cetățean în temeiul aplicării dreptului său” ⁽⁵¹⁾.

Noțiunea „în temeiul aplicării dreptului său” trebuie interpretată, în conformitate cu dreptul cutumiar internațional și cu Convenția privind apatrizii, „în sens larg, astfel încât să includă nu numai legislația, ci și decretele ministeriale, regulamentele, ordinele, jurisprudența (în țările cu

⁽⁴⁹⁾ E. Fripp, *Nationality and Statelessness in the International Law of Refugee Status* (Cetățenia și apatridia în dreptul internațional privind statutul de refugiat), Bloomsbury Publishing Plc, 2016, punctul 5.21.

⁽⁵⁰⁾ Și, de asemenea, articolul 7 din DCPI (reformată).

⁽⁵¹⁾ Articolul 3 alineatul (15) din APR. Aceeași definiție este prevăzută la articolul 2 alineatul (5) din Regulamentul privind procedura de screening și la articolul 2 alineatul (2) din [Regulamentul \(UE\) 2024/1351](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 privind gestionarea azilului și migrației, de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1147 și (UE) 2021/1060 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 604/2013 (JO L, 2024/1351, 22.5.2024). Această definiție este identică cu cea din [Convenția privind statutul apatrizilor](#) a Adunării Generale a ONU, 28 septembrie 1954, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratat, vol. 360, p. 117 (Convenția privind statutul apatrizilor). Este general acceptat faptul că definiția apatridiei, prevăzută în Convenția privind statutul apatrizilor, se aplică și în cazul definiției apatridiei, prevăzută în Convenția privind statutul refugiaților.

o tradiție a precedentului) și, după caz, practica cutumiară”⁽⁵²⁾, precum și în modul de punere în aplicare a legii.

În contextul protecției internaționale, un solicitant apatrid este un solicitant care nu deține nicio naționalitate la momentul evaluării.

Faptul că solicitantul nu a luat (încă) măsuri pentru ca naționalitatea sa *ex lege* să fie recunoscută de autoritățile sale naționale (de exemplu, înregistrându-se la autoritățile sale naționale) nu infirmă faptul că aceasta este, din punct de vedere juridic, cetățean al țării respective. Cu toate acestea, ar trebui luate în considerare orice indicii conform cărora autoritățile naționale nu vor recunoaște naționalitatea respectivă. De asemenea, trebuie remarcat că o persoană nu devine apatridă doar prin simpla absență sau incapacitatea de a prezenta documente care să ateste o naționalitate. Vezi capitolul [5. Dovezi pentru stabilirea naționalității, apatridiei și țării de origine](#).

Faptul că un solicitant nu poate, în practică, să aibă acces la anumite drepturi de care, în mod normal, ar trebui să fie îndreptățit să beneficieze în calitate de cetățean, nu înseamnă că a devenit apatrid, atât timp cât este considerat cetățean de către un stat în temeiul legislației sale. Faptul că solicitantul se bucură de drepturile de care sunt îndreptățiți să beneficieze, în general, cetățenii sau că poate beneficia de protecția țării sale de origine nu are nicio legătură cu faptul că este cetățean al țării respective.

2.5.2. Procedura de stabilire a apatridiei

Statele care au aderat la Convenția privind statutul apatrizilor au drepturi și obligații față de apatrizi⁽⁵³⁾.

Considerentul 24 din APR menționează următoarele:

Fără a aduce atingere competenței statelor membre în ceea ce privește dobândirea cetățeniei sau faptului că, în temeiul dreptului internațional, este la latitudinea fiecărui stat membru, ținând seama în mod corespunzător de dreptul Uniunii, să stabilească condițiile de dobândire și pierdere a cetățeniei, în aplicarea prezentului regulament, statele membre ar trebui să își respecte obligațiile internaționale față de apatrizi, în conformitate cu instrumentele dreptului internațional al drepturilor omului, inclusiv, după caz, în temeiul Convenției privind statutul apatrizilor, adoptate la New York la 28 septembrie 1954. În cazurile în care este adecvat, statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a identifica apatrizii și pentru a consolida protecția acestora, permițându-le astfel să se bucure de drepturile fundamentale de bază și reducând riscul de discriminare sau de tratament inegal.

⁽⁵²⁾ UNHCR, [Handbook on Protection of Stateless Persons](#) (Manual privind protecția apatrizilor), 2014, punctul 22.

⁽⁵³⁾ Țările UE+ care sunt părți la Convenția privind apatrizii sunt: Austria, Belgia, Bulgaria, Cehia, Croația, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Norvegia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria și Țările de Jos.

În țara de azil, poate exista o procedură specifică pentru a stabili în mod oficial dacă un solicitant este apatrid și pentru a-i permite astfel, prin acordarea unui statut formal, să-și exercite drepturile în practică. În funcție de legislația națională, drepturile și obligațiile apatrizilor pot fi diferite de cele acordate beneficiarilor de protecție internațională.

Procedurile de stabilire a apatridiei diferă între statele membre ale Uniunii Europene și țările asociate spațiului Schengen (țările UE+). În funcție de contextul național, procedura poate fi desfășurată de autoritatea decizională în cadrul procedurii de azil sau poate lua forma unei proceduri diferite desfășurate, de exemplu, în fața altei autorități administrative sau (cvasi) judiciare. Poate să difere, de asemenea, existența unei legături între cele două proceduri.

Nu vă așteptați ca solicitantul să parcurgă procedura de stabilire a apatridiei

Atunci când un apatrid este solicitant de protecție internațională, s-ar putea să nu fie în măsură să strângă dovezile așteptate de la el în cadrul unei proceduri de stabilire a apatridiei, în cazul în care respectiva procedură de stabilire este derulată de altă autoritate decât autoritatea decizională. Strângerea dovezilor l-ar putea expune pe el sau pe membrii familiei sale la riscuri. Acest lucru se datorează faptului că acestuia i s-ar impune să contacteze autoritățile competente relevante din toate statele cu care are o legătură (de exemplu, prin naștere, ascendență sau reședință). Astfel ar putea fi expus riscului de persecuție și s-ar încălca principiul confidențialității în cererile de azil. Prin urmare, nu trebuie să vă așteptați din partea acestuia să parcurgă neapărat procedura de stabilire a apatridiei înainte de a evalua nevoia de protecție internațională, cu excepția cazului în care ambele proceduri sunt derulate de autoritatea decizională. În acest din urmă caz, situația specifică în care se află solicitantii de protecție internațională poate fi luată în considerare în cursul procedurii de stabilire a apatridiei.

În calitate de ofițer de decizie, s-ar putea să vă confrunțați cu trei situații principale în ceea ce privește o procedură oficială de stabilire a apatridiei.

1. **Solicitantul a fost deja declarat oficial apatrid în țara dumneavoastră:** în acest scenariu, apatridia solicitantului poate fi considerată ca fiind stabilită. Acest lucru este valabil cu excepția cazului în care vi s-au adus la cunoștință elemente noi care ar putea schimba concluzia acestei evaluări (de exemplu, informațiile pe care autoritatea competentă s-a bazat la momentul evaluării erau învechite, incomplete sau frauduloase). În acest caz, trebuie să consultați politica administrației naționale din țara dumneavoastră cu privire la cum să procedați.
2. **Cererea solicitantului de a fi recunoscut oficial ca apatrid a fost respinsă în țara dumneavoastră.** Trebuie să verificați motivul (motivele) pentru care statutul de apatrid nu a fost recunoscut. Apreciați în ce măsură aceste motive pot influența constatările dumneavoastră preliminare cu privire la apatridia sa în contextul examinării cererii sale de protecție internațională. Pe baza tuturor elementelor de care dispuneți, puteți totuși,

În mod excepțional, să considerați că solicitantul este apatrid în scopul examinării cererii sale de protecție internațională ⁽⁵⁴⁾.

3. **Procedura de stabilire a apatridiei formale a solicitantului este în curs în țara dumneavoastră.** Ca ofițer de decizie, este responsabilitatea dumneavoastră să efectuați evaluarea preliminară a apatridiei solicitantului în scopul identificării unei țări de referință și al examinării nevoii sale de protecție internațională, la fel cum identificați și evaluați posibila naționalitate a unui solicitant. Evaluarea dumneavoastră nu este declarativă cu privire la naționalitatea sau apatridia solicitantului (vezi secțiunea [5. Dovezi pentru stabilirea naționalității, apatridiei și țării de origine](#)). Cu toate acestea, în funcție de contextul juridic național din țara dumneavoastră, este posibil să trebuiască să așteptați până când autoritatea competentă ia o decizie.

Recomandare cu privire la interconexiunea procedurii de azil cu procedura de stabilire a apatridiei

Se recomandă ca interconexiunea procedurii de azil cu procedura de stabilire a apatridiei să fie organizată la nivel național ca să se evite întârzierile inutile. Aceasta ar trebui să permită procesarea rapidă și eficientă a cererilor de protecție internațională ale solicitanților (potențial) apatrizi.

Importanța înregistrării apatridiei

Dacă un solicitant a fost declarat apatrid în cadrul evaluării cererii sale de protecție internațională, este important ca acest fapt să fie înregistrat în mod corespunzător în dosarul său administrativ. Consemnarea acestui fapt în bazele de date oficiale, documentele, deciziile și certificatele emise de administrație facilitează procedura de azil. De asemenea, asigură faptul că solicitanților apatrizi și refugiaților apatrizi li se furnizează informații, sprijin și protecție adecvate.

Pot exista cazuri în care protecția internațională acordată anterior unui apatrid încetează fără ca acesta să fi dobândit o naționalitate. În aceste cazuri, persoana va fi în continuare apatridă și va avea nevoie de protecția specifică prevăzută pentru apatrizi în temeiul Convenției privind apatrizii.

În plus, apatridia beneficiarilor de protecție internațională poate avea consecințe pentru aceștia și pentru copiii lor. De exemplu, copiii beneficiarilor de protecție internațională apatrizi, și anume cei născuți într-o țară-gazdă și care nu au dobândit altă naționalitate, au dreptul, conform dreptului internațional (și legilor privind naționalitatea din multe țări) la naționalitatea țării în care s-au născut ⁽⁵⁵⁾. Apatrizii pot beneficia, de asemenea, de o cale accelerată de obținere a naționalității, bazată pe cerințe privind o durată mai scurtă de ședere.

⁽⁵⁴⁾ Pentru mai multe informații despre subiectul evaluării probelor, consultați [Practical Guide on Evidence and Risk Assessment](#), EUAA, ianuarie 2024.

⁽⁵⁵⁾ Serviciul de Cercetare al Parlamentului European, [Acquisition and loss of citizenship in EU Member States – Key: trends and issues](#) (Dobândirea și pierderea naționalității în statele membre ale UE – elemente-cheie: tendințe și probleme), PE 625.116 din iulie 2018, p. 3.

Este posibil ca apatridia să fi fost deja identificată și să fi fost înregistrată într-o etapă anterioară, în timpul procedurii de screening ⁽⁵⁶⁾ sau la înregistrarea ⁽⁵⁷⁾ și la depunerea cererii. Mai multe informații despre acest aspect sunt disponibile în [*Ghidul practic privind înregistrarea – Depunerea cererilor de protecție internațională*](#), EASO, decembrie 2021.

⁽⁵⁶⁾ Pentru persoanele cărora li se aplică Regulamentul privind procedura de screening, consultați articolele 12 și 17 din Regulamentul privind procedura de screening.

⁽⁵⁷⁾ Articolul 27 alineatul (1) litera (a) și articolul 27 alineatul (2) din APR.

3. Țara de referință

Țara de naționalitate, în cazul solicitanților care au o naționalitate, și țara în care își aveau reședința obișnuită, în cazul solicitanților apatrizi, se numește „țară de referință”. Aceasta este țara pentru care trebuie evaluată nevoia de protecție internațională a solicitantului pentru a stabili dacă acesta ar fi expus unui risc de persecuție sau de vătămare gravă în cazul întoarcerii sale.

Țara de referință este, ca punct de plecare, țara menționată de solicitant ca fiind țara sa de origine sau o țară pe care ați identificat-o, pe baza a diverși indicatori, ca fiind una dintre țările sau țara de origine a solicitantului. Acesta este un fapt semnificativ al cererii de protecție internațională și este țara pentru care se va efectua evaluarea probelor. Dacă se acceptă că țara menționată de solicitant este într-adevăr țara sa de origine, aceasta este și țara în raport cu care se vor efectua evaluarea riscurilor și analiza juridică ulterioară a cererii.

În acest scop, trebuie să identificați țara (țările) al cărei cetățean este probabil solicitantul, pe baza situației sale personale și a indicatorilor detaliați în această secțiune, și, prin urmare, să determinați naționalitatea (naționalitățile) sau apatridia acestuia.

Vă puteți confrunta cu situații în care solicitantul nu știe ce naționalitate are. De asemenea, poate pretinde în mod incorect că are o anumită naționalitate, că nu are o anumită naționalitate sau că este apatrid. Cunoașterea și înțelegerea modului în care naționalitatea poate fi dobândită sau pierdută în țara sau țările avute în vedere vă va ajuta să identificați aceste situații și să luați măsurile relevante pentru a face investigații suplimentare. Dacă naționalitatea solicitantului este nedeterminată, examinarea nevoii sale de protecție internațională se poate stabili într-o manieră similară cu cea a unui apatrid. În aceste cazuri, țara în care solicitantul a avut reședința obișnuită este utilizată ca țară de referință, în locul țării de naționalitate (vezi, în continuare, secțiunea 4. [Situații speciale în ceea ce privește dobândirea sau pierderea naționalității](#)).

Pentru a evalua naționalitatea solicitantului (sau lipsa acesteia), trebuie să cunoașteți legislația privind naționalitatea din țara în cauză. Dacă, în urma acestei evaluări, aveți îndoieli cu privire la naționalitatea solicitantului, investigația dumneavoastră trebuie să meargă mai departe. Puteți urma pașii de mai jos.

- Analizați cum se aplică/s-a aplicat legislația națională relevantă în situația specifică a solicitantului.
- Luați în considerare legile relevante (de exemplu, constituția, legislația privind naționalitatea), precum și cum sunt sau au fost interpretate de autoritățile relevante (de exemplu, decrete ministeriale, regulamente, ordine) sau de organismele judiciare și țineți seama de practica de stat a funcționarilor relevanți din țara respectivă.
- Luați în considerare posibila evoluție a legislației în materie de naționalitate: analizați relevanța legilor și practicilor actuale sau trecute din țara respectivă pentru evaluare.

3.1. Indicatori ai naționalității (sau ai lipsei acesteia)

Această secțiune conține indicatori pe care îi puteți utiliza atunci când analizați posibilitatea ca un solicitant să aibă naționalitatea unei țări. Acești indicatori au fost dezvoltati pe baza celor mai frecvente modalități prin care o persoană poate dobândi o naționalitate, și anume diferitele situații care pot determina o persoană să se nască sau să devină cetățean al unui stat. Întrucât naționalitatea se dobândește adesea pe baza unei combinații de criterii diferite, majoritatea indicatorilor de mai jos ar trebui, de asemenea, luați în considerare în mod corelativ.

De asemenea, veți găsi informații despre situații care pot duce la apatridie.

Situațiile care sunt relevante pentru evaluarea apatridiei (potențiale) și pentru examinarea cererilor solicitanților apatrizi sunt evidențiate în casete ca aceasta.

Dacă indicatorii se aplică mai multor țări, se sugerează faptul că solicitantul ar putea avea două sau mai multe naționalități. De asemenea, ar putea însemna că solicitantul are o naționalitate diferită de cea pe care pretinde că o deține. Trebuie să clarificați acest lucru cu solicitantul în cazul în care aveți îndoieli ⁽⁵⁸⁾.

În evaluarea dumneavoastră, trebuie să țineți seama și de următoarele aspecte.

- Dobândirea unei (noi) naționalități poate fi supusă, în temeiul legislației naționale, condiției ca beneficiarul potențial al acesteia să renunțe la naționalitatea sa actuală. Este important să verificați cum se aplică această cerință legală, deoarece autoritățile pot sau nu să o pună în aplicare în practică sau pot sau nu să solicite probe privind renunțarea oficială la o naționalitate anterioară. Acest lucru înseamnă că este posibil ca solicitantul să fie sau nu considerat în continuare drept cetățean. Este important să se confirme măsurile pe care solicitantul le-a luat în această privință și dacă autoritatea națională a luat vreo măsură pentru retragerea naționalității.
- Având în vedere că este de competența fiecărui stat să stabilească cine sunt cetățenii săi, este posibil ca persoanele care au legături care, în principiu, ar declanșa acordarea naționalității de fapt să fie sau să fi fost private sau respinse de la acordarea unei astfel de naționalități. Trebuie să știți că statele se pot angaja în practici discriminatorii de retragere a naționalității persoanelor sau grupurilor de cetățeni pe criterii de rasă, culoare, etnie, religie, sex, opinie politică și alți factori. O asemenea discriminare poate fi „fie evidentă, fie creată involuntar prin legislație” ⁽⁵⁹⁾. Pentru informații suplimentare despre cum poate afecta această situație stabilirea țării de referință și examinarea nevoii de protecție internațională, vezi secțiunile [4.1. Privarea de naționalitate sau atribuirea naționalității contrar dreptului internațional](#) și [4.2. Naționalitatea ex lege nerecunoscută \(încă\) oficial și naționalitatea nedeținută în prezent](#).
- În cazul succesiunii unui stat sau al transferului de teritoriu sau al suveranității către un stat existent sau nou, pot fi adoptate noi legi privind naționalitatea. Ele pot duce

⁽⁵⁸⁾ Aceasta face parte din datoria dumneavoastră de investigare, așa cum se explică în [Ghidul practic privind evaluarea probelor și a riscului](#), EUAA, ianuarie 2024, în special p. 24-25.

⁽⁵⁹⁾ UNHCR, [Nationality and Statelessness: Handbook for Parliamentarians N° 22](#) (Naționalitate și apatridie: manualul pentru parlamentari nr. 22), iulie 2014, p. 30.

la acordarea (automată) a altei naționalități și/sau la pierderea naționalității deținute anterior, cu sau fără dobândirea uneia noi. Invers, această situație poate duce, de asemenea, la apatridie generalizată atunci când se impune ca persoanele să acționeze pentru a confirma sau a dobândi noua naționalitate și demersul nu a avut loc (de exemplu, se depășesc termene, persoanele marginalizate sau vulnerabile nu știu că trebuie să acționeze sau sunt excluse din acest proces, inclusiv din cauza discriminării).

- Unele state dispun de reguli privind revocarea automată a naționalității. De exemplu, cetățenii care și-au părăsit țara sau locuiesc în străinătate își pot pierde naționalitatea automat după o anumită perioadă sau o pot pierde dacă nu au luat anumite măsuri administrative pentru a se înregistra în străinătate la autoritățile naționale din țara lor.

Veți găsi informații suplimentare despre cum afectează aceste elemente stabilirea țării de referință și examinarea nevoii de protecție internațională în secțiunile [4. Situații speciale în ceea ce privește dobândirea sau pierderea naționalității](#) și [7. Naționalitatea și acte de persecuție sau vătămare gravă](#).

Dacă niciunul din mijloacele de dobândire a naționalității nu este îndeplinit în cazul individual al solicitantului sau dacă se pare că solicitantul a pierdut singura naționalitate pe care o deținea, acest lucru indică faptul că solicitantul este apatrid.

Indicatori ai naționalității și modul de utilizare a acestora

Indicatorii, care sunt descriși mai jos, trebuie luați în considerare prin corelație cu **informațiile privind țara de origine** (ITO) disponibile privind legislația și practicile țării (țărilor) potențiale de naționalitate la momentul (posibilei) dobândiri sau pierderi și în legătură cu declarațiile și documentele solicitantului. În ceea ce privește importanța ITO și modul în care ITO trebuie folosite la stabilirea naționalității, vezi secțiunea [5.3. Informații privind țara de origine](#). Această listă de indicatori potențial relevanți **nu este exhaustivă**, deoarece evaluarea trebuie adaptată la situația fiecărui caz în parte.

(a) Nașterea într-o anumită țară

Legislația privind naționalitatea din anumite țări prevede dobândirea naționalității pe baza nașterii pe teritoriul lor (*jus soli*). Prin urmare, un solicitant născut într-o țară în care se aplică *jus soli* poate fi considerat cetățean al țării respective. Cu toate acestea, este posibil să se aplice condiții suplimentare, cum ar fi reședința legală a părintelui (vezi, de asemenea, secțiunea [2.1. Modalități de dobândire a naționalității](#)).

Când un solicitant s-a născut în altă țară decât cea al cărei cetățean susține că este și în cazul în care se aplică *jus soli*, acest lucru ar putea însemna că solicitantul are fie mai multe naționalități, fie numai naționalitatea țării în care s-a născut. Trebuie să analizați în continuare această posibilitate împreună cu solicitantul.

(b) Descendență

Naționalitatea este adesea stabilită pe baza naționalității părinților sau strămoșilor în linie directă ai solicitantului (*jus sanguinis*). Prin urmare, este posibil ca un solicitant să fi dobândit și să dețină naționalitatea (naționalitățile) ambilor părinți.

Rețineți însă că, deși legile privind naționalitatea din unele țări le permit mamelor să-și transmită naționalitatea, nu se întâmplă întotdeauna acest lucru. În unele cazuri, doar tații o pot transmite.

Solicitanții născuți din părinți care dețin diferite naționalități pot avea naționalitatea fiecăruia dintre părinți. În aceste situații, țineți cont de regulile de transmitere a naționalității în cazul fiecăreia dintre țările relevante. De exemplu, dacă părinții nu sunt căsătoriți, tatăl poate fi considerat în mod legal ca atare numai dacă a recunoscut în mod oficial copilul. Dacă paternitatea nu a fost recunoscută, naționalitatea tatălui nu poate fi transmisă copilului. În plus, în funcție de legislația națională, paternitatea poate fi recunoscută numai de către tată în cadrul unei căsătorii oficiale. Acest lucru ar putea exclude dobândirea naționalității unuia sau a ambilor părinți, de exemplu:

- în cazul copiilor născuți în afara căsătoriei, inclusiv al copiilor născuți dintr-un cuplu LGBTQI+;
- în cazul copiilor născuți din părinți care au fost căsătoriți doar în mod tradițional sau religios;
- în cazul copiilor unui cuplu în care tatăl a fost căsătorit cu altă femeie decât mama solicitantului.

Dimpotrivă, un copil născut în afara căsătoriei poate, de asemenea, să fi dobândit cetățenia pe baza legitimării (adică recunoașterea legală a paternității după naștere) de către un tată care este cetățean al altei țări decât cea a mamei.

- Dacă nu i se poate transmite copilului cetățenia niciunui dintre părinți din cauza normelor naționale referitoare la transmiterea naționalității prin descendență sau din cauză că ambii părinți sunt apatrizi, acest lucru poate duce la apatridie.
- Aplicarea legislației unui stat poate intra în conflict cu cea a altui stat și poate duce la apatridie.

De exemplu, statul A, în care s-a născut persoana în cauză, acordă cetățenia numai pe bază de descendență (jus sanguinis), dar părinții persoanei respective sunt cetățeni ai statului B. Statul B, pe de altă parte, acordă cetățenia pe bază de locul nașterii (jus soli) și, în temeiul legislației privind cetățenia, copiii născuți de un cetățean din străinătate nu dobândesc cetățenia în toate situațiile. Persoana respectivă devine astfel apatridă. ⁽⁶⁰⁾

⁽⁶⁰⁾ UNHCR, *Nationality and Statelessness: Handbook for Parliamentarians N° 22* (Naționalitate și apatridie: Manualul pentru parlamentari nr. 22), iulie 2014, p. 34.

- Legile care împiedică mamele să-și transmită cetățenia copiilor lor pot duce la apatridie atunci când tatăl fie nu este recunoscut de legislația națională (de exemplu, nu a recunoscut copilul sau copilul s-a născut în afara căsătoriei), fie este necunoscut/absent, apatrid, fie nu poate să-și transmită propria naționalitate.

(c) Adopție

Un solicitant poate să fi dobândit cetățenia ca urmare a adoptării (ca minor sau adult) de către o persoană care este cetățean al unei țări. Cetățenia poate să fi fost dobândită și prin naturalizare, în condiții speciale (în cea mai mare parte facilitate), pe baza faptului că persoana a devenit copilul unui cetățean al țării respective.

Un copil adoptat nu dobândește neapărat cetățenia părinților săi adoptivi.

(d) Orfani sau copii găsiți

Orfani sau copiii abandonați se află adesea în situații de naționalitate neconfirmată.

În funcție de vârsta la care au fost abandonați sau când au devenit orfani, le-ar putea fi mai greu să cunoască cetățenia părinților lor sau circumstanțele nașterii lor.

(e) Ședere de lungă durată într-o țară

Un solicitant care a locuit o perioadă îndelungată într-o țară poate să fi dobândit cetățenia țării de reședință prin naturalizare sau printr-o procedură similară.

(f) Căsătorie

Legislația privind cetățenia din unele țări poate să prevadă dobândirea naționalității pe baza faptului că persoana este soțul/soția unei persoane care este deja cetățean al țării respective. Aceasta poate include dobândirea automată a naționalității prin căsătorie. Atunci când căsătoria singură nu este suficientă pentru dobândirea naționalității soțului și trebuie îndeplinite condiții suplimentare, soțul poate beneficia de condiții mai puțin stricte pentru dobândirea naționalității, în special în cazurile în care cuplul are copii.

Dacă soțul/soția nu trebuie să renunțe la cetățenia sa anterioară după ce a dobândit-o pe cea a soției/soțului, acest lucru poate duce la o situație de dublă naționalitate.

O femeie poate deveni apatridă dacă își pierde cetățenia când se căsătorește cu un cetățean străin:

- dacă soțul său este apatrid sau dacă nu poate dobândi cetățenia soțului;

- dacă, după ce a dobândit cetățenia soțului prin căsătorie, căsătoria lor este desfăcută, iar cetățenia anterioară nu i se restabilește automat.

(g) Legături de rudenie

Legislația privind cetățenia poate să prevadă dobândirea naționalității după naștere (cu sau fără consimțământ), situație care este condiționată de dobândirea simultană a naționalității de către un membru al familiei sau care rezultă automat din aceasta. De exemplu, copiii părinților naturalizați pot deveni, de multe ori, cetățeni fără nicio acțiune sau formalitate suplimentară. Acest lucru este valabil în special dacă, la momentul naturalizării, sunt minori și necăsătoriți. Uneori, legislația națională le impune acestor copii ca, la împlinirea unei anumite vârste, să aleagă dacă doresc să rămână cetățeni ai statului respectiv.

(h) Rudenie/origine etnică/context cultural specific

Anumite state pot să prevadă acordarea naționalității după naștere pe baza unui anumit context cultural, de exemplu persoanelor având o anumită etnie, limbă maternă sau altă limbă pe care o vorbesc și/sau o afiliere religioasă.

În unele țări, naturalizarea poate fi facilitată pentru comunitățile sau populațiile care trăiesc în străinătate pe baza etniei, religiei sau legăturilor istorice comune adânc înrădăcinate. Prin urmare, un solicitant poate avea altă naționalitate datorită rudeniei sale etnice cu țara luată în considerare.

În schimb, în anumite țări, anumite grupuri de populație sau anumite etnii pot fi excluse prin lege de la dobândirea naționalității.

3.2. În cazul solicitanților care dețin o naționalitate: țara de naționalitate

În cazul solicitanților care dețin o naționalitate, țara lor de naționalitate este considerată țara de referință în scopul examinării nevoii de protecție internațională. Este vorba despre țara pe care solicitantul o consideră țara sa de naționalitate sau despre țara pe care ați identificat-o, în urma unei evaluări suplimentare, ca fiind o țară de naționalitate.

Se vor lua în considerare temerile și riscurile solicitantului în cazul întoarcerii în țara respectivă. Disponibilitatea protecției naționale va fi, de asemenea, examinată în ceea ce privește țara respectivă.

Dacă solicitantul deține cetățenii diferite, iar temerile sau riscurile sale se referă doar la una dintre țările sale de naționalitate, disponibilitatea protecției naționale va fi evaluată și în raport

cu cealaltă (celelalte) țară (țări) de naționalitate ⁽⁶¹⁾. Pe tema solicitării protecției, vezi mai multe detalii în secțiunea [6. Protecția și cetățenia \(sau lipsa acesteia\)](#).

3.3. În cazul solicitanților apatrizi: țara în care își aveau reședința obișnuită

Atunci când un solicitant este evaluat ca fiind apatrid, trebuie să stabiliți țara de referință pentru examinarea nevoii de protecție internațională. În cazul solicitanților apatrizi, aceasta este „țara în care își aveau reședința obișnuită”.

3.3.1. Conceptul de „țară în care își avea reședința obișnuită”

Conceptul de țară în care își avea reședința obișnuită este **faptic**, bazat pe toate situațiile personale și contextuale relevante ale solicitantului individual. Acest lucru îl diferențiază de conceptul de naționalitate, care depinde de existența unei legături juridice cu un stat, care, la rândul său, presupune existența acestui stat (vezi secțiunea [2.3](#) de mai sus. [Țara de naționalitate ca stat](#)). Noțiunea de „avea reședința obișnuită” nu este definită nici de Convenția privind statutul refugiaților, nici de RCPI [nici de DCPI (reformată)].

Este important de reținut că conceptul de țară în care își avea reședința obișnuită, inclus la articolul 3 alineatele (5) și (6) din RCPI ⁽⁶²⁾, se aplică numai solicitanților apatrizi. Țara de referință pentru examinarea cererii de protecție internațională a solicitanților care au o naționalitate rămâne țara lor de naționalitate, chiar dacă au legături mai puternice cu o țară de reședință.

3.3.2. Criterii de stabilire a țării în care solicitantul avea reședința „obișnuită”

Această secțiune prezintă câțiva dintre factorii care pot fi luați în considerare la evaluarea situației dacă o țară poate fi considerată țară de „reședință obișnuită” în sintagma „țară în care își avea reședința obișnuită” în cazul unui solicitant apatrid.

Următorii factori trebuie luați în considerare **în mod corelativ**. Această listă de factori potențial relevanți nu este exhaustivă, deoarece evaluarea trebuie adaptată la fiecare caz în parte.

Pentru ca țara să fie considerată țară în care solicitantul își avea reședința obișnuită, combinația diferiților factori trebuie să demonstreze că solicitantul individual a atins un grad relevant de stabilire și stabilitate în timp.

Cu cât sunt îndeplinite mai multe criterii, cu atât este mai probabil ca țara în cauză să poată fi considerată țară în care își avea reședința obișnuită.

⁽⁶¹⁾ CJUE, Hotărârea din 9 noiembrie 2021, [LW/Bundesrepublik Deutschland](#), Cerere de decizie preliminară, C-91/20, EU:C:2021:898, punctele 30-33. Rezumat disponibil în [Baza de date cu jurisprudența EUAA](#).

⁽⁶²⁾ Vezi și articolul 2 literele (d) și (f) din DCPI (reformată) pentru solicitanții cărora li se aplică aceste dispoziții.

În funcție de legislația și practicile naționale, se poate considera că există mai multe țări în care solicitantul își avea reședința obișnuită (pentru mai multe informații, vezi secțiunea [6.4.2. Mai multe țări în care solicitantul avea reședința obișnuită](#)).

Tabelul 2 Criterii de stabilire a țării în care solicitantul avea reședința obișnuită

Prezența fizică	O țară poate fi considerată țară în care solicitantul avea reședința obișnuită numai dacă acesta a locuit fizic în țara respectivă.
Țara	Conceptul de „țară” în expresia țării în care avea reședința obișnuită este mai larg decât noțiunea de „stat” și poate include anumite teritorii ⁽⁶³⁾ .
Natura reședinței	<p>Conceptul de reședință obișnuită este mai larg decât cel de reședință legală, deoarece un apatrid poate locui într-o țară în care nu are niciun drept legal de ședere. Lipsa unui drept legal de ședere în țara în care un solicitant își avea reședința obișnuită este o realitate pentru mulți solicitanți apatrizi. Prin urmare, nu este necesară cerința de a avea reședință legală. Reședința <i>de facto</i> poate fi considerată un indicator relevant. Dacă însă solicitantul ar avea drept legal de ședere în țară, acesta ar fi un indicator pertinent pentru faptul că țara respectivă ar putea fi considerată țară în care își avea reședința obișnuită.</p> <p>Natura reședinței poate afecta, de asemenea, dreptul de întoarcere. Este puțin probabil ca un solicitant apatrid care a părăsit o țară în care nu își avea reședința legală sau în care și-a încetat statutul de reședință legală să aibă dreptul de a se întoarce în țara respectivă. Dacă există însă un astfel de drept de întoarcere, acest lucru ar demonstra o continuitate a reședinței și, prin urmare, un indicator al reședinței obișnuite.</p> <p>De exemplu, s-ar putea ca un solicitant să fi locuit legal în țară doar pentru că a fost sponsorizat de angajatorul său. După ce și-a pierdut locul de muncă, s-ar putea să nu aibă dreptul de a se întoarce în țara respectivă. Cu toate acestea, în cazul său, aceasta ar putea fi considerată în continuare o țară în care își avea reședința obișnuită.</p>

⁽⁶³⁾ Vezi [Qualification for international protection – Judicial analysis](#) (Condiții de acordare a protecției internaționale Analiză judiciară), EUAA, ediția a doua, ianuarie 2023, p. 41.

Durata șederii	<p>Pentru ca o țară să fie considerată drept una în care solicitantul își avea reședința obișnuită, șederea trebuie să aibă o durată minimă. Această durată minimă poate să difere în funcție de practica națională. Durata șederii nu poate fi însă evaluată în mod izolat. De exemplu, ar putea fi necesar să se ia în considerare o combinație de factori, cum ar fi reședința legală a solicitantului în țară, precum și motivele pentru care s-a mutat acolo și intenția sa de a rămâne acolo împreună cu familia. Acești factori pot să aibă un rol în aprecierea de către dumneavoastră a duratei și să vă determine să considerați că este suficient de „semnificativă” în situația individuală.</p> <p>Durata „preconizată” a șederii poate fi, de asemenea, relevantă pentru a fi luată în considerare. Ideea de a fi o persoană „rezidentă în mod obișnuit arată că persoana locuiește [în] țară în mod continuu și stabil” ⁽⁶⁴⁾. Aceasta implică, în general, noțiunea de durată.</p> <p>Pentru ca o țară să fie considerată țară de reședință „obișnuită”, prezența solicitantului în aceasta trebuie să fie mai mult decât de scurtă durată, intermitentă sau temporară.</p>
Ședere neîntreruptă și permanentă	<p>Nu există nicio cerință ca șederea să fie neîntreruptă sau permanentă pentru ca țara să fie considerată drept una de reședință obișnuită. Regularitatea șederii este însă un indicator al reședinței obișnuite. Cu cât reședința este mai stabilă, cu atât este mai probabil ca țara în cauză să poată fi considerată drept țară în care solicitantul își avea reședința obișnuită.</p>
Stabilire	<p>Prin aceasta se înțelege că o persoană are centrul principal de interes într-o țară și este un indicator puternic al unei reședințe stabile în țara respectivă. Intenția de stabilire nu este însă necesară pentru ca țara să fie considerată drept una de reședință obișnuită. Un apatrid poate fi determinat să-și construiască o viață stabilă într-o țară fără să intenționeze acest lucru. Alte criterii potențial relevante sunt motivele pentru care persoana se mută și rămâne în țara respectivă. Existența unor legături de familie poate fi, de asemenea, relevantă, în funcție de situația personală (de exemplu, în asociere cu gradul de rudenie cu membrii familiei care locuiesc acolo).</p>
Existența unei naționalități anterioare	<p>Faptul că un solicitant a avut anterior cetățenia unei țări în care a locuit este, de asemenea, un indicator al faptului că țara respectivă ar putea fi considerată ca fiind cea în care își avea reședința obișnuită.</p>
Primirea de documente oficiale din țara respectivă	<p>Faptul că autoritățile naționale din țara respectivă i-au eliberat solicitantului documente oficiale (administrative) poate, în funcție de scopul acestora, să demonstreze că solicitantul a avut o viață stabilă acolo.</p>

⁽⁶⁴⁾ UNHCR, *Handbook on Protection of Stateless Persons* (Manual privind protecția apatrizilor), 2014, punctul 139.

3.3.3. Stabilirea unei țări în care solicitantul „avea” reședința obișnuită

Termenul „avea” din expresia „țara în care își avea reședința obișnuită” poate fi înțeles în moduri diferite. CJUE nu s-a pronunțat încă cu privire la domeniul de aplicare exact al acestui termen, iar practicile diferă între țările UE+ în ceea ce privește sensul acoperit de termenul „avea” reședința obișnuită.

Există concomitent trei semnificații principale diferite:

- țara de reședință obișnuită din care a fugit solicitantul și în care acesta susține că are o temere de a fi persecutat sau că se confruntă cu un risc de vătămare gravă în caz de returnare;
- ultima țară de reședință obișnuită, adică țara în care solicitantul își avea reședința obișnuită înainte de a depune cererea de protecție internațională; sau
- orice țară în care solicitantul a locuit anterior și care poate fi considerată o țară de reședință obișnuită.

Trebuie să verificați cum se aplică acest concept în dreptul intern și în contextul din țara dumneavoastră. În cererea sa, trebuie să vă asigurați că se respectă în permanență principiul *nereturnării* și că un solicitant care are nevoie de protecție internațională nu este lăsat fără protecție (vezi mai multe detalii în secțiunea [6.4. Solicitanți apatrizi: returnare sau protecție](#)).

3.3.4. Stabilirea țării în care solicitantul își avea reședința obișnuită în cazul copiilor apatrizi

Stabilirea țării în care solicitantul își avea reședința obișnuită în cazul copiilor apatrizi se bazează pe aceiași indicatori detaliați mai sus, în secțiunea [3.1. Indicatori ai naționalității \(sau ai lipsei acesteia\)](#). Totuși, cazurile care vizează copii impun o atenție specifică, deoarece pot să apară situații de apatridie ca o urmare directă a călătoriei migratorii a părinților lor. De exemplu, este posibil ca părinții să aibă o naționalitate, dar copiii lor nu. În plus, este posibil ca nașterea copiilor să fi avut loc în țara gazdă.

Când vă confrunțați cu o asemenea situație, trebuie să verificați cum se determină țara în care solicitantul avea reședința obișnuită în contextul național din țara dumneavoastră, ținând cont în același timp de faptul că interesul superior al copilului trebuie să fie un considerent primordial.

Publicație EUAA conexă

Pentru mai multe informații privind modul de aplicare a interesului superior al copilului în cadrul procedurii de azil, consultați [Ghidul practic privind interesul superior al copilului în procedurile de azil](#), EASO, 2019.

Există diferite moduri în care interesul superior al copilului poate fi luat în considerare în procedura de azil, de exemplu în modul în care este pus în aplicare conceptul de unitate a familiei.

Exemple de luare în considerare a interesului superior al copiilor apatrizi atunci când este aplicat conceptul de unitate a familiei

- Unele țări UE+ consideră că țara de referință a părintelui este aceeași în cazul copilului (copiilor), indiferent dacă părinților li se acordă sau nu protecție internațională. Acest lucru le poate permite părinților cărora nu li s-a acordat protecție internațională să solicite reîntregirea familiei cu copilul lor, în cazul în care acesta din urmă beneficiază de protecție internațională.

4. Situații speciale în ceea ce privește dobândirea sau pierderea naționalității

Când stabiliți țara de referință, s-ar putea să întâlniți situații speciale care prezintă anumite provocări specifice și care vor necesita o analiză suplimentară.

4.1. Privarea de naționalitate sau atribuirea naționalității contrar dreptului internațional

Unul dintre principiile directe ale dreptului internațional este că fiecare stat stabilește, conform propriei legislații, cine sunt cetățenii săi. Cu toate acestea, atunci când un stat își elaborează dreptul intern privind cetățenia, acesta trebuie să fie în conformitate cu standardele internaționale privind cetățenia și prevenirea și reducerea fenomenului de apatridie. Legislația și practica statului în cauză trebuie să fie în concordanță cu convențiile internaționale, cutuma internațională și principiile de drept general recunoscute în ceea ce privește cetățenia ⁽⁶⁵⁾. De exemplu, retragerea naționalității unei persoane care nu deține altă naționalitate, făcând-o astfel apatridă, este în general interzisă de dreptul internațional.

Stabilirea țării de referință va fi afectată în cazul în care cetățenia a fost retrasă sau atribuită. Atunci când un stat retrage cetățenia unei persoane într-un mod care este în conformitate cu dreptul internațional, persoana respectivă nu va mai deține cetățenia respectivă, iar țara respectivă nu mai poate fi considerată țară de referință. Numai țara a cărei naționalitate o deține aceasta, dacă este cazul, va fi considerată țară de referință. Cu toate acestea, pot apărea probleme specifice în cazul în care cetățenia este atribuită sau retrasă contrar dreptului internațional, iar acestea sunt situațiile abordate în următoarele subsecțiuni.

Amintiți-vă că, în această etapă a examinării cererii de azil, chestiunea este doar de a stabili țara în raport cu care ar trebui evaluate nevoile de protecție ale solicitantului. Situația dacă o pierdere sau o atribuire a naționalității, care contravine dreptului internațional, constituie persecuție sau vătămare gravă este o chestiune diferită care trebuie evaluată separat (vezi secțiunea [7. Cetățenia și acte de persecuție sau de vătămare gravă](#)).

4.1.1. Privarea arbitrară și discriminatorie de naționalitate

Un stat poate priva unul dintre cetățenii săi de naționalitate sa pe baza unor măsuri arbitrare și discriminatorii. O persoană poate fi privată de naționalitate din motive legate de cele enunțate în Convenția privind statutul refugiaților (de exemplu, rasă, vezi secțiunea [7. Cetățenia și acte de persecuție sau de vătămare gravă](#)) sau din motive care nu au legătură cu aceasta.

⁽⁶⁵⁾ Articolul 1 din [Convenția privind anumite aspecte legate de conflictul de legi privind cetățenia](#), Liga Națiunilor, seria Tratatelor, vol. 179, p. 89, nr. 4137, 13 aprilie 1930.

CJUE nu s-a pronunțat încă cu privire la modul de identificare a țării de referință într-un caz în care solicitantul a fost privat de cetățenia sa într-un mod care contravine dreptului internațional. În funcție de practica națională, în prezent se aplică două abordări diferite.

1. Un solicitant care a fost privat în mod arbitrar de cetățenia sa va fi considerat apatrid (dacă nu deține nicio altă naționalitate), deoarece nu va mai fi considerat cetățean în temeiul legislației statului care i-a retras cetățenia. Astfel, nevoile sale de protecție vor fi evaluate în raport cu țara în care avea reședința obișnuită (care ar putea fi statul care i-a retras cetățenia sau altă țară).
2. Un solicitant care a fost privat în mod arbitrar de cetățenia sa va fi considerat apatrid (dacă nu deține altă naționalitate), dar nevoile sale de protecție vor fi evaluate, în orice caz, în raport cu țara de naționalitate (anterioară) a statului care i-a retras cetățenia, indiferent dacă persoana a locuit vreodată acolo și, prin urmare, indiferent dacă aceasta poate fi considerată o țară în care avea reședința obișnuită.

Dacă solicitantul a locuit întotdeauna în țara care i-a retras cetățenia, alegerea unei abordări în detrimentul celeilalte nu va avea nicio implicație asupra examinării nevoilor de protecție internațională ale acestuia. Țara în care avea reședința obișnuită și țara care i-a retras cetățenia (și deci țara de referință) sunt identice.

Dacă însă țara în care solicitantul avea reședința obișnuită nu este țara care i-a retras cetățenia, abordarea nr. 1 poate duce la o situație de decalaj în materie de protecție, pe baza legislației și a practicii naționale din țara dumneavoastră. În unele situații, evaluarea nevoilor sale de protecție internațională în ceea ce privește țara în care solicitantul își avea reședința obișnuită (și nu țara care i-a retras cetățenia) ar putea însemna să se omită orice acte care ar putea constitui persecuție sau vătămări grave, la care solicitantul este posibil să fi fost supus în țara de naționalitate anterioară. Această situație poate afecta în special membrii diasporei, care s-au [răspândit](#) din țara lor de origine în alte țări, uneori de-a lungul mai multor generații. Vezi mai multe detalii despre actul de retragere a naționalității și consecințele acestuia în secțiunea [7.1.1. Privarea de naționalitate ca formă de persecuție sau vătămare gravă](#).

Pe de altă parte, în cadrul abordării nr. 2, chiar dacă solicitantul nu mai este cetățean, țara ar fi considerată tot țară de referință.

Exemplu practic

Solicitantul este cetățean al țării A. Nu a locuit niciodată în țara A, dar a trăit toată viața în țara B (fără a dobândi vreodată cetățenia țării B sau a altei țări). Într-o zi, acesta află că țara A l-a privat în mod arbitrar de cetățenia sa. Dacă stabiliți că țara de referință a solicitantului apatrid este țara în care avea reședința obișnuită, țara B, examinați nevoile de protecție ale solicitantului numai în țara respectivă (unde s-ar putea să nu aibă o temere de persecuție sau de vătămare gravă). Această abordare nu ia însă în considerare țara A, țara care i-a retras cetățenia. Ceea ce poate constitui un potențial act de persecuție sau de vătămare gravă în țara A – faptul că solicitantul a fost privat de singura sa naționalitate (și consecințele pe care le-a produs aceasta) – nu va fi examinat niciodată dacă țara A nu este considerată țară de referință.

Totuși, acest lucru nu ar împiedica luarea în considerare a țării B ca țară în care solicitantul avea reședința obișnuită la evaluarea nevoii de protecție internațională, în funcție de practica națională (vezi mai multe detalii despre subiectul protecției în secțiunea [6.4. Solicitanți apatrizi: returnare sau protecție](#)).

Importanța punerii în aplicare a unei abordări care să asigure o examinare adecvată a nevoilor de protecție ale solicitantului

Se recomandă ca administrațiile naționale să se asigure că politica lor privind stabilirea țării de referință a unui solicitant nu creează o situație în care nu se examinează pe deplin nevoile de protecție ale unui solicitant care a fost privat în mod arbitrar de cetățenia sa.

4.1.2. Atribuirea naționalității în contextul ocupării sau al anexării de către alt stat

Conform dreptului internațional, în timpul ocupării sau al anexării unui stat de către alt stat, statul ocupant sau de anexare nu are dreptul de a schimba cetățenia populației de pe teritoriul ocupat sau anexat ⁽⁶⁶⁾. În practică însă are loc o atribuire colectivă a naționalității de către statul ocupant sau de anexare, ceea ce nu este în conformitate cu aceste norme internaționale.

În aceste cazuri, chiar dacă este atribuită ilegal, cetățenia impusă poate crea o legătură juridică cu țara, în funcție de situația dacă persoana a avut posibilitatea reală de a renunța la adoptarea acestei cetățenii. Prin urmare, solicitantul poate beneficia de protecția țării respective, cu condiția să nu aibă nicio temere în țara respectivă. Astfel, atât țara de naționalitate anterioară, cât și cea de naționalitate nou atribuită trebuie considerate țări de referință.

Exemplu practic

Solicitantul este cetățean al țării A. Într-o zi, regiunea în care locuiește este invadată și ocupată ilegal de țara B. Țara B atribuie cetățenia B tuturor cetățenilor țării A, care locuiesc în regiunea ocupată de țara B. Atât țara A, cât și țara B trebuie considerate țări de referință.

⁽⁶⁶⁾ Articolul 47 din [Convenția de la Geneva privitoare la protecția persoanelor civile în timp de război \(a patra Convenție de la Geneva\)](#), 75 UNTS 287, 12 august 1949; vezi, de exemplu, [International Protection Considerations Related to the Developments in Ukraine - Update III](#) (Considerații internaționale privind protecția în legătură cu evoluțiile din Ucraina - actualizarea III), UNHCR, 24 septembrie 2015, punctul 6; Biroul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, [Situation of Human Rights in the Temporarily Occupied Autonomous Republic of Crimea and the City of Sevastopol \(Ukraine\)](#) [„Situația drepturilor omului în Republica Crimeea și Orașul Sevastopol, regiuni autonome ocupate temporar (Ucraina)“], 2017, punctul 57; Consiliul European, Comisia pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția), [Report on the consequences of state succession for nationality](#) (Raport privind consecințele succesiunii statului asupra naționalității), CDL-STD(1997)023, 10 februarie 1997, punctul 24.

Dacă un solicitant nu a avut posibilitatea reală de a renunța la cetățenia care i-a fost impusă de statul ocupant sau de anexare, numai țara de naționalitate inițială trebuie considerată țară de referință. Este însă relevant să se evalueze dacă acest act de atribuire a naționalității și consecințele sale constituie persecuție sau vătămare gravă (vezi secțiunea [7.1.3. Atribuirea forțată a naționalității](#)). Rețineți, de asemenea, că un stat străin care acționează pe teritoriul altei țări nu exclude ca acel stat să fie un agent de persecuție pe teritoriul ocupat sau pe teritoriul anexat.

4.2. Cetățenia *ex lege* nerecunoscută (încă) oficial și cetățenia nedeținută în prezent

„Cetățenia” se referă la o naționalitate actuală sau curentă. În cazul în care un solicitant are o naționalitate, chiar dacă nu are nicio dovadă în acest sens, acesta este cetățean al țării respective, iar aceasta din urmă va servi drept țară de referință pentru examinarea cererii de azil. Puteți întâlni cazuri în care cetățenia *ex lege* este deținută de un solicitant, dar nu este încă recunoscută oficial. În scopul examinării cererii de azil, poate fi luată în considerare, în anumite cazuri, și o naționalitate pe care solicitantul nu o deține (încă), dar de care se poate presupune în mod rezonabil că beneficiază.

4.2.1. Cetățenia *ex lege* nerecunoscută (încă) în mod oficial

După cum s-a menționat anterior, în secțiunea [2.1. Modalități de dobândire a naționalității](#), legislația unui stat privind cetățenia poate să prevadă dobândirea naționalității *ex lege* (automată). În acest caz, o persoană va deveni automat cetățean al statului respectiv, de exemplu, la naștere, chiar dacă cetățenia sa (deja existentă) nu a fost încă recunoscută oficial. Cu alte cuvinte, faptul că este posibil ca persoana în cauză să nu fi luat (încă) măsuri pentru ca cetățenia să-i fie recunoscută de autoritățile sale naționale (de exemplu, înregistrându-se la autoritățile sale naționale) nu infirmă faptul că există o legătură juridică cu țara respectivă, pe baza căreia această persoană poate fi considerată cetățean al țării respective.

De exemplu, un copil s-a născut în străinătate și are (un) părinte (părinții) dintr-o țară care, prin lege, acordă automat cetățenia prin descendență (*jus sanguinis*), dar nu au fost încă luate măsuri pentru a înregistra nașterea la autoritățile naționale. În acest caz, copilul nu trebuie considerat apatrid, deoarece, din punct de vedere legal, deține deja cetățenia respectivă, cu excepția cazului în care există indicii în sensul că cetățenia sa nu va fi recunoscută în practică de autoritățile naționale. În acest caz, autoritățile naționale pur și simplu nu știu despre existența copilului și, prin urmare, nu pot confirma în mod oficial cetățenia. Într-un astfel de caz, țara de naționalitate poate fi considerată țara de referință, deoarece persoana este cetățean al țării respective, chiar dacă cetățenia sa nu a fost încă oficializată.

Rețineți că, în contextul examinării cererii de protecție internațională, nu stabiliți apatridia ca atare (vezi secțiunea [2.5.2 Procedura de stabilire a apatridiei](#)), dar trebuie să analizați ce țară va fi țara de referință pentru a evalua nevoia de protecție internațională a solicitantului.

O persoană care deține cetățenia unui stat prin aplicarea dreptului intern, dar în cazul căreia ITO arată că este puțin probabil ca autoritățile naționale să o fi considerat sau să o considere drept cetățean, persoana respectivă ar fi considerată apatridă. Țara poate fi considerată în continuare o țară de referință, în funcție de practica națională (vezi secțiunea [4.1.1. Privarea arbitrară și discriminatorie de naționalitate](#) despre diferite abordări). Faptul că unei persoane i s-a refuzat o naționalitate are implicații asupra posibilității acesteia de a se întoarce și de a beneficia de protecția acelei țări care refuză, în practică, să o recunoască drept cetățean (vezi secțiunea [6. Protecția și cetățenia \(sau lipsa acesteia\)](#)). De asemenea, poate determina evaluarea situației dacă refuzul de a o recunoaște drept unul dintre cetățenii săi ar putea fi considerat un act de persecuție sau de vătămare gravă (vezi secțiunea [7.2 Lipsa recunoașterii naționalității ex lege](#)).

Trebuie remarcat că, în conformitate cu standardele internaționale ⁽⁶⁷⁾, statele au obligația de a acorda cetățenia copiilor născuți pe teritoriul lor, care, în caz contrar, ar fi apatrizi. În funcție de legislația națională, acest lucru poate fi valabil și pentru copiii apatrizi care nu s-au născut pe teritoriul național. Prin urmare, trebuie verificat dacă un solicitant (sau copilul acestuia) ar putea deveni într-adevăr cetățean al țării gazdă din acest motiv și, prin urmare, nu ar avea nevoie de protecție internațională.

4.2.2. Naționalitate nedeținută în prezent

În mod excepțional, o naționalitate care nu este deținută în prezent de solicitant poate fi luată în considerare când se evaluează dacă solicitantul ar putea găsi protecție în altă țară. Într-un asemenea caz, țara de naționalitate respectivă ar putea fi considerată și țară de referință pentru evaluarea nevoii de protecție internațională. În acest sens, vezi mai multe detalii în secțiunea [6.3. Naționalitate nedeținută în prezent](#).

4.3. Cetățenia obținută din greșeală sau cu rea-credință

În cazul în care cetățenia nu este dobândită automat, se poate întâmpla ca autoritatea națională competentă să comită o greșeală când atribuie cetățenia unei persoane, de exemplu, din cauza interpretării incorecte a legislației aplicabile. Se pot comite greșeli și de către persoana în cauză atunci când solicită cetățenia, de exemplu, prin declararea falsă, în

⁽⁶⁷⁾ Adunarea Generală a ONU, [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), Organizația Națiunilor Unite, seria Tratatate, vol. 1577, p. 3, 20 noiembrie 1989; Consiliul European, [Convenția europeană cu privire la naționalitate](#), STE 166, 6 noiembrie 1997.

mod neintenționat, a unor fapte materiale relevante. În plus, atât autoritățile competente, cât și persoanele pot comite în mod deliberat fraude când acordă sau solicită cetățenia.

Chiar dacă o naționalitate a fost obținută din greșeală sau cu rea-credință, această naționalitate trebuie considerată valabilă, iar țara de naționalitate trebuie considerată țară de referință la examinarea nevoilor de protecție internațională ale persoanei, deoarece persoana respectivă este considerată cetățean de către autoritățile naționale. Trebuie să știți însă că, „în anumite cazuri, statul, atunci când descoperă situația de eroare sau rea-credință implicată în procedura privind cetățenia în cauză, va fi luat ulterior măsuri pentru a priva persoana în cauză de naționalitate”⁽⁶⁸⁾. Va trebui să țineți seama de acest lucru când stabiliți dacă autoritățile consideră în continuare solicitantul ca fiind unul dintre cetățenii lor și, prin urmare, dacă țara poate fi considerată într-adevăr țară de referință.

4.4. Renunțarea la naționalitate

Renunțarea la naționalitate se referă la pierderea voluntară a naționalității, inițiată printr-o declarație sau o cerere adresată de persoana în cauză sau reprezentantul legal al acesteia autorităților naționale, prin care aceasta își exprimă intenția sau dorința de a renunța la cetățenia în cauză.

Dacă vă confrunțați cu un caz care implică renunțarea la naționalitate, trebuie luate în considerare următoarele aspecte.

- **Distincția dintre privarea de naționalitate și renunțarea la naționalitate**

Uneori, este posibil ca diferența dintre privarea de naționalitate și renunțarea la naționalitate să nu fie clară în practică. De exemplu, dacă un stat presează o persoană să renunțe așa-zis „voluntar” (de exemplu, prin faptul că oferă absolvirea de pedeapsa cu închisoarea de lungă durată sau de munca silnică), această atitudine poate fi considerată privare de naționalitate și, prin urmare, s- ar aplica considerentele legate de privarea de naționalitate (vezi secțiunea [4.1. Privarea de naționalitate sau atribuirea naționalității contrar dreptului internațional](#)).

- **Efectele juridice ale renunțării**

Fiecare țară își stabilește propriile legi pentru renunțarea formală la naționalitate. I se poate permite unei persoane să renunțe la naționalitate ca drept, fără a fi nevoie să obțină o decizie din partea statului, care să permită acest lucru. Unele state vor condiționa renunțarea la naționalitate de faptul că persoana nu va deveni apatridă în consecință⁽⁶⁹⁾. Dimpotrivă, unele țări nu recunosc renunțarea la naționalitate sau, dacă o fac, pot institui și astfel de proceduri administrative greoaie care nu pot fi aplicate în practică.

⁽⁶⁸⁾ UNHCR, [Handbook on Protection of Stateless Persons](#) (Manual privind protecția apatrizilor), 2014, punctele 45-46.

⁽⁶⁹⁾ Vezi, în acest sens, printre altele, articolul 7 din [Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie](#), Adunarea Generală a ONU, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratatate, vol. 989, p. 175, 30 august 1961; articolul 8 din [Convenția europeană cu privire la naționalitate](#), Consiliul Europei, 6 noiembrie 1997.

În unele țări, procedura de renunțare este nediscreționară, ceea ce înseamnă că statul nu are altă opțiune decât să recunoască renunțarea, deoarece aceasta intră în vigoare în mod automat după ce sunt îndeplinite toate condițiile legale. Într-un asemenea caz, s-ar putea ca solicitantul să-și fi pierdut deja cetățenia prin simplul fapt de a-și fi informat autoritățile naționale cu privire la renunțare.

În alte țări, renunțarea poate fi supusă aprobării unei autorități publice. În acest caz, depunerea unei cereri de renunțare nu înseamnă că solicitantul a pierdut cetățenia în cauză, atât timp cât autoritățile naționale nu au aprobat cererea.

Uneori, solicitantul s-ar putea să fi renunțat la naționalitate într-un mod care nu respectă formalitățile impuse de legislația și practica națională. Prin urmare, s-ar putea ca renunțarea să nu fie valabilă din punct de vedere juridic, iar persoana să fie considerată în continuare cetățean al țării sale de origine. Prin urmare, este important să se consulte ITO cu privire la dreptul intern și la aplicarea acestuia cu privire la modalitățile de renunțare.

- **Motivele care stau la baza renunțării**

Este important să se analizeze motivele pentru care un solicitant a decis să renunțe la naționalitate. De exemplu, s-ar putea să fi renunțat la naționalitatea anterioară pentru a dobândi una nouă. În acest caz, noua țară de naționalitate a acestuia va deveni țara de referință. În cazul în care a renunțat la naționalitatea anterioară fără a dobândi una nouă, trebuie considerat apatrid.

În cazul în care un solicitant a renunțat efectiv la cetățenia unei țări în care nu are o temere de a fi persecutat sau de vătămare gravă (este posibil să fie a doua țară de naționalitate) cu puțin timp înainte sau în timpul procedurii de azil, acest lucru poate ridica semne de întrebare cu privire la un potențial abuz procedural.

Exemplu practic

Solicitantul este cetățean al țării A, unde a trăit toată viața. Deține și altă naționalitate, cea a țării B. Părăsește țara A, aparent din cauza unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat. La sosirea în țara de azil (țara C), renunță la cetățenia țării B (unde spune că nu are o temere de a fi persecutat sau de vătămare gravă) și solicită azil pe baza temerii sale din țara A.

În acest caz, întrucât cetățenia este o chestiune juridică, țara de naționalitate anterioară nu mai poate fi considerată țara de referință a solicitantului. Cu toate acestea, și în funcție de practica națională, se poate susține că o persoană care renunță la cetățenia unei țări în care nu a avut o temere bine întemeiată se pune în mod voluntar în situația de a rămâne doar cu cetățenia unei țări presupus nesigură. *Prima facie*, acest lucru nu indică o temere reală de persecuție sau vătămare gravă. Acest lucru trebuie însă evaluat cu atenție, iar solicitantului trebuie să i se dea numeroase ocazii de a explica atât motivele, cât și momentul renunțării deoarece ar putea

exista motive legitime care nu sunt imediat evidente. În plus, trebuie explorată și posibilitatea de a recupera cetățenia la care s-a renunțat (vezi punctul următor).

- **Posibilitatea de redobândire a naționalității**

În unele țări, recuperarea unei cetățenii la care s-a renunțat anterior poate fi o simplă formalitate, iar renunțarea poate fi anulată rapid, fără a fi necesară luarea unor măsuri administrative majore sau îndeplinirea unor condiții suplimentare substanțiale (vezi și secțiunea [6.3. Naționalitate nedeținută în prezent](#), privind demersurile administrative). Și în acest caz, este important să se consulte ITO privind dreptul intern și aplicarea acestuia când este vorba despre posibilitatea ca foștii cetățeni să-și redobândească cetățenia la care au renunțat.

4.5. Exercițarea drepturilor asociate naționalității

Țara (Țările) de referință se (stabilește) stabilesc, în cazul unui solicitant care deține o naționalitate, prin identificarea legăturii juridice a naționalității. Cetățenia unei persoane nu trebuie să treacă niciun alt test calitativ în ceea ce privește conținutul sau domeniul său de aplicare, și anume aprecierea situației dacă aceasta prezintă efectiv parțial sau integral caracteristicile și drepturile despre care se crede că sunt dobândite prin deținerea unei anumite cetățenii. Chestiunea dacă solicitantul poate beneficia efectiv de drepturile fundamentale asociate naționalității este analizată într-o etapă ulterioară, când se examinează posibila existență a unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat sau a unui risc real de vătămare gravă.

Dacă solicitantului i se refuză drepturile care decurg în mod normal din deținerea unei cetățenii sau nu poate solicita protecție națională, acesta poate să aibă o temere bine întemeiată de a fi persecutat sau să fie supus unui risc real de vătămare gravă în legătură cu țara sa de naționalitate (vezi secțiunea [7.2. Lipsa recunoașterii naționalității ex lege](#)). Nu se neagă însă faptul că solicitantul este cetățean al statului respectiv, care rămâne țara de referință în scopul evaluării nevoii de protecție internațională.

5. Dovezi pentru stabilirea naționalității, a apatridiei și a țării de origine

Domeniul de aplicare al prezentei secțiuni și al publicației EUAA conexe

Această secțiune prezintă, într-o manieră incompletă, diferite tipuri de dovezi care sunt relevante pentru stabilirea naționalității sau a lipsei acesteia în cazul unui solicitant, precum și a țării sale de origine. Aceasta nu oferă îndrumări cu privire la modul de evaluare a acestor dovezi.

Pentru îndrumări privind evaluarea probelor, consultați [Ghidul practic privind evaluarea probelor și a riscului](#), EUAA, ianuarie 2024.

Cetățenia solicitantului (sau lipsa acesteia) este un fapt material al cererii de protecție internațională. Cetățenia este unul dintre elementele necesare pentru fundamentarea unei cereri de protecție internațională și face obiectul obligației de cooperare între solicitant și administrația responsabilă de azil ⁽⁷⁰⁾. Ca atare, acesta este un fapt material în legătură cu care trebuie strânse probe și pentru care trebuie evaluată credibilitatea înainte de a putea fi acceptată sau respinsă.

O evaluare care nu este declarativă cu privire la cetățenia sau apatridia solicitantului

Evaluarea de către dumneavoastră a naționalității sau apatridiei solicitantului este necesară în scopul examinării nevoii sale de protecție internațională. Evaluarea dumneavoastră nu este declarativă cu privire la cetățenia sau apatridia solicitantului. Doar autoritățile competente din țara de origine a persoanei trebuie să declare în mod oficial cetățenia unei persoane. În cazul unui solicitant apatrid, în funcție de sistemul dumneavoastră național, o anumită autoritate poate avea competența de a stabili în mod oficial apatridia (vezi secțiunea [2.5.2 Procedura de stabilire a apatridiei](#)).

Ca ofițer de decizie, trebuie să analizați elementele relevante legate de acest fapt material, să evaluați credibilitatea acestuia și să ajungeți la o concluzie cu privire la situația dacă cetățenia sau apatridia declarată a unui solicitant poate fi acceptată în scopul evaluării nevoii sale de protecție internațională.

Când faceți acest lucru, țineți seama de următoarele aspecte.

- S-ar putea ca situația unui solicitant să nu fie aceeași, în ceea ce privește cetățenia și/sau apatridia, cu cea a altor membri ai familiei. Trebuie să identificați cetățenia și

⁽⁷⁰⁾ Articolul 4 din RCPI.

eventuala apatridie separat, pentru fiecare membru al familiei care a depus o cerere. De exemplu, situația tatălui, a copiilor și a soției poate fi diferită. Pot exista circumstanțe diferite, cetățenii diferite sau riscuri de apatridie care pot apărea în rândul copiilor.

- Lipsa de cooperare din partea solicitantului în ceea ce privește stabilirea naționalității sale nu trebuie să ducă la concluzia că este apatrid, ci la concluzia că cererea sa de naționalitate nu a fost suficient motivată ⁽⁷¹⁾.
- Dacă solicitantul și-a îndeplinit obligația de justificare și dumneavoastră v-ați îndeplinit obligația de investigare, dar cetățenia solicitantului rămâne nestabilă, examinarea nevoii sale de protecție internațională poate fi determinată asemenea celei a unui apatrid. În aceste cazuri, țara în care solicitantul avea reședința obișnuită este utilizată ca țară de referință, în locul țării de naționalitate ⁽⁷²⁾. Acest lucru se poate întâmpla, de exemplu, când lipsesc dovezile deoarece solicitantul a fost separat de familia sa la o vârstă fragedă și nu știe care a fost cetățenia părinților săi sau unde anume s-au născut ⁽⁷³⁾.

Anumite dovezi (de exemplu declarațiile unui solicitant, care indică o cunoaștere practică aprofundată a unei țări) pot contribui la stabilirea faptului că o persoană a locuit într-o anumită țară pentru o perioadă mai lungă. Acest lucru nu dovedește în sine statutul juridic al persoanei ca cetățean al țării respective. Cu toate acestea, în lipsa altor elemente care indică faptul că persoana respectivă deține altă naționalitate sau este apatridă, dovezile care demonstrează reședința prelungită a unei persoane într-o țară ar fi considerate, în mod normal, suficiente pentru a susține credibilitatea pretensei cetățenii.

Desigur, dovezile care arată că o persoană a locuit într-o anumită țară o perioadă lungă au o semnificație specifică pentru persoanele apatride. Acest lucru se datorează faptului că locuirea într-o țară este criteriul principal, deși nu singurul, în stabilirea țării în care solicitantul avea reședința obișnuită (vezi secțiunea [3.3. În cazul solicitanților apatrizi: țara în care își aveau reședința obișnuită](#)).

Rețineți că, în procedura de azil, orice tip de probă este admisibil (atât timp cât nu încalcă drepturile fundamentale ale solicitantului) ⁽⁷⁴⁾. Este posibil ca unii solicitanți să aibă posibilitatea de a prezenta documente în susținerea cererii lor, în timp ce, pentru alții, este posibil ca evaluarea dumneavoastră să trebuiască să se bazeze pe declarațiile lor și/sau pe alte tipuri de probe.

- **În cazul solicitanților care nu prezintă documente**, rețineți că pot exista multe motive legitime pentru care un solicitant nu a fost niciodată sau nu mai este în posesia

⁽⁷¹⁾ Consultați obligațiile solicitantului în ceea ce privește cooperarea, prevăzute la articolul 9 alineatul (2) din APR și la articolul 4 din RCPI, precum și la articolul 4 din DCPI (reformată).

⁽⁷²⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), republicat în aprilie 2019, HCR/IP/4/ENG/REV. 4, punctul 89.

⁽⁷³⁾ EUAA, [Qualification for International Protection – Judicial analysis](#) (Condiții de acordare a protecției internaționale – Analiză judiciară), ediția a doua, ianuarie 2023, secțiunea 1.3.2. Cetățenia.

⁽⁷⁴⁾ EUAA, [Practical Guide on Evidence and Risk Assessment](#), ianuarie 2024, p. 39.

documentelor relevante care pot atesta cetățenia sa. Aceasta poate include, de exemplu, practici discriminatorii legate de eliberarea documentelor, teama solicitantului față de autorități, restrângerea procedurilor administrative din cauza unei situații generale de conflict, pierderea sau deteriorarea neintenționate și orice situații de imposibilitate obiectivă a solicitanților de a obține documentele relevante. În lipsa unor documente doveditoare prezentate de un solicitant și/sau în cazul imposibilității acestuia de a-și contacta autoritățile naționale, alte elemente relevante, în special declarațiile solicitantului, pot dovedi cetățenia sau apatridia solicitantului.

- **În cazul în care solicitanții prezintă documente relevante** care dovedesc sau indică cetățenia sau apatridia lor, acestea trebuie întotdeauna evaluate în contextul cererii lor de azil. Pot exista cazuri în care documentul prezentat poate stabili cetățenia, dar este în contradicție directă cu declarațiile solicitanților privind alte fapte materiale (de exemplu, pașaport primit personal în țara de origine după presupusa dată de plecare a solicitantului).

Rețineți că un singur element de probă poate avea suficientă forță probantă pentru a susține credibilitatea faptului material, precum și pentru a-l confirma (de exemplu, prezentarea unui pașaport național autentic). Pe de altă parte, o probă care nu are în sine forță probantă pentru faptul material (de ex. certificat de naștere) poate susține credibilitatea acestuia în combinație cu alte probe și cu declarațiile solicitantului.

De reținut

Evaluarea credibilității combină evaluarea elementelor de probă documentare cu alte elemente de probă, evaluarea declarațiilor solicitantului și luarea în considerare a factorilor care pot duce la denaturări.

Această secțiune va prezenta diferite tipuri de dovezi care pot contribui la justificarea naționalității unui solicitant (sau a lipsei acesteia) și va evidenția anumite particularități în această privință:

- [Declarațiile solicitantului](#);
- [Documente justificative](#);
- [Informații privind țara de origine](#);
- [Alte probe](#).

5.1. Declarațiile solicitantului

Declarațiile pot fi singurele dovezi pe care un solicitant le poate furniza pentru a-și afirma țara de origine. În plus, și în special în cazul solicitantului care declară că deține (exclusiv) o naționalitate, declarațiile pot indica faptul că acesta poate deține de fapt o altă naționalitate (suplimentară). Acest lucru poate să reiasă în mod evident din informațiile pe care le furnizează, de exemplu locul nașterii, cetățenia membrilor familiei și reședința anterioară.

Declarațiile pot fi verbale sau scrise, colectate în timpul interviului personal sau în etapele anterioare ale procedurii. Atunci când nu sunt disponibile alte dovezi documentare sau acestea sunt limitate, în timpul interviului personal poate fi deosebit de util să se exploreze anumite subiecte pentru a ajuta la stabilirea credibilității presupusei cetățenii sau apatridii a persoanei.

Bune practici

Subiectele de explorat trebuie selectate, adaptate și formulate în funcție de profilul și relațiile solicitantului. O bună practică este să luați întotdeauna declarațiile solicitantului ca punct de plecare pentru a pune întrebări legate de originea acestuia. De exemplu, dacă o persoană menționează anumite locuri, evenimente, persoane sau autorități administrative locale, cereți-i să detalieze.

Exemple de subiecte de analizat pentru stabilirea țării de origine

Legături de rudenie

Explorarea legăturilor de rudenie este deosebit de importantă pentru a strânge informații cu privire la modul în care un solicitant poate (sau nu) să fi dobândit sau pierdut o naționalitate.

- identitatea membrilor familiei;
- starea civilă a membrilor familiei;
- tipul de căsătorie al părinților solicitantului, precum și cel al solicitantului și al soțului/soției;
- schimbări în componența familiei.

Informații referitoare la experiența personală a solicitantului în țara de origine

- procedurile pe care acesta le-a urmat pentru a obține documentele pe care le-a prezentat (de exemplu, pașaport, carte de identitate, permis de conducere, carte electorală);
- locul de reședință și locul de muncă al membrilor familiei.

Cunoștințe generale

- informații despre organismele administrative/publice (tipul, funcția, locația, tipul de servicii furnizate);
- sistemul de învățământ (înscriere la școală, programe);
- transport disponibil în țară (transport public, trasee);
- evenimente de securitate (în special în țările în care violența este predominantă sau în care există un conflict armat);
- alte evenimente importante (dezastre naturale, evenimente politice precum alegeri, evenimente sportive sau culturale);
- alte evenimente recente înainte de plecare;

- cunoștințe geografice (la nivel local și național, peisajul local din zona de reședință declarată).
- caracteristici naționale (monedă, unități de măsură);
- canale mass-media locale (ziare, posturi de radio, canale de televiziune);
- tradiție, cultură, religie (de exemplu, sărbători naționale, specialități culinare, celebrități);
- limba(ile) locală(e) și grupuri etnice;
- calendarul(ele) local(e) și național(e);
- furnizori de servicii locali și naționali (bănci locale, furnizori de telecomunicații, nume de magazine locale).

În cazul unei **persoane care pretinde că deține o naționalitate, dar care nu a locuit niciodată (sau nu a locuit mult timp) în țara sa de naționalitate**, va trebui ca subiectele de explorat în timpul interviului personal să fie **adaptate cu atenție**.

Acestea ar trebui să includă, dacă este cazul, motivele care stau la baza șederii îndelungate a solicitantului în străinătate (istoricul migrației), legăturile de rudenie, contactele cu diaspora, interacțiunile potențiale cu autoritățile consulare (în special procedurile de obținere a documentelor) și contactele cu autoritățile publice din țara de origine (de exemplu, pentru a stabili dovada nașterii, căsătoriei, decesului părinților).

În cazul unui solicitant care pretinde că este apatrid, puteți pune întrebări referitoare la situația sa specifică de apatrid în țara în care avea reședința obișnuită, în plus față de întrebările referitoare la țara în sine. Acestea pot include, dacă este cazul, istoricul său familial, anumite documente sau proceduri administrative sau servicii sociale care se aplică numai apatrizilor, drepturi și limitări din țara de origine și evenimente specifice care au afectat în special comunitatea sa.

Exemple de subiecte de analizat pentru stabilirea apatridiei și a țării în care solicitantul avea reședința obișnuită

- descendența și starea civilă (căsătorit, divorțat);
- locul și circumstanțele nașterii sau adopției;
- demersurile administrative întreprinse de părinți pentru a înregistra nașterea sau adopția la autoritățile competente și rezultatul acestora;
- percepția solicitantului cu privire la dobândirea sau pierderea unei cetățenii;
- situația membrilor familiei (din prezent și din trecut), inclusiv istoricul (migrației), [de exemplu, (im)posibilitatea de a se reuni cu membrii familiei];
- originea etnică asociată cu practici discriminatorii cunoscute;
- situația apatrizilor care provin din medii similare;
- încercări sau imposibilitatea de a obține documente de identitate sau de călătorie;

- drepturile de care a beneficiat și limitările cu care s-a confruntat în țara examinată (de exemplu, accesul la asistență socială, educație, dreptul de vot, dreptul la moștenire);
- locul de reședință (de exemplu, tabere, zone de frontieră, detenție, tentativa autorităților naționale de a-l expulza).

Pe lângă subiectele specifice de mai sus, secțiunea [Indicatori ai naționalității \(sau ai lipsei acesteia\)](#) menționată în secțiunea 3.1., în funcție de modurile de dobândire, poate servi drept bază de informare pentru alte subiecte de explorat în timpul interviului personal.

Publicație EUAA conexă

Pentru îndrumări cu privire la modul de desfășurare a interviului personal, vezi [Ghid practic: Interviul personal](#), EASO, decembrie 2014.

5.2. Documente justificative

Această secțiune va prezenta diferite tipuri de documente care pot fi relevante pentru evaluarea naționalității unui solicitant și va evidenția considerații specifice în această privință. Rețineți că examinarea valorii probante a documentelor justificative implică o examinare a relevanței și fiabilității acestora ⁽⁷⁵⁾.

De reținut

Deținerea naționalității nu este condiționată de posesia de documente. Un pașaport național, de exemplu, este declarativ, dar nu un element constitutiv al naționalității. Invers, o persoană nu devine apatridă doar pentru că nu posedă documente care atestă o naționalitate.

Punctele de mai jos vă vor ajuta să evaluați corect documentele prezentate și să stabiliți unele așteptări rezonabile cu privire la capacitatea unui solicitant de a obține documente (suplimentare) de la autoritățile sale naționale. Țineți cont de acestea atunci analizați documentele drept probe.

- **Competența autorității emitente pentru certificarea naționalității**

De remarcat că nu toate documentele care menționează cetățenia solicitantului dovedesc neapărat, în sine, cetățenia solicitantului. Acest lucru se datorează faptului că este posibil ca autoritățile care eliberează aceste documente să nu aibă competența de a certifica sau de a conferi cetățenia sau deoarece, în practică, pot elibera documente fără a impune neapărat ca persoana să prezinte documentele justificative necesare. De exemplu, un consiliu local poate

⁽⁷⁵⁾ Pentru normele aplicabile examinării relevanței și fiabilității documentelor justificative, consultați [EUAA, Practical Guide on Evidence and Risk Assessment, Section 2.1. Assess documentary and other evidence](#), secțiunea 2.1. Evaluați documentele justificative și alte probe).

elibera un certificat de naștere în care se menționează cetățenia (străină) a unui copil, deși nu are competența legală de a stabili sau de a acorda cetățenia.

- **Așteptarea ca solicitantul să obțină documente de la autoritățile naționale din țara sa**

Solicitanții au obligația de a prezenta toate elementele de care dispun în sprijinul cererii lor și, în acest context, de a prezenta toate documentele de care dispun cu privire la cetățenia sau cetățeniile lor.

Decizia cu privire la situația dacă poate exista așteptarea ca un solicitant să contacteze autoritățile din țara sa de origine, fără a se expune riscului pe sine sau pe alții, pentru a procura documente, trebuie luată în funcție de fiecare caz în parte.

De reținut

Autoritatea de decizie este obligată să respecte principiul confidențialității, astfel cum este prevăzut la articolul 7 din APR.

În niciun caz nu se va lua legătura cu autoritățile unui stat în raport cu care o persoană invocă o temere bine întemeiată de persecuție și/sau un risc real de vătămare gravă.

Dacă agentul de persecuție de care se teme solicitantul este un agent neguvernamental sau dacă teama solicitantului este legată de situația generală de securitate din țara de origine, solicitantul poate, în general, să contacteze autoritățile naționale din țara sa.

Deținătorii de cetățenii multiple care nu au o temere de a fi persecutați sau de vătămare gravă într-una din țările lor de origine pot contacta autoritățile din țara respectivă.

În general, dacă statul este persecutorul, solicitantul nu ar putea, în principiu, să obțină documente de la autoritățile naționale din țara sa. Cu toate acestea, în anumite situații, chiar dacă solicitantul se teme de un actor statal, în funcție de situația din țara de origine și de tipul de document și de procedura necesară pentru obținerea lui, solicitantul poate să obțină totuși documente de la autoritățile naționale. Acest lucru poate fi valabil în cazul în care acesta poate obține aceste documente printr-un terț, în special membri ai familiei, fără a se expune riscului pe sine sau pe alții.

Înainte de a cere solicitantului să furnizeze documente, asigurați-vă că vă bazați așteptările pe informații ITO fiabile și actualizate și că țineți cont de situația personală a solicitantului.

- **Utilizarea de documente falsificate nu invalidează neapărat o naționalitate**

Țineți cont de faptul că solicitanții pot folosi documente care nu sunt autentice. Acest lucru nu înseamnă neapărat că solicitantul nu deține cetățenia pretinsă și, într-adevăr, pot exista explicații legitime pentru solicitanții care recurg la documente false. Prin urmare, solicitantului trebuie să i se dea posibilitatea să explice motivele care stau la baza utilizării unor documente falsificate sau false. Într-un astfel de caz, trebuie să se acorde o atenție deosebită și declarațiilor solicitantului, considerate o dovadă a presupusei sale cetățenii, care ar trebui investigate în detaliu.

Exemplu practic de prezentare a unui pașaport falsificat în calitate de resortisant

Solicitantul, cetățean al țării A, nu a avut niciodată nevoie de un pașaport în trecut. Când a izbucnit războiul în țara sa, a fugit în străinătate fără să aibă posibilitatea de a solicita un pașaport. Când a ajuns în țara de azil, a întâlnit persoane din țara sa care i-au spus că nu va avea nicio șansă în procedura de azil dacă nu prezintă un pașaport național. Prin urmare, și-a procurat unul fals de pe piața neagră și l-a prezentat autorității de azil.

- **Unele documente au o valoare probantă mai mare**

Printre documentele care pot fi relevante pentru stabilirea naționalității unui solicitant sau a lipsei acesteia, trebuie să se facă o distincție în funcție de valoarea lor probantă. Pe de o parte, există pașapoarte naționale, documente specifice emise ca urmare a unei proceduri de stabilire a apatridiei și cărți de identitate (a) – care au o valoare probantă deosebită – și, pe de altă parte, există alte tipuri de documente (b).

(a) Pașapoarte și cărți de identitate

Deși deținerea naționalității nu depinde de posesia de documente, pașapoartele și cărțile de identitate sunt documente care, dacă sunt autentice, au o valoare probantă specifică și vă permit să stabiliți cetățenia unui solicitant ⁽⁷⁶⁾. Acest lucru se datorează și faptului că pașapoartele și cărțile de identitate naționale conțin date biometrice și, prin urmare, sunt mai greu de falsificat. Trebuie reamintit însă că, în unele țări, un pașaport autentic poate fi obținut și prin corupție, caz în care acesta nu ar avea nicio valoare probantă. Același lucru se poate spune și despre țările de origine în care procesul de eliberare nu este supus unor controale suficiente.

Pașapoarte naționale

În general, un pașaport național este un document eliberat de un stat propriilor cetățeni pentru a călători în străinătate.

Deținerea unui pașaport creează o prezumție irefutabilă de naționalitate ⁽⁷⁷⁾. Prin urmare, cu excepția cazului în care există indicii concrete care ar sugera că un solicitant nu are sau nu mai are cetățenia țării care a eliberat pașaportul, administrația responsabilă în materie de azil trebuie să considere că pașaportul stabilește cetățenia solicitantului. Acest lucru este valabil și pentru pașapoartele expirate, deși ar trebui verificat motivul pentru care solicitantul nu și-a reînnoit sau nu și-a putut reînnoi pașaportul. Dacă informațiile ITO arată că o anumită

⁽⁷⁶⁾ EUAA, [Practical Guide on Evidence and Risk Assessment](#), Section 2.1.2. Authentication of documents (ianuarie 2024, secțiunea 2.1.2. Autentificarea documentelor).

⁽⁷⁷⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), republicat în aprilie 2019, punctul 93.

țară eliberează pașapoarte cetățenilor străini (de exemplu, din cauza corupției agresive sau pentru că procedurile de eliberare a pașapoartelor sunt, în general, laxe), prezumția creată de deținerea unui pașaport poate fi respinsă.

În mod excepțional, pașapoartele autentice și eliberate în mod legitim nu pot dovedi cetățenia titularului lor. Unele state eliberează pașapoarte unor categorii specifice de cetățeni străini și apatrizi. În acest caz, s-ar putea ca titularii pașapoartelor să nu beneficieze de drepturi depline în calitate de cetățeni, inclusiv de dreptul de a intra și de a locui în țara care a eliberat pașaportul. De exemplu, acesta este cazul „pașapoartelor de conveniență”, eliberate de state din motive profesionale unor cetățeni străini (de exemplu, consulii onorifici pot deține un pașaport al țării pe care o reprezintă, deși nu sunt cetățeni). Astfel de pașapoarte nu constituie o dovadă a naționalității. Este util să vă familiarizați cu legislația internă relevantă și cu ITO privind practicile administrative din țara de origine pentru a vă ajuta să identificați astfel de cazuri (de exemplu, numerele de pașaport pentru cetățenii străini pot fi diferite de cele ale cetățenilor).

În plus, este posibil ca o persoană care a deținut în trecut un pașaport să nu mai aibă niciun pașaport, din diferite motive. Pașapoartele aparțin guvernului și pot fi anulate sau retrase ori se poate refuza eliberarea lor. Acest lucru poate fi valabil, de exemplu, dacă s-a instituit un ordin judecătoresc sau un mandat de arestare [de exemplu, din cauza implicării (suspectate) a unei persoane într-o infracțiune gravă].

În cele din urmă, este posibil ca multe persoane să nu fi deținut niciodată un pașaport, pur și simplu pentru că nu au avut nevoie de el (de exemplu, pentru că nu au călătorit în străinătate), pentru că l-au distrus sau pentru că le-a fost reținut.

Cărți de identitate

Cărțile de identitate (ID) sunt eliberate de state în scopul identificării pe teritoriul lor național și pot fi uneori utilizate pentru călătorii transfrontaliere. Unele țări nu eliberează însă deloc cărți de identitate naționale. În funcție de țara în care au fost eliberate, cărțile de identitate pot avea o valoare probantă asemenea pașapoartelor, de exemplu, atunci când pot fi eliberate numai cetățenilor unei țări.

Unele țări eliberează însă cărți de identitate oficiale și cetățenilor străini. În astfel de cazuri, cetățenia străină a titularului poate fi menționată în mod explicit sau indicată indirect (prin anumite numere/coduri) pe carte. Într-un astfel de caz, poate fi util să consultați ITO cu privire la condițiile și cerințele utilizate pentru a stabili mențiunea cu privire la cetățenia străină, trecută pe o carte de identitate (de exemplu, tipul de documente necesare pentru a dovedi cetățenia străină autorităților administrative care eliberează cartea de identitate) ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁸⁾ EUAA, *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* (Ghid practic privind evaluarea probelor și a riscului), ianuarie 2024, p. 57-60.

Baze de date online utile privind pașapoartele și alte documente oficiale eliberate de țări din întreaga lume

- [Registrul public online al documentelor autentice de identitate și de călătorie \(PRADO\)](#) ⁽⁷⁹⁾ este o bază de date cu specimene de documente de identitate și de călătorie pusă la dispoziția publicului de către Consiliul Uniunii Europene.
- „[EdisonTD](#)” ⁽⁸⁰⁾ este o bază de date dezvoltată de autoritățile neerlandeze în cooperare cu autoritățile din Australia, Canada, Emiratele Arabe Unite, Statele Unite ale Americii și Organizația Internațională de Poliție Criminală (INTERPOL). O parte a bazei de date este publică.

(b) Alte documente

Există multe alte documente care pot dovedi, fie ca atare, fie în combinație cu alte dovezi, că un solicitant are o anumită naționalitate. O listă a acestor alte documente este prezentată mai jos.

Certificate consulare

Certificatul consular este un document care atestă că titularul a fost înregistrat în registrul resortisanților care locuiesc într-o zonă din afara teritoriului național din jurisdicția consulatului. Scopul principal al certificatului consular este de a-i permite titularului său să solicite asistență din partea autorităților naționale din țara sa când se află în străinătate (de exemplu, pentru a facilita transmiterea naționalității în cazul copiilor născuți în afara țării lor de naționalitate).

Sistemele de certificare consulară impun, în mod normal, ca o persoană să prezinte dovezi ale naționalității sale, inclusiv, de exemplu, un pașaport valabil. Prin urmare, un certificat consular autentic poate fi considerat echivalent cu un pașaport din punct de vedere al valorii probatorii în cazul în care conține și o fotografie a titularului și în funcție de condițiile impuse de oficiul consular pentru eliberarea certificatului. În acest sens, trebuie dat dovadă de prudență și atunci când un solicitant prezintă un certificat consular și susține că nu este cetățean al statului respectiv. Această presupunere poate fi doar rezultatul faptului că solicitantul nu a prezentat la consulat dovada necesară. Nu înseamnă neapărat că solicitantul nu deține cetățenia.

Nu multe țări emit certificate consulare. Prin urmare, este posibil ca absența unui astfel de certificat să nu indice lipsa naționalității.

⁽⁷⁹⁾ Consiliul Uniunii Europene, „PRADO – Registrul public online al documentelor autentice de identitate și de călătorie”, site-ul Consilium.europa, nedatată, accesat la 22 octombrie 2024, <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/prado-start-page.html>.

⁽⁸⁰⁾ EdisonTD, „edison”, site-ul EdisonTD, nedatată, accesat la 22 octombrie 2024, <https://www.edisontd.nl/about>.

Alte documente de călătorie

De obicei, statele pot elibera documente de călătorie unor persoane care nu sunt cetățeni ai acestora și care, din diverse motive, nu pot obține un pașaport obișnuit.

Documentele de călătorie eliberate de altă țară decât țara de referință (de exemplu, pașaport pentru refugiați, pașaport „albastru”) pot include mențiunea referitoare la cetățenia titularului sau lipsa acesteia. În acest din urmă caz, deținerea unui astfel de document de călătorie trebuie să ridice semne de întrebare cu privire la motivul pentru care solicitantul a părăsit țara respectivă și poate duce la aplicarea unui motiv de inadmisibilitate (și anume, conceptele de „primă țară de azil” sau „țară terță sigură”) ⁽⁸¹⁾.

În alte cazuri, solicitanții pot deține alte tipuri de documente de călătorie (de exemplu, permise de liberă trecere) care pot conține indicații privind naționalitatea sau lipsa cetățeniei în situații specifice.

Certificate de naștere

CertIFICATELE DE NAȘTERE sunt eliberate pentru a documenta nașterea unei persoane sau înregistrarea nașterii. Acestea includ, în general, numele copilului, data și locul nașterii și, adesea, numele și, uneori, cetățenia părinților. Certificatele de naștere în sine nu conțin însă informații concludente cu privire la cetățenia persoanei. Ele pot menționa o singură naționalitate pentru fiecare părinte și, prin urmare, nu iau în considerare faptul că părinții pot avea cetățenii suplimentare. Mai important este faptul că autoritățile care eliberează certificatele de naștere nu au competența legală de a certifica cetățenia și este posibil să nu solicite niciun fel de dovadă a naționalității părinților la înregistrarea nașterii.

În anumite situații însă certificatele de naștere pot justifica în sine cetățenia. Acest lucru este valabil atunci când certificatul de naștere dovedește că sunt îndeplinite elementele de fapt impuse de legislația națională privind cetățenia. De exemplu, solicitantul se poate naște într-o țară în care se aplică *jus soli*. În acest caz, cetățenia solicitantului se poate deduce din certificatul de naștere (cu mențiunea locului nașterii) în combinație cu ITO care confirmă că țara aplică *jus soli* nerestricționat.

În majoritatea cazurilor, certificatele de naștere singure nu sunt suficiente pentru stabilirea naționalității și trebuie combinate cu alte elemente. De exemplu, când dreptul intern prevede că cetățenia este transferată prin intermediul tatălui, certificatul de naștere al solicitantului, care conține informații privind identitatea tatălui, precum și dovada naționalității tatălui (de exemplu, pașaport sau certificat consular), poate fi suficient pentru a justifica cetățenia solicitantului.

⁽⁸¹⁾ Vezi secțiunea V din APR.

CertIFICATE DE CETĂȚENIE SAU DE NAȚIONALITATE

Certificatele de cetățenie sau de naționalitate sunt documente eliberate de stat pentru a atesta că persoana identificată în certificat deține cetățenia statului respectiv. Astfel de certificate conțin numele și prenumele persoanei, precum și data și locul nașterii. Pot include și alte elemente de identificare, de exemplu fotografia persoanei, numele părinților (și datele lor de identificare) și modul în care a fost dobândită cetățenia. Prezența unei fotografii a solicitantului pe certificat va mări forța probantă a acestuia deoarece veți putea stabili o legătură clară între document și solicitant.

Este inclusă, de asemenea, data emiterii. Valabilitatea certificatelor de naționalitate poate fi limitată în timp (de exemplu, șase luni). Într-adevăr, spre deosebire de un certificat de naștere, care atestă un eveniment unic imuabil, un certificat de naționalitate poate atesta doar o stare de fapt la momentul când a fost întocmit. Chiar și un certificat de naționalitate „expirat” vă poate oferi însă un indiciu puternic cu privire la cetățenia (anterioară) a solicitantului.

Ca pentru toate documentele, țineți cont de circumstanțele și condițiile în care certificatele de naționalitate pot fi eliberate de autoritățile naționale. Pot exista unele limitări, de exemplu, unele țări eliberează astfel de certificate numai pentru cetățeni născuți în străinătate.

CĂRȚI DE REZIDENȚĂ ȘI PERMISE DE ȘEDERE

Cărțile de rezidență și permisele de ședere sunt eliberate de stat pentru a ajuta la identificarea faptului că o persoană locuiește legal pe teritoriul său național, adesea pentru o perioadă mai lungă.

Rezidența nu este echivalentă cu cetățenia. Din faptul că persoana a locuit în mod legal într-o anumită țară o perioadă lungă sau chiar toată viața, nu se poate prezuma că a dobândit cetățenia țării respective. Cărțile de rezidență menționează adesea cetățenia titularului, ceea ce este un indicator al naționalității solicitantului, dar nu o dovadă a acestui fapt.

Șederea legală într-o țară este însă un element important de luat în considerare în cazul solicitanților apatrizi, pentru a stabili țara de reședință obișnuită, sau în contextul evaluării unei țări terțe sigure.

Alte documente

În unele țări se folosesc pe scară largă alte tipuri de documente, de exemplu permisul de conducere sau cărțile de vot, ca document de identitate principal. Acestea conțin date cu caracter personal și caracteristici similare celor de pe cărțile de identitate convenționale.

În plus, certificatele de căsătorie (declarații oficiale ale autorităților naționale, care atestă că două persoane sunt căsătorite) conțin, de obicei, indicații privind cetățenia (cetățeniile) soților/soțiilor.

În special în cazul apatrizilor, documentele specifice care atestă înregistrarea lor la organizații internaționale în legătură cu furnizarea de servicii pot constitui un mijloc de identificare (de exemplu, cărți eliberate pentru persoanele strămutate în interiorul țării).

În cele din urmă, alte tipuri de documente nu au valoare probatorie, dar pot fi luate în considerare pentru a justifica cetățenia (sau lipsa ei) pretinsă de solicitant. Astfel de documente pot fi, de exemplu, certificate școlare, certificate medicale, contracte de muncă, titluri de proprietate sau contracte de închiriere.

Țineți cont de faptul că recunoașterea de către un stat a existenței naționalității (de exemplu, prin aplicarea unei ștampile „speciale” în pașaportul solicitantului) sau o indicație decisivă a statutului din partea autorităților competente ale statului în cauză (de exemplu, o scrisoare de la ambasada acestuia) poate fi adesea „indicativă”, nu constitutivă, a existenței naționalității.

5.3. Informații privind țara de origine

Disponibilitatea unor ITO de calitate, fiabile și relevante este esențială în procesul de decizie. Cu privire la dovedirea naționalității sau a apatridiei, în mod specific, un element primordial îl constituie informațiile despre legislația în materie de naționalitate din țara de origine a solicitantului. Aceasta include legislația națională, care ar trebui să conțină informații precise cu privire la categoriile de persoane eligibile pentru naționalitate, condițiile care trebuie îndeplinite (dacă există), dar și procedurile administrative aplicate pentru obținerea documentelor de naționalitate. Cel mai important, ITO ar trebui să includă și informații despre modul în care aceste acte legislative și reglementări sunt aplicate în practică.

Rețineți că este posibil ca ITO actualizate privind modul în care sunt puse în aplicare legile naționale la momentul evaluării dumneavoastră să nu fie relevante. Acest lucru se datorează faptului că legislația și practicile în materie de naționalitate pot fluctua în timp, iar situația solicitantului trebuie evaluată în lumina propriului său istoric. S-ar putea să vă confrunțați cu cazuri în care trebuie să căutați informații ITO cu privire la legile și practicile relevante în momentul în care solicitantul ar fi putut dobândi sau pierde o naționalitate (momentul nașterii, momentul creării unui nou stat în care solicitantul obișnuia să locuiască etc.).

ITO care pot indica posibile situații de apatridie

Informațiile ITO trebuie să acopere și eventuale restricții sau dificultăți (practice) în ceea ce privește accesul efectiv la naționalitate și recunoașterea naționalității de către autoritățile naționale pentru anumite categorii de populație din țara respectivă.

Exemplu practic. Pe baza unor ITO fiabile, știți că femeile din țara A nu își pot transmite cetățenia copiilor lor. În cazul în care solicitantul afirmă că este din țara A, deoarece mama sa deține cetățenia țării A, acest lucru trebuie analizat mai amănunțit deoarece s-ar putea ca solicitantul să fie, de fapt, apatrid.

De asemenea, este important de reținut că s-ar putea ca o persoană pe care o considerați apatridă să nu fie considerată neapărat apatridă de alte țări sau de țara în care avea reședința obișnuită (vezi mai multe detalii despre definiția țării în care solicitantul avea reședința obișnuită în secțiunea 3.3. [În cazul solicitanților apatrizi: țara în care își aveau reședința obișnuită](#)). În mod specific, atunci când cercetați tratamentul aplicat apatrizilor în legislația unei țări, trebuie să știți dacă solicitantul ar intra sau nu în categoria apatrizilor în țara respectivă.

Exemplu practic. Doriți să știți cum ar fi tratat solicitantul, pe care îl considerați apatridă conform îndrumărilor naționale din țara dumneavoastră, în țara B în care își avea reședința obișnuită. Pe baza ITO, știți că țara B nu consideră persoanele de aceeași proveniență cu cea a solicitantului ca fiind apatride, ci ca având cetățenia țării C. Faptul că țara B consideră că solicitantul este cetățean al țării C nu vă determină să evaluați nevoia de protecție în raport cu țara C. Țara de referință rămâne țara B.

Faptul că țara B consideră că solicitantul este cetățean al țării C este totuși relevant pentru a stabili cum este tratat solicitantul în țara B ca cetățean al țării C: drepturile pe care le are acolo, dacă are acces la protecție etc.

Baze de date online utile

- [Global Nationality Laws Database](#) (Baza de date a legilor privind cetățenia la nivel mondial) ⁽⁸²⁾ este o colecție de legi având aceeași tematică, care acoperă 177 de țări și compară legile în timp. Este gestionat de *Global Citizenship Observatory* (Observatorul global al cetățeniei) (GLOBALCIT), care „este un observator online dedicat analizei bazate pe fapte și nepartizane a legilor cetățeniei” ⁽⁸³⁾, cu sediul în cadrul Institutului Universitar European. GLOBALCIT se bazează pe o rețea internațională extinsă de experți naționali care, printre altele, alimentează baza de date care compară date între țări și în timp. Este o sursă valoroasă dacă trebuie să aflați mai multe despre legislația națională din anumite țări. Cel mai probabil, o căutare va genera mai multe afișări și s-ar putea să fie nevoie să verificați mai multe afișări pentru a vă asigura de situația actuală corectă a legii.
- Baza de date [Legislation online](#) (Legislație online) „acoperă [...] legislația a 57 de state participante [la Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa] privind o serie de teme legate de drepturile omului și statul de drept” ⁽⁸⁴⁾. Este emisă de Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

⁽⁸²⁾ *Global Citizenship Observatory* (Observatorul global al naționalității), *Global Nationality Laws Database* (Baza de date a legilor privind cetățenia la nivel mondial), Robert Schuman Centre, nedatat, accesat la 22 octombrie 2024, <https://globalcit.eu/national-citizenship-laws/>.

⁽⁸³⁾ Site-ul general al *Global Citizenship Observatory* (Observatorul global al naționalității), nedatat, accesat la 22 octombrie 2024, <https://globalcit.eu/>.

⁽⁸⁴⁾ Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, „Legislationline.org”, nedatat, accesat la 22 octombrie 2024, <https://www.osce.org/odihr/legislationline>.

- [Refworld](#) ⁽⁸⁵⁾ este o bază de date globală cu legislație și politici privind dreptul refugiaților și apatridia, gestionată de UNHCR.

Publicație EUAA conexă

[Ghid practic referitor la utilizarea informațiilor privind țara de origine de către responsabili de caz pentru examinarea cererilor de azil](#), EASO, decembrie 2020, oferă informații despre modul de utilizare a ITO în diferite etape ale examinării cererilor de protecție internațională.

5.4. Alte probe

(a) Documente eliberate ca urmare a procedurii de stabilire a apatridiei

Un solicitant poate prezenta un document care atestă că a fost recunoscut sau înregistrat oficial ca „apatrid”, fie în țara de azil, fie în țara în care își avea reședința obișnuită, fie în altă țară, înainte de depunerea cererii de azil. Vezi secțiunea [2.5.1. Definiția apatridiei în contextul protecției internaționale](#) pentru considerații referitoare la această procedură în țara gazdă de refugiu.

Dacă solicitantul prezintă un document care dovedește rezultatul pozitiv al acestei proceduri oficiale de stabilire, apatridia sa poate fi considerată ca dovedită. În funcție de autoritatea competentă, în temeiul legislației naționale, se ia decizia privind constatarea apatridiei, documentul poate fi, de exemplu, o hotărâre judecătorească sau un certificat eliberat de administrația publică competentă.

Prin urmare, pașapoartele speciale sau documentele de călătorie (de exemplu, un pașaport de apatrid) eliberate de autoritățile competente, pe baza rezultatului procedurii de stabilire a apatridiei, au o valoare probantă similară pașapoartelor naționale.

(b) Date referitoare la călătorii în spațiul Schengen

Informațiile furnizate în cererile de viză depuse de solicitant sau de membrii familiei acestuia în țara de azil sau în alte țări, în special prin Sistemul de informații privind vizele, pot fi considerate probe relevante. Înregistrările în Sistemul de informații privind vizele pot face lumină asupra documentelor de naționalitate și de călătorie pe care le deține solicitantul.

Sistemul de Informații Schengen furnizează informații despre probleme de siguranță publică legate de solicitant, legătura cu proceduri penale și utilizarea unor documente falsificate. Poate conține și mențiuni privind cetățenia și documente justificative în acest sens.

⁽⁸⁵⁾ UNHCR, *Refworld Global Law & Policy Database* (Baza de date globală cu legislație și politici Refworld), nedatată, accesat la 22 octombrie 2024, <https://www.refworld.org/>.

(c) Analiza, evaluarea sau indicarea limbii

Analiza lingvistică nu stabilește țara de naționalitate a solicitantului, dar poate da indicii cu privire la locul (sau unul dintre locurile) în care solicitantul a socializat prin faptul că a locuit acolo o perioadă mai lungă. Invers, s-ar putea ca un solicitant care are o anumită naționalitate să nu vorbească limba sa națională sau să o vorbească cu dificultate, de exemplu, dacă a locuit în străinătate o perioadă lungă.

Există o întreagă gamă de evaluări lingvistice posibile, de la procese științifice formale la proceduri mai informale. Dacă intenționați să folosiți oricare dintre aceste instrumente, procedați cu multă atenție când evaluați credibilitatea țării de naționalitate a unui solicitant sau țara în care avea reședința obișnuită ⁽⁸⁶⁾.

⁽⁸⁶⁾ Vezi și [Practical Guide on Evidence and Risk Assessment](#), Section 11.2. *Collect pieces of evidence relevant to the application* (secțiunea 11.2. Adunați elemente de probă relevante pentru cerere), EUAA, ianuarie 2024; [Study on Language Assessment for Determination of Origin of Applicants for International Protection](#), EUAA, septembrie 2022.

6. Protecția și cetățenia (sau lipsa acesteia)

Protecția internațională este secundară protecției disponibile unei persoane în țara sa de origine. Din acest motiv, evaluarea disponibilității protecției în țara de origine este o etapă obligatorie în analiza nevoii de protecție internațională. Evaluarea trebuie efectuată dacă ați stabilit anterior că există o temere de persecuție sau de vătămare gravă în cazul întoarcerii solicitantului în zona sa de reședință din țara de origine.

Pentru a fi considerat refugiat sau eligibil pentru protecție subsidiară, solicitantul trebuie să nu poată sau, din cauza unei temeri de a fi persecutat, întemeiate pe unul dintre motivele prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților sau din cauza unui risc real de vătămare gravă, să nu dorească să solicite protecția în țara sa de origine.

În cazul unui solicitant apatrid, dacă s-a constatat temerea de a fi persecutat, întemeiată pe unul dintre motivele prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, examinarea trebuie să se axeze pe întrebarea dacă acesta nu poate sau, din cauza acestei temeri de a fi persecutat, nu dorește să se întoarcă în țara în care avea reședința obișnuită.

Articolul 3 alineatul (5) din RCPI – definiția unui refugiat

„refugiat” înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei sale, a naționalității sale, a opiniilor sale politice sau a apartenenței sale la un anumit grup social, se află în afara țării de naționalitate și **nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care își avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară și căruia nu i aplică articolul 12.** (subliniere adăugată)

Articolul 3 alineatul (6) din RCPI – definiția persoanei eligibile pentru protecție subsidiară

„persoană eligibilă pentru protecție subsidiară” înseamnă orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid care nu îndeplinește condițiile pentru a fi considerat refugiat, dar în privința căruia s-a dovedit că există motive întemeiate de a se crede că, dacă ar fi trimis în țara sa de origine sau, în cazul unui apatrid, în țara în care își avea reședința obișnuită, ar fi supus unui risc real de a suferi vătămarile grave definite la articolul 15, căruia nu i se aplică articolul 17 alineatele (1) și (2) și care **nu poate sau, ca urmare a acestui risc, nu dorește protecția respectivei țări.** (subliniere adăugată)

În acest ghid veți găsi informații suplimentare referitoare la aspecte specifice privind cetățenia, care ar putea avea un impact asupra evaluării dumneavoastră cu privire la disponibilitatea protecției naționale pentru un solicitant.

6.1. Protecția națională

Fiecare stat are responsabilitatea de a se asigura că drepturile cetățenilor săi sunt respectate. Nevoia de protecție internațională apare doar atunci când această protecție națională este refuzată sau indisponibilă.

Protecția națională poate fi înțeleasă în două moduri.

1. Protecția generală de bază care este acordată tuturor resortisanților unui stat și care se limitează la **dreptul de a se întoarce, de a locui și de a fi protejat împotriva nereturnării din țara de naționalitate**.

Această protecție națională este, în general, disponibilă solicitanților care dețin o naționalitate și care sunt recunoscuți ca cetățeni de autoritățile de stat relevante. Cu toate acestea, este posibil ca solicitanții apatrizi, inclusiv solicitanții care dețin o naționalitate care nu este recunoscută de autoritățile naționale, să nu poată beneficia de aceste drepturi fundamentale. În asemenea cazuri, aceștia nu ar fi protejați de un stat în acest prim sens al protecției naționale deoarece nu ar avea dreptul legal la aceasta. Privarea de protecție în acest prim sens poate fi, de asemenea, suficient de gravă pentru a echivala cu persecuția în funcție de situația personală (vezi secțiunile [7.1. Privarea, refuzul sau atribuirea forțată a naționalității ca formă de persecuție sau vătămare gravă](#) și [7.2. Lipsa recunoașterii naționalității ex lege ca formă de persecuție sau de vătămare gravă](#)).

Această evaluare trebuie efectuată de la caz la caz, deoarece cetățenii se pot confrunta cu restricții asupra acestor drepturi fundamentale ale cetățeniei, în timp ce un solicitant apatrid sau un solicitant care deține cetățenia, dar care nu este recunoscut de autoritățile naționale, poate, în practică, să beneficieze de aceste drepturi în funcție de circumstanțele generale și personale.

2. **Disponibilitatea protecției naționale care este asigurată de agenții de protecție** în țara de origine, în sensul articolului 7 din RCPI ⁽⁸⁷⁾, sau disponibilitatea unei **alternative de protecție în interiorul țării de origine**, în sensul articolului 8 din RCPI ⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸⁷⁾ Și articolul 7 din DCPI (reformată).

⁽⁸⁸⁾ Și articolul 8 din DCPI (reformată).

Este relevant să se evalueze acest tip de protecție națională în toate cazurile în care un solicitant a justificat afirmația că are o temere de a fi persecutat sau că se confruntă cu un risc real de vătămare gravă, indiferent dacă solicitantul are o naționalitate sau este apatrid.

Este posibil ca solicitanții apatrizi să fi solicitat sau să fi avut posibilitatea rezonabilă de a solicita protecția disponibilă oricărei persoane, inclusiv cetățenilor străini, aflate sub jurisdicția statului în țara în care avea reședința obișnuită.

Ar trebui să vă bazați pe ITO specifice privind modul în care autoritățile din țara în care solicitantul avea reședința obișnuită asigură respectarea drepturilor cetățenilor străini și, în special, ale străinilor apatrizi care se află într-o situație comparabilă cu cea a solicitantului. Luați în considerare toate situațiile personale relevante, în plus față de apatridia solicitantului.

Examinarea posibilității solicitantului de a găsi o alternativă de protecție în interiorul țării de origine poate fi, de asemenea, relevantă atunci când acesta pretinde că are o temere de a fi persecutat sau de vătămare gravă din partea unor agenți neguvernamentali. În acest sens, examinarea se va baza pe aceleași elemente ca și în cazul solicitanților care au o naționalitate.

Publicații EUAA conexe

Pentru informații pe tema protecției naționale asigurate de agenții de protecție și a alternativei de protecție în interiorul țării de origine, consultați [Ghid practic al EASO: Condițiile de obținere a statutului de protecție internațională](#), aprilie 2018, p. 36 și următoarele, EASO, mai 2021.

6.2. Protecția națională în cazul naționalității multiple

În cazul în care solicitantul are mai multe cetățenii și se acceptă că are o temere de a fi persecutat sau de vătămare gravă într-una din țările sale de naționalitate, va trebui să evaluați dacă poate fi protejat în mod eficient împotriva acelor temeri de acte de persecuție sau vătămare gravă de către oricare dintre țările sale de naționalitate. Dacă protecția națională este disponibilă în oricare dintre țările de naționalitate ale solicitantului, fie că este vorba de cea în legătură cu care este exprimată teama sau riscul, sau de altă țară, teama sau riscul nu vor fi considerate bine întemeiate. Acest lucru s-a confirmat de către CJUE în cauza C-91/20 (LW).

CJUE, 2021, LW⁽⁸⁹⁾

33. [...] solicitantul care are cetățenia mai multor țări terțe nu este considerat lipsit de protecție decât dacă nu poate sau, din cauza temerii de a fi persecutat, nu dorește să solicite protecția niciuneia dintre aceste țări. Această interpretare este de altfel confirmată de articolul 4 alineatul (3) litera (e) din această directivă, în temeiul căruia, printre elementele care trebuie luate în considerare la evaluarea unei cereri de protecție internațională, figurează probabilitatea rezonabilă ca solicitantul să se prevaleze de protecția unei alte țări în care ar putea solicita cetățenia.

Este important să se evalueze dacă protecția națională poate fi considerată a fi efectivă, a nu avea un caracter temporar și a fi accesibilă în sensul articolului 7 alineatul (2) din RCPI⁽⁹⁰⁾. Dorința unui solicitant de a nu se baza pe protecția unei anumite țări de naționalitate este irelevantă.

Protecția neefectivă

Dacă se stabilește că solicitantul are o temere de a fi persecutat sau este supus unui risc de vătămare gravă în fiecare dintre țările sale de naționalitate, fără a găsi protecție efectivă în niciuna dintre acestea, temerea sa va fi considerată bine întemeiată. De exemplu, solicitantul poate avea o temere de a fi persecutat sau de vătămare gravă în ambele țări de naționalitate din motive diferite și nu dorește să beneficieze de protecția niciuneia dintre ele din cauza unei astfel de temeri sau risc. Acest lucru ar putea fi valabil atunci când, de exemplu, o forță de ocupație străină sau un conflict armat împiedică țara de naționalitate să-și extindă protecția sau face ca această protecție să fie neefectivă în practică.

Nu există protecția acordată în mod normal cetățenilor

Solicitantul poate avea cetățenia unei țări cu privire la care pretinde că nu are nicio temere de a fi persecutat sau că nu este supus niciunui risc de vătămare gravă, dar în care protecția nu este efectivă, deoarece nu implică protecția acordată în mod normal cetățenilor. Acest lucru ar fi valabil în cazul în care solicitantul nu are dreptul de a intra și de a locui în țara de naționalitate sau ar putea fi *returnat* în țara în care a fost stabilită o temere de a fi persecutat sau un risc de vătămare gravă. În aceste situații nu s-ar considera că solicitantul beneficiază de protecție națională efectivă în țara respectivă⁽⁹¹⁾.

⁽⁸⁹⁾ CJUE, Hotărârea din 9 noiembrie 2021, [LW/Bundesrepublik Deutschland](#), Cerere de decizie preliminară, cauza C-91/20, EU:C:2021:898, punctul 33. Rezumat disponibil în [Baza de date cu jurisprudența EUAA](#). Acest extras este în continuare relevant pentru interpretarea dispozițiilor RCPI și APR, având în vedere că formularea articolului 3 alineatul (5) și a articolului 3 alineatul (6) din RCPI este identică cu cea a articolului 2 litera (d) și a articolului 2 litera (f) din DCPI (reformată) și că articolul 34 alineatul (2) litera (f) din APR reflectă conținutul articolului 4 alineatul (3) litera (e) din DCPI (reformată).

⁽⁹⁰⁾ Și articolul 7 alineatul (2) din DCPI (reformată).

⁽⁹¹⁾ Vezi, în acest sens, UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), republicată în aprilie 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4, punctul 107.

Refuzul protecției

De asemenea, este posibil ca țara de naționalitate să fi refuzat deja protecția solicitantului, de exemplu, refuzându-i intrarea pe teritoriul național. Dacă solicitantul nu a exprimat nicio temere sau risc în legătură cu țara de naționalitate respectivă și dacă astfel de acte explicite de refuz al protecției nu au avut încă loc, ar fi de așteptat ca solicitantul să solicite protecție națională în țara respectivă înainte ca aceasta să poată fi considerată neefectivă. Dacă solicitantul nu a solicitat protecție națională, cererea sa ar fi respinsă, deoarece nu se poate concluziona că protecția este neefectivă. Dacă însă, după respingerea cererii sale, solicitantul cere protecție națională și se dovedește că autoritățile naționale refuză să acorde protecție, de exemplu, refuzându-i solicitantului intrarea, acesta poate depune o cerere ulterioară din acest motiv.

Dacă nu există un refuz explicit de protecție din partea autorităților naționale, dar acestea nu răspund la cerere într-un termen rezonabil, tăcerea lor poate fi considerată refuz ⁽⁹²⁾.

Nu este necesar ca acesta să formuleze cererea dacă știți deja, pe baza unor informații ITO relevante și actualizate, că protecția națională nu ar fi efectivă.

6.3. Naționalitate nedeținută în prezent

Atât APR, cât și DCPI (reformată) au subliniat necesitatea de a lua în considerare o naționalitate accesibilă solicitantului atunci când se examinează nevoile sale de protecție internațională.

Articolul 34 alineatul (2) din APR ⁽⁹³⁾ – Examinarea cererilor

... În scopul examinării unei cereri, autoritatea decizională ține seama de următoarele: [...]
(f) dacă există probabilitatea rezonabilă ca solicitantul să se prevaleze de protecția unei alte țări a cărei cetățenie ar putea-o revendica

De remarcat însă că CJUE nu a interpretat încă sensul exact al acestor dispoziții.

O naționalitate pe care solicitantul nu o deține în prezent poate fi luată în considerare dacă informațiile ITO referitoare la legislația unei țări în materie de naționalitate și la aplicarea ei indică în mod clar că solicitarea unei astfel de cetățenii ar fi o simplă formalitate și că statul nu are puterea discreționară de a refuza acordarea naționalității. De exemplu, în unele țări, copiii pot solicita să devină cetățeni printr-o procedură de solicitare simplificată, singura cerință fiind ca unul dintre părinți să fie cetățean.

⁽⁹²⁾ *Ibidem.*

⁽⁹³⁾ O formulare similară se găsește la articolul 4 alineatul (3) litera (e) din DCPI (reformată), la secțiunea „Evaluarea faptelor și circumstanțelor”, care prevede că:

Evaluarea unei cereri de protecție internațională se efectuează la nivel individual, luându-se în considerare următoarele elemente: [...]

(e) dacă există probabilitatea rezonabilă ca solicitantul să se prevaleze de protecția unei alte țări în care ar putea solicita cetățenia.

În consecință, se așteaptă în mod rezonabil ca solicitantul să ia măsuri pentru a dobândi în mod oficial o astfel de naționalitate, de exemplu, printr-o declarație sau prevalându-se de o opțiune de care dispune (de exemplu, când solicitantul are posibilitatea de a opta pentru cetățenia respectivă după ce a atins vârsta legală a majoratului). Măsura eforturilor rezonabile depuse de solicitant în această privință poate fi stabilită doar de la caz la caz, pe baza circumstanțelor personale ale acestuia. Nu trebuie să cereți niciodată unui solicitant care susține că are o temere de a fi persecutat sau de vătămare gravă față de autoritățile naționale să se adreseze acestora pentru a-și confirma cetățenia sau pentru a lua măsuri în vederea dobândirii naționalității. Trebuie să luați în considerare măsurile care sunt necesare în practică, precum și sarcina administrativă sau financiară pe care o pot implica aceste măsuri. De exemplu, cuantumul taxelor administrative și de altă natură, dacă este cazul, termenele procedurale, caracterul rezonabil al cerințelor privind elementele de probă și posibilitatea ca solicitantul să adune dovezi pentru a-și justifica cetățenia (de exemplu, carte de identitate, certificat de cetățenie, pașaport, certificat de naștere).

În schimb, în cazul în care dobândirea naționalității ar necesita mai mult decât o simplă formalitate sau în cazul în care statul își păstrează puterea discreționară în ceea ce privește acordarea naționalității și, prin urmare, are posibilitatea de a refuza o cerere, această naționalitate „potențială” nu va fi luată în considerare când se evaluează dacă solicitantul poate obține protecție în altă țară.

De exemplu, o persoană ar putea solicita cetățenia unui stat prin naturalizare, prin prezența pe teritoriu, căsătorie sau ascendență. În asemenea cazuri, solicitantului i s-ar cere adesea să depună o cerere la autoritățile naționale din țara respectivă, fără să existe o garanție că, în urma prelucrării cererii, persoanei i se va acorda cetățenia.

6.4. Solicitanți apatrizi: returnare sau protecție

În cazul evaluării riscului la returnarea solicitanților apatrizi, articolul 3 alineatul (5) și articolul 3 alineatul (6) din RCPI ⁽⁹⁴⁾ fac o distincție între solicitanții apatrizi care au o temere de a fi persecutați și cei pentru care nu există o legătură cu motivele de persecuție, dar care au justificat un risc de vătămări grave.

- Dacă solicitantul este eligibil pentru **statutul de refugiat**, trebuie să evaluați dacă acesta nu poate sau nu dorește, din cauza unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat, **să se întoarcă în țara în care își avea reședința obișnuită**.
- Dacă solicitantul este eligibil pentru **protecție subsidiară**, evaluarea trebuie să ia în considerare situația dacă acesta nu poate sau nu dorește, din cauza unui risc real de vătămare gravă, **să solicite protecția țării în care își avea reședința obișnuită**. Într-un astfel de caz, disponibilitatea protecției naționale este evaluată în același mod ca în cazul solicitanților care dețin o naționalitate. Pentru toți solicitanții apatrizi, examinarea ar putea stabili în primul rând dacă aceștia nu pot sau nu doresc **să se întoarcă** în țara

⁽⁹⁴⁾ Și articolul 2 literele (d) și (f) din DCPI (reformată).

În care își aveau reședința obișnuită. Posibilitatea de a se întoarce în țara în care aveau reședința obișnuită este unul dintre aspectele protecției. Prin urmare, dacă solicitantul nu se poate întoarce în țara în care avea reședința obișnuită, din cauza unui risc real de vătămare gravă, acesta nu va putea nici să beneficieze de protecția agenților de protecție din țara respectivă.

Un solicitant apatrid care nu se califică pentru statutul de refugiat sau pentru protecție subsidiară (de exemplu, deoarece faptul că nu poate sau că nu dorește să se întoarcă în țara în care avea reședința obișnuită nu este întemeiat pe temerea de a fi persecutat sau pe un risc real de vătămare gravă) poate avea totuși dreptul la protecție în temeiul Convenției privind apatrizii (vezi secțiunea [2.5.2 Procedura de stabilire a apatriziei](#)).

6.4.1. Imposibilitatea sau lipsa dorinței de întoarcere

Solicitanții apatrizi nu au dreptul legal de a solicita protecția niciunui stat. Nu se pot prevala de obligația unui stat de a le permite intrarea și șederea, nici de dreptul fundamental de a fi protejați împotriva *returnării*. Atunci când se evaluează disponibilitatea protecției, accentul se va pune inițial pe (im)posibilitatea sau pe dorința (lipsa dorinței) solicitantului de a se întoarce în țara respectivă. Imposibilitatea sau lipsa dorinței de a se întoarce acoperă atât obstacolele juridice, cât și cele practice din calea întoarcerii. Motivul pentru care persoana în cauză nu poate sau nu dorește să se întoarcă trebuie să fie însă legat de o temere de a fi persecutată ⁽⁹⁵⁾ sau de un risc real de vătămare gravă.

Exemple de imposibilitate sau lipsă a dorinței de întoarcere

1. Solicitantul apatrid justifică faptul că nu se poate întoarce în țara în care avea reședința obișnuită deoarece a fost victima segregării și a maltratării din cauza originii sale etnice. În acest caz, se poate stabili legătura dintre lipsa dorinței de întoarcere și un motiv de protecție internațională.
2. Solicitantul este apatrid, dar nu se poate întoarce în țara în care avea reședința obișnuită, deoarece frontiera este închisă din motive sanitare, sau nu dorește să se întoarcă deoarece oportunitățile de angajare din țara respectivă nu corespund așteptărilor sale profesionale. În pofida imposibilității solicitantului de a se întoarce, aceste motive nu ar fi suficiente pentru a îndeplini condițiile de acordare a protecției internaționale.

⁽⁹⁵⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), republicată în aprilie 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4, punctele 101-102.

Evaluarea imposibilității sau a lipsei dorinței de întoarcere impune evaluarea de către dumneavoastră a ceea ce s-ar întâmpla cu solicitantul dacă s-ar întoarce în țara în care avea reședința obișnuită.

În anumite situații, atunci când un solicitant apatrid a părăsit țara în care își avea reședința obișnuită fără a se teme de persecuție (sau fără a fi expus unui risc real de vătămare gravă), acesta își poate pierde totuși dreptul de a se întoarce și/sau de a locui în țara respectivă. Aceștia pot pretinde ulterior că au o temere legată de tratamentul aplicat migranților aflați în situație de ședere ilegală în țara respectivă. În funcție de legislația și practicile naționale din țara dumneavoastră, situația unor astfel de solicitanți apatrizi poate fi considerată relevantă în cadrul procedurii de stabilire a apatridiei (vezi mai multe detalii în secțiunea [2.5.2 Procedura de stabilire a apatridiei](#)). De asemenea, s-ar putea ca, în temeiul legislației și politicii dumneavoastră naționale, acest lucru să fie considerat un posibil motiv de protecție internațională sau de alte forme de protecție națională. Trebuie să vă familiarizați cu normele aplicabile în contextul dumneavoastră național. Rețineți că principiul *nereturnării* trebuie respectat în toate cazurile.

6.4.2. Mai multe țări în care solicitantul avea reședința obișnuită

Importanța adoptării unei abordări care să nu creeze un decalaj de protecție

Se recomandă ca administrațiile naționale să se asigure că practica lor nu creează situații în care solicitanții apatrizi, deși au o temere bine întemeiată de a fi persecutați sau se confruntă cu un risc real de vătămare gravă, nu ar putea avea acces la protecție (internațională) (decalaj de protecție). Scopul protecției internaționale este de să asigure că un solicitant care are o temere bine întemeiată de a fi persecutat sau care se confruntă cu un risc real de vătămare gravă poate fi protejat (în continuare) de această situație. Trebuie respectat, în permanență, principiul *nereturnării*, în mod direct și indirect.

„Un apatrid poate să provină din mai multe țări în care a avut reședința obișnuită”⁽⁹⁶⁾. Condițiile pentru a considera o țară drept una în care solicitantul avea reședința obișnuită pot fi îndeplinite în legătură cu mai multe țări dacă solicitantul a locuit în țările respective în mod succesiv (sau chiar simultan dacă solicitantul și-a împărțit reședința între țări). Însă, spre deosebire de problema persoanelor cu mai multe cetățenii, nici Convenția privind statutul refugiaților, nici RCPI⁽⁹⁷⁾ nu prevede indicații specifice pentru evaluarea nevoii de protecție internațională a solicitanților apatrizi cu mai multe țări în care au avut reședința obișnuită.

⁽⁹⁶⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), republicat în aprilie 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4, punctul 104.

⁽⁹⁷⁾ Sau DCPI (reformată).

Etapa de *travaux préparatoires* referitoare la Convenția privind statutul refugiaților sugerează că preocuparea autorilor nu a fost să facă distincție, în ceea ce privește definiția, între refugiații care au o naționalitate și cei care nu au o naționalitate ⁽⁹⁸⁾. În consecință, toate țările de reședință anterioare ale solicitantului trebuie considerate relevante în scopul examinării nevoii de protecție internațională, ca și în cazul solicitanților cu cetățenii multiple. Cu toate acestea, chiar dacă se evită diferențele nejustificate între examinarea cererii unui cetățean al mai multor țări și cea a unui solicitant apatrid care a avut reședința obișnuită în mai multe țări, este important să se țină seama de particularitățile inerente situației unui apatrid. În mod specific, rețineți că, în general, un apatrid nu are dreptul de a se întoarce în țările în care a avut reședința obișnuită și, prin urmare, nu poate solicita protecție din partea acestor alte țări, dacă este nevoie.

În scopul evaluării posibilității ca solicitantul să se întoarcă într-o țară în care își avea reședința obișnuită și pentru a evita un decalaj de protecție, administrațiile naționale trebuie să ia în considerare numai țările în care avea reședința obișnuită:

- în care solicitantul se poate întoarce;
- în care acesta nu va fi expus riscului de fi persecutat sau de vătămare gravă; și
- în care acesta nu va fi expus unui risc de încălcare a principiului *nereturnării* (direct sau indirect).

Într-adevăr, un solicitant nu ar avea cu adevărat nevoie de protecție internațională dacă, deși este expus riscului într-o țară în care avea reședința obișnuită, are capacitatea de a obține protecție în altă țară în care își avea reședința obișnuită ⁽⁹⁹⁾.

Rețineți că, așa cum se explică în secțiunea [3.3.3. Stabilirea unei țări în care solicitantul „avea” reședința obișnuită](#), în unele țări UE+, numai o singură țară în care solicitantul avea reședința obișnuită este luată în considerare în scopul examinării nevoii de protecție internațională.

6.5. Cetățenia și încetarea protecției internaționale

Clauzele de încetare a protecției corespund circumstanțelor în care o persoană nu mai este refugiată sau nu mai beneficiază de protecție subsidiară deoarece protecția internațională nu mai este necesară sau justificată. Raționamentul care stă la baza clauzelor de încetare este acela că protecția internațională este o „protecție substitutivă”. Atunci când se stabilește că persoana nu mai are nevoie de protecție pentru că poate beneficia de protecția țării sale de naționalitate sau pentru că se stabilește că se poate întoarce în siguranță în țara în care își avea reședința obișnuită, statutul de protecție este retras ⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹⁸⁾ M. Foster și H. Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons* (Dreptul internațional al refugiaților și protecția apatrizilor), Oxford University Press, 2019, p. 94-95.

⁽⁹⁹⁾ J. C. Hathaway și M. Foster, *The Law of Refugee Status* (Legea privind statutul de refugiat), Cambridge University Press, ediția a doua, 2014, p. 73.

⁽¹⁰⁰⁾ Articolul 14 alineatul (1) litera (a) și alineatul (4) din RCPI și considerentele 64 și 65 din RCPI.

Publicații EUAA conexe

Clauzele de încetare a protecției sunt prevăzute la articolul 11 alineatul (1) și la articolul 16 din RCPI. Pentru informații suplimentare despre modul de evaluare și aplicare a încetării, consultați [Ghidul practic privind aplicarea clauzelor de încetare a protecției](#), EASO, noiembrie 2021 și [Ending international protection - Judicial analysis \(Încetarea protecției internaționale – Analiză judiciară\)](#), EASO, ediția a doua, 2021.

6.6. Excluderea bazată pe deținerea de drepturi și obligații asociate deținerii unei naționalități de către un solicitant care și-a stabilit reședința

Un solicitant care locuiește într-o țară terță, nefiind cetățean al acesteia, dar care beneficiază de un statut în țara respectivă, care cuprinde drepturi și obligații identice sau echivalente cu cele ale cetățenilor acesteia, poate fi exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (b) din RCPI și al articolului 1 secțiunea E din Convenția privind statutul refugiaților. Se consideră că solicitantul nu are nevoie de protecție ca refugiat, deoarece beneficiază, în practică, de protecția națională a țării terțe respective.

Articolul 12 alineatul (1) litera (b) din RCPI – Excluderea statutului de refugiat

1. Un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid este exclus de la statutul de refugiat dacă resortisantul țării terțe sau apatridul în cauză:

[...]

(b) este recunoscut de autoritățile competente ale țării în care și-a stabilit reședința ca având drepturile și obligațiile aferente deținerii naționalității respectivei țări sau drepturi și obligații echivalente.

Această dispoziție este rareori aplicată, deoarece numai în câteva situații excepționale ar deține un solicitant drepturile și obligațiile conferite de o naționalitate fără a deține efectiv cetățenia țării respective. Asemenea cazuri au existat în trecut. De exemplu, în cazul în care o țară a intenționat să confere cetățenia sa unei anumite categorii de persoane strâns legate de aceasta și le-a acordat drepturi și obligații echivalente cu cele ale cetățenilor ca măsură tranzitorie înainte de acordarea naționalității⁽¹⁰¹⁾. Cu toate acestea, dobândirea (posibilă) (a) naționalității nu este o condiție pentru aplicarea acestui motiv de excludere.

Mai jos sunt prezentate câteva considerații referitoare la aplicarea acestei dispoziții.

⁽¹⁰¹⁾ UNHCR, [Nota UNHCR asupra interpretării articolului 1 secțiunea E din Convenția din 1951 privind statutul refugiaților](#), martie 2009, punctul 3.

- Solicitantul ar fi trebuit să-și fi stabilit reședința în țara în cauză, ceea ce implică mai mult decât o simplă ședere temporară sau de scurtă durată.
- Noțiunea de „țară” echivalează în mod necesar cu un stat național, întrucât numai un stat poate conferi o naționalitate.
- Solicitantul nu ar trebui să aibă o temere bine întemeiată de a fi persecutat în țara respectivă.
- Solicitantul trebuie să fie protejat împotriva deportării și expulzării, iar țara în cauză trebuie să respecte principiul *nereturnării*.
- „[D]repturile și obligațiile aferente deținerii naționalității respectivei țări sau drepturi și obligații echivalente” pot include drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale ale resortisanților, oferind astfel solicitantului posibilitatea de a beneficia de drepturi echivalente cu cele ale resortisanților. Drepturile nu trebuie să fie complet identice: pot exista unele variații minore, de exemplu, în ceea ce privește accesul la anumite funcții publice sensibile sau obligațiile militare.
- Drepturile și obligațiile trebuie recunoscute de către țară.
- Țara trebuie să-i permită solicitantului să plece și să se întoarcă.

Ghidul UNHCR privind interpretarea articolului 1 secțiunea E din Convenția privind statutul refugiaților

Pentru mai multe informații despre interpretarea acestui motiv de excludere, consultați [Note on the Interpretation of Article 1E of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees](#), martie 2009.

7. Cetățenia și acte de persecuție sau de vătămare gravă

Persecuția sau vătămarea gravă, în sensul RCPI, se poate prezenta sub o varietate infinită de forme, iar unele dintre ele pot viza sau afecta cetățenia. Persecuția sau vătămarea gravă ia forma pierderii, refuzului sau atribuirii involuntare a naționalității din cauza unor fapte care pot fi asociate sau nu naționalității solicitantului. De exemplu, solicitantului i se poate retrage cetățenia din cauza opiniilor sale politice. De asemenea, este posibil ca motivele retragerii să nu aibă legătură cu un motiv prevăzut în Convenția privind statutul refugiaților și să facă parte, de exemplu, dintr-o sentință penală. În acest caz va trebui să efectuați o examinare a protecției subsidiare.

7.1. Privarea, refuzul sau atribuirea forțată a naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă

Deși dreptul la naționalitate este consacrat în mai multe tratate privind drepturile omului, nu există un „drept universal la naționalitate”, care să poată fi invocat de orice persoană în legătură cu o anumită țară ⁽¹⁰²⁾. Statele își rezervă dreptul suveran de a-și stabili propria legislație care reglementează cetățenia, conținând dispoziții privind dobândirea sau pierderea unei astfel de cetățenii, și propriile legi care reglementează statutul personal al persoanelor fizice (vezi secțiunea 2. [Concepte privind naționalitatea și apatridia](#)). Legile drepturilor omului și obligațiile de la nivel internațional impun însă anumite limite asupra puterii statului în ceea ce privește atribuirea și pierderea naționalității ⁽¹⁰³⁾.

Privarea, refuzul sau atribuirea forțată a naționalității poate constitui persecuție sau vătămare gravă în sine și/sau un risc viitor de persecuție sau de vătămare gravă în funcție de consecințele posibile ale unor astfel de acțiuni asupra drepturilor (și obligațiilor) fundamentale ale solicitantului, asociate deținerii unei cetățenii.

⁽¹⁰²⁾ M. Foster și H. Lambert, [International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons](#) (Dreptul internațional privind refugiații și protecția apatrizilor), Oxford, 2019; ediție online, Oxford Academic, 23 mai 2019, p. 147.

⁽¹⁰³⁾ UNHCR, [Guidelines on Statelessness No. 5: Loss and Deprivation of Nationality under Articles 5-9 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness](#) (Ghid nr. 5 privind apatridia: Pierderea și privarea de naționalitate în temeiul articolelor 5-9 din Convenția din 1961 privind reducerea cazurilor de apatridie), punctul 86.

Articolul 9 din RCPI – Acte de persecuție ⁽¹⁰⁴⁾

1. Se consideră act de persecuție în înțelesul articolului 1 secțiunea A din Convenția de la Geneva orice act care:

- (a) este suficient de grav prin natura sau prin caracterul său repetat pentru a constitui o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului, în special a drepturilor de la care nu este posibilă nicio derogare în temeiul articolului 15 alineatul (2) din [Curtea Europeană a Drepturilor Omului]; sau
- (b) este o acumulare de diverse măsuri, inclusiv de încălcări ale drepturilor omului, care este suficient de gravă pentru a afecta un individ în mod similar unui act menționat la litera (a).

2. Actele de persecuție, în sensul alineatului (1), pot lua, printre altele, următoarele forme:

- (a) acte de violență fizică sau psihică, inclusiv acte de violență sexuală;
- (b) măsuri legale, administrative, polițienești sau judiciare care sunt discriminatorii în sine sau sunt puse în aplicare în mod discriminatoriu;
- (c) urmăriri penale sau sancțiuni care sunt disproporționate sau discriminatorii;

Articolul 15 din RCPI ⁽¹⁰⁵⁾ – Vătămrile grave

Vătămrile grave, astfel cum sunt menționate la articolul 3 punctul 6, sunt:

- (a) pedeapsa cu moartea sau execuția;
- (b) tortura sau tratamentele sau pedepsele inumane sau degradante aplicate unui solicitant în țara de origine; sau
- (c) amenințările grave și individuale la adresa vieții sau a persoanei unui civil ca urmare a violenței generalizate în caz de conflict armat intern sau internațional.

În calitate de ofițer de decizie, trebuie să consultați legislația internă privind cetățenia sau politica țării de origine și să analizați cum este aplicată în practică. Rețineți că, chiar și o lege sau o politică aparent neutră poate fi aplicată în mod discriminatoriu.

Discriminarea trebuie să fie suficient de gravă pentru a constitui persecuție

Legile discriminatorii sau aplicarea discriminatorie a legilor privind cetățenia se pot califica drept acte de persecuție numai dacă se constată că impactul este suficient de grav. În consecință, trebuie să analizați dacă acestea generează circumstanțe agravante. Aici pot fi incluse consecințele grave prejudiciabile într-o măsură semnificativă pentru solicitant sau situația dacă acestea apar ca o acumulare de alte măsuri discriminatorii diverse care ar putea comporta un risc de persecuție sau de vătămare gravă în caz de întoarcere.

⁽¹⁰⁴⁾ Vezi și articolul 9 din DCPI (reformată).

⁽¹⁰⁵⁾ Vezi și articolul 15 din DCPI (reformată).

De exemplu, practicile discriminatorii pot fi considerate acte de persecuție în cazul în care:

- au drept consecință faptul că solicitantul devine apatrid, ducând astfel la privarea solicitantului de drepturile fundamentale asociate naționalității, cum ar fi dreptul de ședere și de a nu fi expulzat; și
- solicitantul aparține unui grup etnic sau religios specific care are o legătură deosebit de puternică, de lungă durată, reală și efectivă cu teritoriul.

În anumite situații, legile privind cetățenia, care discriminează pe criterii de sex, pot fi, de asemenea, calificate drept persecuție. De exemplu, legislația privind cetățenia poate împiedica femeile să-și transmită cetățenia copilului lor, ceea ce duce astfel la situația în care, în unele cazuri, un copil să devină apatrid, de exemplu când nu poate dobândi cetățenia tatălui său deoarece acesta este apatrid sau necunoscut. Atunci, trebuie să luați în considerare gravitatea consecințelor acestor discriminări asupra copilului pentru a evalua dacă apatridia acestuia generează un risc de persecuție în caz de returnare.

Exemplu de măsură care este aparent legală, dar este aplicată abuziv

Retragerea naționalității ar putea face parte din sentința judecătorească pentru comiterea unei infracțiuni, în funcție de circumstanțe, cum ar fi gravitatea infracțiunii. Cu toate acestea, pe baza ITO relevante și actualizate privind modul în care se face dreptate în țara respectivă pentru anumite categorii de populație și în funcție de situația personală a solicitantului, puteți concluziona că sentința a fost disproporționat de aspră și că a fost probabil întemeiată, în principal, pe originea etnică a solicitantului. De asemenea, este posibil să aveți cunoștință de practici comune de fabricare a acuzațiilor. În acest caz, retragerea naționalității poate fi utilizată mai degrabă pentru a reduce la tăcere solicitantul, decât pentru a impune o pedeapsă legitimă. În ciuda legalității sale aparente, este posibil ca măsura să fi fost pusă în aplicare într-un mod care vizează vătămarea solicitantului.

Atunci când se evaluează dacă privarea, refuzul sau atribuirea forțată a naționalității ar constitui persecuție sau vătămare gravă, este important să se ia în considerare motivul pentru care a fost utilizată măsura și modul în care a fost pusă în aplicare.

Rețineți că actul poate lua adesea forma unei măsuri judiciare sau administrative care este discriminatorie în sine sau care este aplicată arbitrar sau discriminatoriu. Poate părea legală și poate fi utilizată în mod abuziv în scopul persecuției sau al vătămării grave.

7.1.1. Privarea de naționalitate ca formă de persecuție sau de vătămare gravă

Privarea de naționalitate este permisă atunci când este executată în conformitate cu dreptul intern și internațional [de exemplu, Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie ⁽¹⁰⁶⁾ și Curtea Europeană a Drepturilor Omului] și respectă standarde procedurale și de fond specifice. În mod specific, privarea de naționalitate (și dreptul intern pe care se întemeiază) trebuie să respecte principiile proporționalității și nediscriminării grupurilor și să încerce să reducă la minimum apariția situației de apatridie ⁽¹⁰⁷⁾. În conformitate cu Convenția din 1961 privind reducerea cazurilor de apatridie, statele contractante nu pot priva o persoană de naționalitate sa dacă această privare va duce la apatridie ⁽¹⁰⁸⁾. Privarea de naționalitate înseamnă pierderea fără consimțământ a naționalității. În acest sens, ea diferă de renunțare, care implică o acțiune voluntară din partea resortisantului. Această diferență poate fi însă mult mai puțin clară în practică.

Statele pot priva un resortisant de cetățenia sa în primul rând pentru că doresc să rupă legăturile de responsabilitate juridică cu un anumit cetățean (sau grup de cetățeni). Prin transformarea sa într-un cetățean străin, persoana afectată poate pierde multe drepturi, inclusiv dreptul de a locui în țară, și poate deveni vulnerabilă la expulzare.

Pe lângă contextul privării de naționalitate în sine, ar trebui să evaluați **gravitatea consecințelor privării** asupra solicitantului, o posibilă **persecuție sau vătămare gravă din trecut** și eventualele **riscuri viitoare**. Privarea de naționalitate, chiar dacă este ilegală sau arbitrară, nu este automat echivalentă cu persecuția sau vătămarea gravă și nici cu o temere bine întemeiată la întoarcere. Pentru ca acest lucru să se întâmple, privarea trebuie să aibă un impact negativ asupra drepturilor fundamentale de bază ale solicitantului în calitate de cetățean, astfel încât să creeze o situație de rele tratamente care ar constitui persecuție sau vătămare gravă. Situația dacă privarea de naționalitate constituie persecuție sau vătămare gravă este o chestiune de fapt și de amploare, care trebuie evaluată în fiecare caz în parte ⁽¹⁰⁹⁾.

Dreptul unui resortisant de a intra în propria țară este un drept fundamental în temeiul dreptului internațional. Deși un stat poate avea dreptul de a deroga de la obligațiile sale în momente de urgență publică, nu o poate face în mod discriminatoriu ⁽¹¹⁰⁾. În plus, dreptul de a intra și de a rămâne în țara respectivă, dreptul la libera circulație în interiorul țării și dreptul de a alege locul de ședere sunt considerate, în general, drepturi fundamentale ale resortisanților

⁽¹⁰⁶⁾ Adunarea generală a ONU, [Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie](#), Organizația Națiunilor Unite, seria Tratat, vol. 989, p. 175, 30 august 1961.

⁽¹⁰⁷⁾ Consiliul pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite, [Human rights and arbitrary deprivation of nationality](#) (Drepturile omului și privarea arbitrară de naționalitate). Raportul secretarului general, 14 decembrie 2009, doc. A/HRC/13/34 al ONU, punctul 25.

⁽¹⁰⁸⁾ Vezi articolul 8 din [Convenția privind reducerea cazurilor de apatridie](#), Adunarea generală a ONU, Organizația Națiunilor Unite, seria Tratat, vol. 989, p. 175, 30 august 1961.

⁽¹⁰⁹⁾ EUAA, [Qualification for International Protection – Judicial analysis](#), ediția a doua, ianuarie 2023, p. 57.

⁽¹¹⁰⁾ Vezi articolul 4 din [Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice](#), Adunarea Generală a ONU, New York, 16 decembrie 1966.

unei țări. Anumite restricții pot fi însă justificate, chiar și pentru cetățeni, de exemplu pentru a proteja securitatea națională, ordinea publică și sănătatea publică.

În plus, exercitarea anumitor drepturi ale omului, cum ar fi accesul la educație, la asistență medicală, la un loc de muncă legal, la proprietate, la participare politică etc. într-o țară depinde adesea de deținerea naționalității statului respectiv. Pierderea naționalității poate însemna și pierderea acestor drepturi.

Prin urmare, indicatorii importanți care trebuie luați în considerare la evaluarea situației dacă privarea de naționalitate poate constitui persecuție sau vătămare gravă și dacă solicitantul poate avea o temere bine întemeiată la întoarcere sunt prezentați în continuare.

- Situația dacă solicitantul a fost sau va fi **expulzat din țara sa sau i se refuză dreptul de a se întoarce în țara sa** ca urmare a privării de naționalitate.
- Situația dacă există orice **alte drepturi** care au fost sau sunt practic **disponibile și accesibile** solicitantului în pofida retragerii naționalității și a condițiilor în care acesta are acces la ele. Aceste drepturi pot include dreptul de a locui în țara sa, dreptul la educație, asistență medicală, locuri de muncă legale, certificate și documente legale, dreptul de proprietate etc.

Rețineți, de asemenea, că efectele privării de naționalitate nu încetează odată cu privarea propriu-zisă. Retragerea naționalității are adesea consecințe care pot fi suficient de grave pentru a da naștere unui risc viitor de persecuție sau de vătămare gravă⁽¹¹¹⁾.

Consecințele privării de naționalitate în cazul solicitanților apatrizi

Un solicitant poate deveni apatrid prin actul de privare. Privarea în sine ar putea constitui persecuție sau vătămare gravă atunci când duce la apatridia solicitantului, în funcție de circumstanțele în care s-a produs. În plus, faptul de a deveni apatrid generează mari dificultăți în accesul la cele mai fundamentale drepturi civile, economice, sociale și politice. Din cauza lipsei documentelor de identitate, este posibil ca solicitanții apatrizi să fie sau să fi fost separați de societate, de exemplu, cu acces limitat sau fără acces la educație, la tratament medical, la asistență socială sau la piața oficială a muncii. Acest lucru mărește riscul de muncă forțată, de violență bazată pe gen și de abuzuri din cauza situației lor juridice și administrative precare din țara în care își aveau reședința obișnuită. De asemenea, este posibil să nu se poată întoarce acasă. Prin urmare, consecințele privării unei persoane de naționalitate pot include pierderea drepturilor fundamentale și posibila discriminare suplimentară din cauza lipsei naționalității. Aceste consecințe pot fi suficient de grave pentru a constitui persecuție sau vătămare gravă, în funcție de situația personală.

⁽¹¹¹⁾ J. Hathaway și M. Foster, *The Law of Refugee Status* (Legea privind statutul de refugiat), ediția a doua, Cambridge University Press, 2014, p. 251-252.

Exemplu de consecințe ale privării de naționalitate în cazul unui solicitant apatrid

Solicitantul a fost privat de naționalitate din cauza apartenenței sale religioase, devenind astfel apatrid. La fel ca majoritatea persoanelor de aceeași religie din țara sa, solicitantul și-a pierdut dreptul de a locui acolo, a fost deposedat de bunurile sale și ale familiei sale și a fost expulzat de autoritățile naționale din țara al cărei resortisant a fost și în care a locuit întotdeauna. Solicitantul a fost forțat să-și găsească drumul în altă țară, dar nu a fost acceptat acolo, deoarece autoritățile și populația erau ostile stabilirii acolo atât a sa, cât și a persoanelor din țara sa, aflați într-o situație similară. A trebuit să muncească în condiții grele; abia își putea satisface nevoile de bază și trăia cu temerea constantă de a fi maltratat și expulzat din nou. Privarea de naționalitate, combinată cu motivele privării, acțiunile întreprinse de autorități în urma retragerii naționalității și consecințele concrete pentru solicitant ar putea fi considerate drept multiple acte de persecuție, cu efecte continue asupra solicitantului.

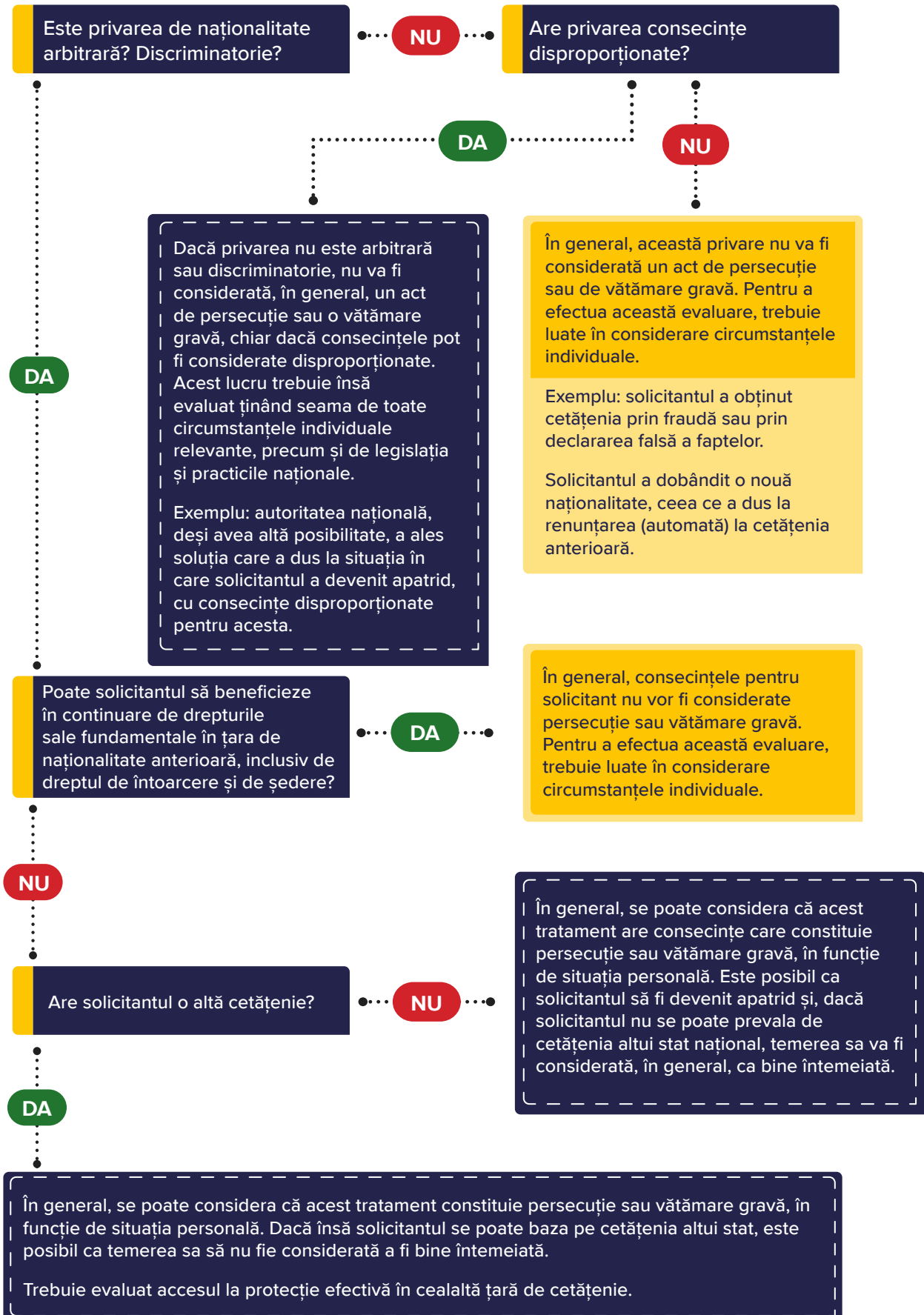
În cadrul evaluării trebuie să țineți seama de toate circumstanțele generale și personale relevante, precum și de ITO de care dispuneți.

În funcție de circumstanțele pierderii naționalității, puteți analiza situația dacă și în ce măsură persoana în cauză a depus eforturi pentru a anula privarea de naționalitate și a recupera cetățenia care i-a fost retrasă. Dacă este cazul, trebuie să examinați motivele care au împiedicat-o sau ar împiedica-o să facă acest lucru.

[Figura 2](#) este o diagramă care vă ajută să stabiliți dacă o situație de privare de naționalitate ar putea (sau nu) să constituie persecuție sau vătămare gravă, în funcție de circumstanțe. Rețineți că evaluarea situației dacă privarea și consecințele acesteia constituie persecuție sau vătămare gravă (din trecut) și dacă aceasta poate crea un risc viitor de persecuție sau vătămare gravă se realizează întotdeauna de la caz la caz, luând în considerare toate ITO și elementele relevante ale cererii individuale.

Figura 2. Diagramă privind privarea de naționalitate

7.1.2. Refuzul naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă

Refuzul naționalității nu constituie în sine persecuție sau vătămare gravă, deoarece statele își rezervă dreptul suveran de a-și stabili propria legislație care să reglementeze cetățenia și accesul la aceasta. Dacă însă legislația privind cetățenia conține dispoziții discriminatorii [de exemplu, pe baza etniei, limbii, rasei sau religiei ⁽¹¹²⁾], refuzul naționalității (și al drepturilor aferente acesteia) poate reprezenta persecuție sau vătămare gravă atunci când constituie o încălcare gravă a legislației internaționale privind drepturile omului.

Faptul că legislația privind cetățenia unei țări nu conferă naționalitate tuturor celor născuți pe teritoriul său (de exemplu, deoarece nu se aplică principiul *jus soli*) nu înseamnă că aceste persoane sunt refugiați sau beneficiari ai protecției subsidiare în sine.

În plus, faptul de a fi supus unei politici de naturalizare general aplicabile, dar restrictive, care nu este în sine arbitrară, nu constituie în sine persecuție sau vătămare gravă ⁽¹¹³⁾. De exemplu, legile privind cetățenia pot să prevadă cerințe de ședere pe termen lung sau dovada unor resurse financiare substanțiale pentru naturalizare. Respingerea unei cereri de naturalizare din motivul că persoana în cauză nu îndeplinește astfel de criterii nu ar fi considerată arbitrară. Chiar și în cazul în care politica de naturalizare ar fi în mod inerent arbitrară, trebuie evaluate consecințele acesteia pentru a stabili dacă ar constitui persecuție sau vătămare gravă.

Legile privind cetățenia pot include și dispoziții ambigue legate de religie sau de convingeri, care lasă posibilitatea unei aplicări discriminatorii ⁽¹¹⁴⁾. De exemplu, unei persoane i se poate refuza cetățenia deoarece are o religie considerată „incompatibilă cu obiceiurile și legislația națională” a țării. În mod similar, persoanele cu diverse orientări sexuale, identități și exprimări de gen și caracteristici sexuale se pot confrunta cu discriminare în contextul legilor privind naționalitatea. Multe state care incriminează persoanele pe baza orientării lor sexuale reale sau percepute, a identității și expresiilor de gen și a caracteristicilor sexuale interpretează legile lor privind cetățenia, care conțin cerințe precum „sănătate mintală”, „bună reputație morală” sau „cunoașterea valorilor civice”, pentru a le exclude de la dobândirea naționalității ⁽¹¹⁵⁾.

Discriminarea se poate baza, de asemenea, pe handicapul persoanei. De exemplu, legile privind cetățenia le pot interzice în mod explicit persoanelor cu handicap mental sau fizic să dobândească cetățenia ⁽¹¹⁶⁾.

⁽¹¹²⁾ UNHCR, [“This is Our Home” Stateless Minorities and their Search for Citizenship](#) („Aceasta este casa noastră” – minorități apatride în căutarea cetățeniei), 2017 p. 3.

⁽¹¹³⁾ F. Michelle și H. Lambert, [International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons](#) (Dreptul internațional privind refugiații și protecția apatrizilor), Oxford, 2019; ediție online, Oxford Academic, 23 mai 2019, p. 155-156.

⁽¹¹⁴⁾ UNHCR, [Background Note on Discrimination in Nationality Laws and Statelessness](#) (Informare generală privind discriminarea în legile privind cetățenia și apatridia), 2021, p. 10.

⁽¹¹⁵⁾ *Ibidem*, p. 13-14.

⁽¹¹⁶⁾ *Ibidem*, p. 10-11.

7.1.3. Atribuirea forțată a naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă

Pot exista situații în care un stat atribuie în mod forțat cetățenia sa unei persoane sau unei întregi populații. Acest lucru se poate întâmpla, de exemplu, în cazul în care statul ocupă teritoriul altei țări prin încălcarea dreptului internațional și asimilează ilegal populația care trăiește pe teritoriul ocupat la propriul teritoriu și la propria populație (vezi [4.1. Privarea de naționalitate sau atribuirea naționalității contrar dreptului internațional](#)). Atribuirea forțată poate fi considerată, în sine, un act de persecuție sau de vătămare gravă din partea statului naționalizator. Din atribuirea forțată a naționalității pot rezulta consecințe suplimentare, care pot constitui, de asemenea, persecuție sau vătămare gravă. De exemplu, statul naționalizator se poate folosi de noii cetățeni în scopuri militare, de exemplu prin recrutare militară forțată sau prin participare la un conflict armat.

7.2. Lipsa recunoașterii naționalității *ex lege* ca formă de persecuție sau de vătămare gravă

O persoană poate să fie cetățean al unei anumite țări *ex lege* prin efectul legislației acesteia, pe baza dreptului din naștere (*jus soli* sau *jus sanguinis*), dar totuși să nu fie recunoscută ca atare de autoritățile sale naționale. Acest lucru se poate datora faptului că persoana nu poate sau nu mai poate îndeplini cerințele (legale) pentru a fi considerată resortisant. Însă, această situație ar putea fi și rezultatul refuzului autorităților naționale de a aplica legislația lor privind cetățenia anumitor categorii de cetățeni pe o bază discriminatorie. Rețineți că această situație este diferită de refuzul naționalității, care se aplică persoanelor care nu au fost niciodată cetățeni (vezi secțiunea [7.1.2. Refuzul naționalității ca formă de persecuție sau de vătămare gravă](#)) și de privarea de naționalitate, prin care o persoană a fost deposedată de naționalitate (vezi secțiunea [7.1.1. Privarea de naționalitate ca formă de persecuție sau de vătămare gravă](#)).

Lipsa recunoașterii se poate baza pe lipsa de dovezi care să justifice că persoana îndeplinește cerințele legale pentru a fi considerată cetățean. În general, o astfel de lipsă a recunoașterii nu ar fi considerată un act de persecuție sau de vătămare gravă.

Este posibil ca autoritățile naționale să nu poată prelucra o cerere de înregistrare a unui nou-născut și, prin urmare, de recunoaștere a acestuia ca cetățean, din lipsă de dovezi care să clarifice locul în care s-a născut copilul sau identitatea părinților copilului ori din lipsa altor dovezi ale nașterii. Lipsa dovezilor poate afecta și copiii refugiați care migrează de mult timp, deoarece este puțin probabil ca aceștia să-și poată dovedi cetățenia și să fie considerați cetățeni de către autoritățile lor naționale.

Situațiile în care autoritățile naționale nu recunosc o naționalitate deținută pot duce la imposibilitatea unei persoane de a avea acces la drepturile asociate naționalității. Aceste persoane nefiind considerate cetățeni ai țării lor de naționalitate, este posibil să nu se poată prevala de o protecție națională din partea statului. Totuși, în astfel de cazuri, lipsa recunoașterii naționalității solicitantului nu ar fi neapărat considerată ca fiind rezultatul unui act de persecuție sau de vătămare gravă.

Lipsa recunoașterii poate fi rezultatul practicilor discriminatorii ale autorităților naționale, care refuză să recunoască persoanele care sunt deja resortisanți și care ar trebui recunoscute ca atare, pe baza legislației lor naționale.

De exemplu, acest lucru ar putea lua forma unor practici administrative discriminatorii care împiedică dobândirea sau restabilirea naționalității, ducând la privarea sau pierderea naționalității, sau care împiedică accesul la dovada naționalității deținute pe baza etniei, religiei sau opiniilor politice ale solicitantului. Practicile discriminatorii pot include taxe administrative excesive, termene nerezonabile, cerințe probatorii excesive și imposibilități obiective de a obține documente care să susțină o naționalitate deținută efectiv (carte de identitate, certificat de cetățenie, pașaport).

Aceste documente sunt esențiale pentru a dovedi dreptul solicitantului la naționalitate. În cazul în care discriminarea este sistematică și persistentă ⁽¹¹⁷⁾, aceasta poate expune persoana în cauză riscului de apatridie.

Chiar și atunci când legea nu are caracter exclusiv, femeile și fetele din grupurile minoritare se pot confrunta cu discriminarea, în practică, atunci când încearcă să obțină accesul la drepturile asociate naționalității. Barierele legate de înregistrarea nașterii și obținerea certificatelor de naștere împiedică femeile să-și înregistreze sau să-și naturalizeze copiii. Acest lucru este valabil în special în cazul femeilor care aparțin minorităților etnice și religioase, al femeilor care trăiesc în zone de conflict și al femeilor refugiate ⁽¹¹⁸⁾.

Aceste practici discriminatorii urmăresc să priveze solicitantul de drepturile legate de cetățenia sa, deoarece acesta nu le-ar putea exercita în practică în lipsă de dovezi necesare care să demonstreze că este deja cetățean. Atunci când ingerințele în drepturile legate de naționalitate depășesc pragul de gravitate suficientă, acestea ar fi considerate, în general, persecuție sau vătămare gravă.

În unele cazuri, un stat poate lăsa unei persoane o naționalitate formală, refuzându-i în același timp drepturile asociate cetățeniei. În particular, este posibil să nu-i acorde protecția statului.

Considerații similare celor care se aplică resortisanților care sunt privați de cetățenia lor se aplică și solicitanților care dețin o naționalitate *ex lege*, dar care nu sunt recunoscuți ca atare de autoritățile lor naționale și care nu pot beneficia de drepturile aferente naționalității lor (vezi secțiunea [7.1.1. Privarea de naționalitate ca formă de persecuție sau de vătămare gravă](#)).

⁽¹¹⁷⁾ UNHCR, [‘This is Our Home’ Stateless Minorities and their Search for Citizenship](#) („Aceasta este casa noastră” – minorități apatride în căutarea cetățeniei), 2017, p. 7.

⁽¹¹⁸⁾ Oficiul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, [Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem – Violence against women and girls, nationality laws and statelessness](#) (Raportul raportorului special privind violența împotriva femeilor și a fetelor, cauzele și consecințele acesteia, Reem Alsalem – Violența împotriva femeilor și a fetelor, legile privind naționalitatea și apatridia), A/78/256, punctul 12.

8. Naționalitatea ca motiv de persecuție

Definiția refugiatului se referă la cinci motive de persecuție: rasă, religie, naționalitate, apartenența la un anumit grup social și opinii politice. Atunci când este considerată a fi un motiv de persecuție, naționalitatea este înțeleasă în sens larg, astfel cum se definește în RCPI, într-un mod neexhaustiv.

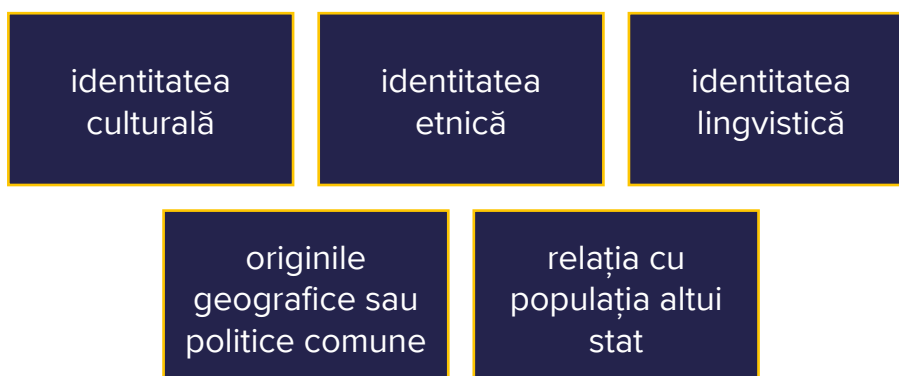

Articolul 10 alineatul (1) litera (c) din RCPI ⁽¹¹⁹⁾ – motivele persecuției

[...] noțiunea de naționalitate nu se limitează la **cetățenie sau la inexistența acesteia**, ci include, în special, apartenența la un **grup determinat prin identitatea sa culturală, etnică sau lingvistică, prin originile sale geografice sau politice comune sau prin relația cu populația unui alt stat**; (subliniere adăugată)

Prin urmare, „naționalitatea” ca motiv de persecuție are un sens sociopolitic mult mai larg decât „cetățenia” în sens juridic ⁽¹²⁰⁾.

Figura 3. Componentele (neexhaustive) ale „naționalității” ca motiv de persecuție

Astfel cum a fost clarificat în RCPI, naționalitatea ca motiv de persecuție cuprinde cetățenia în sensul juridic, adică cetățenia formală sau lipsa acesteia. De exemplu, aceasta include atât cazul în care o persoană nu beneficiază de „cetățenie deplină” în propriul stat și este redusă la un statut inferior în ceea ce privește drepturile civile și politice, cât și cel al unei persoane care este complet privată de cetățenie în propria țară, devenind astfel apatridă ⁽¹²¹⁾.

⁽¹¹⁹⁾ Aceeași formulare se utilizează la articolul 10 alineatul (1) litera (c) din DCPI (reformată).

⁽¹²⁰⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), HCR/1P/4/ENG/REV. 4, republicat în 2019, punctele 74-76.

⁽¹²¹⁾ H. Storey, *The Refugee Definition in International Law* (Definiția refugiatului în dreptul internațional), Oxford University Press, Incorporated, 2024, p. 613-617; J. Hathaway și M. Foster, *The Law of Refugee Status* (Legea privind statutul de refugiat), Cambridge University Press, 2014, p. 397-398.

În plus, naționalitatea, ca motiv prevăzut în Convenția privind statutul refugiaților, cuprinde multe alte elemente. Se referă la identificarea unei persoane ca membru al unui grup distinct din punct de vedere cultural, etnic, lingvistic, geografic, datorită originii politice a grupului, a relației sale cu populația unui alt stat sau cu alt grup „național” distinct ⁽¹²²⁾.

Apatrizii pot fi eligibili pentru statutul de refugiat sau pentru protecție subsidiară. Apatridia nu este însă, ca atare, un motiv pentru acordarea protecției internaționale. Un solicitant apatrid va trebui să îndeplinească aceleași condiții substanțiale ca un solicitant cu naționalitate pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau de protecție subsidiară. Acesta trebuie să aibă o temere bine întemeiată de a fi persecutat (din motive de rasă, religie, naționalitate, opinii politice sau apartenență la un anumit grup social) sau să fie supus unui risc de vătămare gravă în cazul întoarcerii în țara sa de origine. Un apatrid nu este neapărat un refugiat ⁽¹²³⁾ și nici nu are neapărat nevoie de protecție subsidiară. Aceasta nu exclude faptul că o persoană care a fost declarată apatridă are dreptul de a beneficia de drepturile stabilite în Convenția privind apatrizii.

Deoarece motivul naționalității este înțeles într-un mod atât de larg, atunci când persecuția există din acest motiv, acesta se suprapune frecvent cu alte motive, în special cu cel al rasei și al opiniei politice. Prin urmare, în practică, deseori nu se poate distinge dacă o persoană este persecutată din motivul naționalității sau din alt motiv.

Trebuie să existe o legătură, și anume o legătură causală:

- între motiv (naționalitate) și persecuție; sau
- între motiv (naționalitate) și inexistența protecției împotriva unei astfel de persecuții.

În primul caz, temerea de persecuție a solicitantului este legată de naționalitatea sa (reală sau imputată). În al doilea caz, persecuția se poate datora unor motive care nu se încadrează în definiția unui refugiat, dar este tolerată, încurajată sau nu este împiedicată de agenții de protecție din cauza naționalității solicitantului.

Persecuția din cauza naționalității poate apărea într-o varietate de situații. Mai jos este prezentată o listă neexhaustivă (incompletă) a situațiilor în care persecuția se bazează pe naționalitate, cu accent pe situațiile care sunt probabil mai puțin evidente decât cele care ar fi observate.

⁽¹²²⁾ H. Storey, *The Refugee Definition in International Law* (Definiția refugiatului în dreptul internațional), Oxford University Press, Incorporated, 2024, p. 613-617; J. Hathaway și M. Foster, *The Law of Refugee Status* (Legea privind statutul de refugiat), Cambridge University Press, 2014, p. 397-399.

⁽¹²³⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), republicat în aprilie 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4, punctul 102.

- **Persecuția bazată pe naționalitatea imputată**

Ca și în cazul altor motive de persecuție, este deseori posibil ca solicitantul să nu posede, de fapt, presupusele caracteristici „naționale” (etnice, lingvistice etc.), dar să fie perceput în mod greșit ca atare de agentul de persecuție. În acest caz, persecuția s-ar baza pe o naționalitate imputată. În practică, cererile de protecție internațională bazate pe naționalitatea imputată apar adesea atunci când persecutorul percepe că un grup minoritar se identifică cu alt stat și îi este loial acestuia (adesea unul învecinat) în care există și/sau este dominant același grup etnic sau lingvistic.

- **Persecuția bazată pe cetățenia formală**

Persecuția bazată pe naționalitate în sensul cetățeniei legale poate afecta persoanele care dețin una sau mai multe cetățenii. De exemplu, acest lucru se poate întâmpla când un resortisant cu dublă naționalitate este amenințat cu persecuția în țara sa de primă naționalitate de către agenți ostili față de persoane din țara celei de-a doua cetățenii a persoanei respective. Această situație poate apărea, de exemplu, când cele două țări se află în război una cu cealaltă sau când între cele două țări există tensiuni politice frecvente. Desigur, suprapunerea cu motivul de opinie politică (imputată) este evidentă într-un astfel de caz.

Alt exemplu de resortisant cu dublă naționalitate care este persecutat din motive care sunt exclusiv legate de motivul naționalității ar putea fi cazul în care cealaltă țară de naționalitate a persoanei în cauză este asociată cu un pericol pentru sănătatea publică și orice persoană care are legături cu țara respectivă este supusă unor rele tratamente.

Persecuția bazată pe naționalitate poate exista atunci când cetățenia străină este doar potențială. Acest lucru s-ar întâmpla, de exemplu, atunci când persecutorul presupune, pe bună dreptate sau pe nedrept, că o persoană este eligibilă pentru o altă cetățenie străină. Acest lucru poate fi presupus pe baza faptului că persoana s-a căsătorit cu o persoană din cealaltă țară, poartă un anumit nume, are rude care sunt cetățeni străini sau s-a născut sau a locuit acolo o perioadă îndelungată.

De asemenea, pot exista cazuri în care persecuția se bazează pe cetățenia anterioară, indiferent dacă această cetățenie a fost deținută recent sau cu mult timp în urmă și indiferent dacă schimbarea cetățeniei a fost automată sau a fost solicitată în mod activ de către persoana în cauză. De asemenea, o persoană se poate confrunta cu persecuția într-o țară din cauza cetățeniei sale anterioare a unui stat predecesor care nu mai există.

Desigur, persecuția bazată pe obținerea unei alte cetățenii va duce la protecție internațională doar atunci când solicitantul care este persecutat pentru că deține o altă naționalitate nu poate obține protecție în cealaltă țară de naționalitate (de exemplu, din cauza unui conflict armat).

În sfârșit, lipsa cetățeniei formale poate constitui, de asemenea, un motiv de persecuție. Este cazul persoanelor care sunt apatride în țara în care trăiesc și în care sunt persecutate pentru că sunt apatride.

- **Atât minoritățile, cât și majoritățile pot fi persecutate pe baza naționalității**

Adesea, persecuția bazată pe naționalitate vizează minoritățile naționale (etnice, lingvistice, culturale) și ia frecvent forma unei discriminări grave. În funcție de circumstanțe, în special dacă persecuția este la nivel de grup, apartenența la o astfel de minoritate poate da naștere, în sine, unei temeri bine întemeiate de persecuție.

Rețineți că nu există o definiție acceptată la nivel internațional a noțiunii de „minoritate”. Existența unei minorități depinde de factori factici obiectivi [cum ar fi existența unei etnii, limbi sau religii comune ⁽¹²⁴⁾], precum și de factori subiectivi prin care o persoană se identifică drept aparținând unui grup minoritar național sau etnic, religios sau lingvistic ⁽¹²⁵⁾.

Drepturile minorităților pot fi recunoscute și protejate în mod oficial prin cadrul juridic național din țara lor de origine. În practică însă, membrii minorităților pot suferi de discriminare și, posibil, de persecuție. Invers, minoritățile se pot bucura de aceleași drepturi ca și alte grupuri în practică, deși nu li s-a acordat un statut oficial de protecție sau de minoritate prin cadrul juridic al țării lor de origine.

Deși persecuția din motive de naționalitate afectează mai des minoritățile demografice, aceasta poate viza, de asemenea, o majoritate națională dintr-o țară. Astfel cum a afirmat UNHCR:

Deși în majoritatea cazurilor persecuția din motive de naționalitate este resimțită de persoane ce aparțin unei minorități naționale, au existat totuși, în diferite părți ale lumii, multe cazuri în care o persoană aparținând unui grup majoritar s-ar putea teme de persecuție din partea unei minorități dominante ⁽¹²⁶⁾.

- **Intersectarea cu alte motive prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților**

Motivul naționalității se intersectează adesea cu cel al „opinieii politice”, de exemplu, atunci când un anumit grup etnic sau lingvistic are o istorie politică comună sau este asociat cu o mișcare politică. Membrii unui astfel de grup pot fi acuzați în mod fals că aderă la o mișcare separatistă care urmărește unitatea teritorială cu un stat vecin doar pe baza apartenenței lor etnice sau lingvistice. Sau un grup poate fi considerat un grup „național” separat din cauza

⁽¹²⁴⁾ Rețineți că problema cererilor de protecție internațională depuse de minoritățile religioase ar intra, în mod normal, în sensul motivului de „religie”, deși pot exista suprapuneri cu alte motive, inclusiv naționalitatea. Pentru mai multe detalii, consultați [Ghid practic privind interviuarea solicitanților cu cereri de azil bazate pe religie](#), EUAA, noiembrie 2022.

⁽¹²⁵⁾ ONU, „Minorities - inclusion NOT stereotyping” (Minorități – incluziune, NU stereotipare), site-ul web al Organizației Națiunilor Unite, nedatată, accesat la 22 octombrie 2024, <https://www.un.org/en/fight-racism/vulnerable-groups/minorities>; <https://www.un.org/en/fight-racism/vulnerable-groups/minorities>.

⁽¹²⁶⁾ UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Manualul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat și Ghidul privind protecția internațională în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților), HCR/1P/4/ENG/REV. 4, republicat în 2019, punctul 76.

faptului că a fost favorizat de o putere colonială anterioară sau asociat cu o astfel de putere în trecut.

În plus, atunci când persoanele în cauză, ca membri ai unei minorități naționale, sunt active din punct de vedere politic pentru a apăra drepturile comunității lor, acestea se pot confrunta cu persecuții bazate atât pe naționalitate, cât și pe exprimarea opiniei lor politice.

Întrucât atât motivele de „naționalitate”, cât și cele de „rasă” includ un aspect al identității etnice, aceste motive de persecuție se suprapun adesea. Apartenența la un grup etnic se poate baza pe mai mulți factori, de exemplu ascendența comună, dialectul, folclorul sau aspectul fizic, care pot intra, de asemenea, sub incidența definiției mai ample a naționalității. Din aceleași motive, „naționalitatea” se poate intersecta cu „membrii unui anumit grup social”.

În cele din urmă, „naționalitatea” se poate suprapune și cu motivul religiei, de exemplu dacă persoanele de o anumită naționalitate sunt, de asemenea, adepți ale unei credințe religioase comune, diferite de restul societății.

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene

